

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**KIRSAL VE KENTSEL ALANDA YAŞAYAN EVLİ
KADINLARIN EVLİLİK UYUMU, EVLİLİK DOYUMU
VE İLİŞKİLERDE MUTLULUK DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI VE İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Neslihan KAYA

100019337

İstanbul, Temmuz 2017

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**KIRSAL VE KENTSEL ALANDA YAŞAYAN EVLİ
KADINLARIN EVLİLİK UYUMU, EVLİLİK DOYUMU
VE İLİŞKİLERDE MUTLULUK DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI VE İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Neslihan KAYA

100019337

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Firdevs Melis CİN

İstanbul, Temmuz 2017

KABUL VE ONAY

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ONAY SAYFASI

Yüksek lisans öğrencisi Mesihhan Kaya in Kırsal Alanda Kentleşme ve Alanda Yaşayan Evli Kadınların Evlilik Dayumu, Evlilik konulu tez çalışması jürimiz tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans tezi olarak (oybirliği / oyçokluğu) ile başarılı bulunmuştur.

Uyumu ve ilişkilerde mutluluk düzeylerinin karşılaştırılması ve incelenmesi

Adı - Soyadı

İmza

Tez Danışmanı

: Yrd. Doç. Dr.
Firdes Melis Çi

Jüri Üyesi

: Yrd. Doç. Dr. FLARİ

Jüri Üyesi

: Prof. Dr. Ekber Mollaş

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamiyle uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

TEKEKKÜR

Bu tezimi annem ve babama ithaf ediyorum.

Öğrencisi olmaktan onur duyduğum, her konuda bana destek veren muhterem hocam ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Firdevs Melis Cin'e en içten duygularıyla teşekkür ederim.

Bu tezim esnasında değerli yardım ve görüşlerini benden esirgemeyen Neslihan Sayraç'a da çok teşekkür ederim.

ÖZET

Kentsel ve kırsal alanda sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıkların var olgu görülen bir olgudur. Bu farklılıkların aile ve ailede kadın üzerinde ektiği olduğu görülmektedir. Bundan hareketle biz de bu çalışmamızda, kırsal ve kentsel alanda yaşayan evli kadınların ilişkilerde mutluluk, evlilik doyumu ve evlilik uyumunu incelemeyi ve karşılaştırmayı amaçladık. Literatüre baktığımızda kentsel alanda yaşayan, özellikle çalışan, kadınların evlilik ilişkilerine dair çok çalışma yapıldığı ancak kırsal alandaki kadınların evlilik ilişkilerine dair yapılan çalışmalara pek rastlanmadığı görülmüştür. Son yıllarda kırsal alanda yaşayan kadınlarla ilgili daha çok kalkınma, istihdam, kırsal kadınların sorunları, Öztepe (2012), Kaya ve Atsan (2012), Özdemir (2015), gibi konulara ağırlık verildiği görülmektedir.

Bu araştırmaya İç Anadolu ve Marmara bölgesinde yaşayan 18-45 yaşları arasında, evli, toplam 227 kadın katılmıştır. Kırsal alanda yaşayan 116 kadının çoğunluğu Ankara ve İstanbul'un köylerinde, bir kısmı da Edirne'nin köylerinde yaşayan kadınlardan oluşmuştur. Kırsal bölgedeki köylerin mümkün olduğunca küçük yerleşim yeri olmasına özen gösterilmiş ve 65 köye gidilmiştir. Şehirde yaşayan kadınların 111'i Ankara ve İstanbul merkezinde yaşamaktadır. Şehirdeki kadınlardan da sosyo-ekonomik seviyeleri çok düşük ve çok yüksek olanları araştırmaya alınmamaya özen gösterilmiştir. Çalışmada Demografik Bilgi Formu, Evlilik Uyumunu, Evlilik Doyumunu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçekleri kullanılmıştır. Elde ettiğimiz sonuçlara göre de kırsal alanda yaşayan evli kadınların evlilik uyumu ve evlilik doyumları kentsel alanda yaşayan evli kadınlara göre daha yüksek bulunmuş, ilişkilerde mutluluk düzeylerinde ise istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kırsal alanda yaşayan kadınların evlilik yaşı ile evlilik uyumu arasında pozitif bir ilişki olduğu, evlilik yaşı arttıkça evlilik uyumunun arttığı görülmüştür. Ayrıca her iki kesimde de evlilik uyumu, evlilik doyumu ve ilişkilerde mutluluk arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kırsal, Kentsel, Kadın, İlişkilerde Mutluluk, Evlik Doyumu, Evlilik Uyumunu*

ABSTRACT

There are different cultural and social norms in urban and rural areas and these are reflected to women and their family lives. This study aims to compare marital satisfaction, adjustment, and happiness of rural and urban women. There are several studies on urban women who are in full time employment yet there is little research on rural women. Little is known about them. Lately, the research on rural women focuses on development or employment (Öztepe, 2012; Kaya ve Atsan, 2012; Özdemir, 2015) but there is no study regarding their lives and marriage.

The participants of this research are married women aged between 18 and 45; 116 of the participants were living in rural areas and villages of Ankara, Istanbul and Edirne whereas 111 women were based in urban areas, primarily in Ankara and Istanbul. The data collection tools were demographic form, Marital Adjustment Scale, Marital Satisfaction Scale and Happiness in Relationships Scale. The results show that women in rural areas had higher marital adjustment and satisfaction compared to women in urban areas. For rural women, there is a positive relationship between marriage age and marital adjustment, which means the older they get married, more marital adjustment they have. Lastly, for both women, there is a positive relationship between marital adjustment, satisfaction, and happiness in relationships.

Key Words: *Urban, Rural, Woman, Marital Satisfaction, Marital adjustment, Happiness in Relationships*

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	
TEKEKKÜR	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
TABLolar	vi
KISALTMALAR	viiiX
GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	1
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	2
1.4. SINIRLILIKLAR.....	2
1.5. ARAŞTIRMA SORULARI.....	3
BÖLÜM 2.....	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	4
2.1.KENTSEL VE KIRSAL ALAN TANIMI	4
2.1.1. Kentsel Alan Tanımı.....	4
2.1.2. Kırsal Alan Tanımı	6
2.2. KIRSAL ALAN, KENTSEL ALAN VE KADIN.....	7
2.2.1 Kırsal Alan ve Kadın	7
2.2.2 Kentsel Alan ve Kadın	11
2.3. AİLE.....	16
2.3.1 Ailenin Tanımı	16
2.3.2 Ailenin Türleri ve Fonksiyonları	22
2.4. EVLİLİK	25
2.5. EVLİLİK UYUMU	28
2.6. EVLİLİK DOYUMU	31
2.7. İŞİLKİLERDE MUTLULUK	34
BÖLÜM 3.....	36
3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	37
3.2.1. Demografik Bilgi Formu.....	37
3.2.2. Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ).....	37

3.2.3. Evlilik Yaşam (Doyum) ölçeği (EDÖ)	38
3.2.4. İlişkilerde Mutluluk Ölçeği (İMÖ).....	40
3.2.5. İŞLEM.....	40
3.2.6. HİPOTEZLER	41
BULGULAR 4.....	42
4.1. VERİLERİN PARAMETRİK İSTATİSTİK YÖNTEMLERİNE UYGUNLUĞUNUN SINANMASI.....	42
4.2 BETİMSSEL İSTATİSTİK SONUÇLARI.....	43
4.3 ARAŞTIRMA SORULARINA YANIT BULMAK İÇİN YAPILAN ANALİZLERDEN ELDE EDİLEN BULGULAR	46
4.3.1. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE ŞEHİRDE YAŞAYAN KADINLARIN İLİŞKİLERDE MUTLULUK, EVLİLİK DOYUMU VE EVLİLİK UYUMU DÜZEYİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	46
4.3.2. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE KIRSAL ALANDA YAŞAYAN KADINLARIN İLİŞKİLERDE MUTLULUK, EVLİLİK DOYUMU VE EVLİLİK UYUMU DÜZEYİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	56
4.3.3. DEĞİŞKENLER ARASI KORELASYON ANALİZİ	66
4.3.4. ŞEHİRDE VE KIRSAL ALANDA YAŞAYAN KADINLARIN İLİŞKİLERDE MUTLULUK, EVLİLİK UYUMU VE EVLİLİK DOYUMU DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	68
BÖLÜM 5.....	70
SONUÇ VE TARTIŞMA	70
5.1. SONUÇ	70
5.2. TARTIŞMA.....	72
5.2.1 Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Kadınların İlişkilerde Mutluluk, Evlilik Uyum ve Evlilik Doyumunun Karşılaştırılması	72
5.2.2. Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Kadınların Çalışıp Çalışmama Değişkenine Göre İlişkilerde Mutluluk, Evlilik Uyum ve Evlilik Doyumunun İncelenmesi.....	75
5.2.3. Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Kadınların Eğitim Değişkenine Göre İlişkilerde Mutluluk, Evlilik Uyum ve Evlilik Doyumunun İncelenmesi	77
5.2.4. Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Evli Kadınların Evlilik Biçimi Değişkenine Göre İlişkilerde Mutluluk, Evlilik Uyum ve Evlilik Doyumunun İncelenmesi.....	78
5.2.5. Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Evli Kadınların Kiminle Yaşadığı Değişkenine Göre İlişkilerde Mutluluk, Evlilik Uyum ve Evlilik Doyumunun İncelenmesi.....	80

5.2.6. Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Evli Kadınların Demografik Değişkenleri ile İlişkilerde Mutluluk Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği Puanlarına arasındaki ilişki.....	82
KAYNAKÇA.....	84
EKLER	97

TABLolar

Tablo 1. Şehirde Yaşayan Kadınların Demografik Özellikleri.....	43
Tablo 2. Kırsal Alanda Yaşayan Kadınların Demografik Özellikleri	44
Tablo 3. Ölçeklerden Elde Edilen Puan Ortalamaları, Standart Sapma, Minimum ve Maksimum Değerleri.....	46
Tablo 4. Çalışma Durumunun İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	47
Tablo 5. Çalışma Durumunun Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	48
Tablo 6. Çalışma Durumunun Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları	48
Tablo 7.Eğitim Düzeyinin İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	49
Tablo 8. Eğitim Düzeyinin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları....	50
Tablo 9. Eğitim Düzeyinin Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları..	50
Tablo 10.Eş Eğitim Düzeyinin İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	51
Tablo 11. Eş Eğitim Düzeyinin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	51
Tablo 12. Eş Eğitim Düzeyinin Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	52
Tablo 13. Evlenme Biçiminin İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	53
Tablo 14. Evlenme Biçiminin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	53
Tablo 15. Evlenme Biçiminin Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	54

Tablo 16. Kimle Birlikte Yaşadığının İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	54
Tablo 17. Kimle Birlikte Yaşadığının Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	55
Tablo 18. Kimle Birlikte Yaşadığının Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	55
Tablo 19. Çalışma Durumunun İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	57
Tablo 20. Çalışma Durumunun Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	57
Tablo 21. Çalışma Durumunun Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	58
Tablo 22. Eğitim Düzeyinin İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	59
Tablo 23. Eğitim Düzeyinin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları...	59
Tablo 24. Eğitim Düzeyinin Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.	60
Tablo 25. Eş Eğitim Düzeyinin İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	61
Tablo 26. Eğitim Düzeyinin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları...	61
Tablo 27. Eş Eğitim Düzeyinin Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	62
Tablo 28. Evlenme Biçiminin İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	62
Tablo 29. Evlenme Biçiminin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları	63
Tablo 30. Evlenme Biçiminin Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	64
Tablo 31. Kimle Birlikte Yaşadığının İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	64
Tablo 32. Kimle Birlikte Yaşadığının Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	65
Tablo 33. Kimle Birlikte Yaşadığının Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları.....	66
Tablo 34. Değişkenler Arası Korelasyon Katsayıları.....	66
Tablo 35. Değişkenler Arası Korelasyon Katsayıları.....	67

Tablo 36. Şehirde ve Kırsal Alanda Yaşayan Kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği Ve Evlilik Doyumu Ölçeği Düzeylerine İlişkin T Testi Analizi Sonuçları.....	69
---	----

KISALTMALAR

AB	:	Avrupa Birliği
ADNSK	:	Adrese Dayalı Nüfus Sistemi
DPT	:	Devlet Planlama Teşkilatı
OESD	:	İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TNSA	:	Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması
TUİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu

GİRİŞ

1.1. PROBLEM

Bu çalışmamız kırsal ve kentsel alanda yaşayan kadınların kendi evliliklerine dair algılarını karşılaştırmak üzerine yapılmıştır. Literatüre baktığımızda kırsaldaki kadınların evliliklerine dair son yıllarda yeterince çalışma bulunmadığı, yapılmış çalışmaların da daha çok kırsaldaki kadınların istihdam, kalkınma, kırsal kadının sorunları Öztepe (2012), Kaya ve Atsan (2012), Özdemir (2015) gibi konulara dair olduğu gözlenmiştir. Geçmiş yıllarda bazı araştırmacıların kadınların sosyokültürel yaşamlarına ve aile içindeki konumlarına dair görüşleri (Arıkan, 1988); genellikle eşleri, babaları, erkek kardeşleri tarafından ezilen, değersizleştirilen bir konumda tanımlanmıştır. Oysa Türkiye değişmektedir; gerek ekonomik, gerek sosyal, gerekse teknolojik olarak gelişen Türkiye de aile içinde de bir takım değişimler kaçınılmazdır. Bu değişimden kırsal bölgelerdeki kadınların ekilenmiş olması beklenmeli iken, konunun bu yönü üzerinde durulmadığı görülmüştür.

Önceki kanaatlerin gelişen ve değişen şartların ortaya çıkardığı sonuçları ön görmesi ve kapsamı söz konusu olamayacağından, bunun bir problem olduğu düşüncesi beni bu çalışmayı yapmaya yönlendirmiştir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

İnsanlar topluluk halinde yaşarlar. Bu insan topluluklarının bir kısmı kırsal alanda bir kısmı da kentsel alanlarda yaşamlarını sürdürmektedir. Gerek kırsal bölgelerin gerek kentsel bölgelerinin yaşam tarzları bir birinden farklılık gösterir. Sosyo-ekonomik, kültürel, yaşam tarzı, ilişki biçimleri, uğraşı alanları, doğayla iç içelik ya da uzaklık gibi unsurlar bu farklılıktan bazılarıdır. Bu bağlamda kırsal ve kentsel alanda yaşayan kadınların içinde buldukları yaşam koşullarının evliliklerine etki etmesi kaçınılmaz olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca yapılan çalışmalarda doğanın ve doğal yaşamın insan psikolojine ve fizyolojisine olumlu etki yaptığı görülmektedir (Ulrich ve Parson, 1992, akt: Özgüner, 2004). Kırsal alanda yaşayan kadınların doğayla iç içe olmaları, kentsel alanda yaşayan kadınların ise doğadan nispeten uzak yaşmaları her iki kesinindeki evli kadınların evlilik algıları üzerinde fark yaratıp yaratmaması tarafımızca merak konusu olmuştur.

Bu çalışmada kırsal alanda yaşayan kadınların evlilik doyumları, evlilik uyumları ve ilişkilerinde mutlu düzeyleri tespit edilerek, kentsel alanda yaşayan evli kadınlarınki ile karşılaştırılması ve incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Literatürde kırsaldaki kadınların evliliklerine dair son yıllarda yeterince çalışma bulunmadığı, yapılmış çalışmaların da kırsaldaki kadınların istihdam, kalkınma, kırsal kadının sorunları Öztepe (2012), Kaya ve Atsan (2012), Özdemir (2015) gibi konulara dair olduğu gözlenmiştir. Kentsel alanda yaşayan kadınlarla ilgili ise onların evliliklerine etki eden unsurlar ele alınmış fakat kırsal ve kentsel karşılaştırılmasına yeterince yer verilmediği gözlenmiştir. Bu çalışma hem kırsaldaki kadınların evliliğiyle ilgili algıları hem de kentli kadınların evlilikleri ile algıları karşılaştırılarak literatüre katkı sağlayacağını ümit etmekteyim.

1.4. SINIRLILIKLAR

Bu çalışma 2016-2017 yılları arasında İç Anadolu ve Marmara Bölgelerinde yaşayan kırsal alanda 116, kentsel alanda 111 kadınla sınırlıdır.

Araştırma, araştırmada kullanılan ölçekler ve demografik bilgi formuyla sınırlıdır.

1.5. ARAŞTIRMA SORULARI

- 1) Kırsal alanda yaşayan kadınlar ile kentsel alanda yaşayan kadınların Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları arasında fark var mıdır?
- 2) Kentsel alanda yaşayan çalışan kadınlar ile çalışmayan kadınlar arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları bakımından fark var mıdır?
- 3) Kırsal alanda yaşayan çalışan kadınlar ile çalışmayan kadınlar arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları bakımından fark var mıdır?
- 4) Kentsel alanda yaşayan kadınların eğitim seviyeleri arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları bakımından fark var mıdır?
- 5) Kırsal alanda yaşayan kadınların eğitim seviyeleri arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları bakımından fark vardır mıdır?
- 6) Kentsel alanda yaşayan kadınların evlenme biçimleri arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları bakımından fark var mıdır?
- 7) Kırsal alanda yaşayan kadınların evlenme biçimleri arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları bakımından fark var mıdır?
- 8) Kentsel alanda yaşayan kadınların geniş aile ile çekirdek ailede yaşamaları açısından aralarında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları bakımından fark var mıdır?
- 9) Kırsal alanda yaşayan kadınların geniş aile ile çekirdek ailede yaşamaları açısından aralarında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları bakımından fark var mıdır?
- 10) Kentsel alanda yaşayan kadınların bazı demografik değişkenler açısından Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu; İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin puanları bakımından ilişki var mıdır?

11) Kentsel alanda yaşayan kadınların bazı demografik değişkenler açısından Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu; İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin puanları bakımından ilişki var mıdır?

12) Kentsel ve kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu, İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin puanları arasında ilişki var mıdır?

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

2.1.KENTSEL VE KIRSAL ALAN TANIMI

2.1.1. Kentsel Alan Tanımı

Toplumumuzda *şehir* ve *kent* kelimeleri bir birinin yerine kullanıla geldiği görülmektedir. Şehir kelimesi Farsçadaki *şehr* kelimesinden türetilmiş olup çalışma hayatından nüfusun çoğunluğunun ticaret, sanayi ve sosyal organizasyonların içinde bulunduğu büyük yerleşim yeridir. Osmanlı belgelerine baktığımızda ise *şehir*; “Cuma kılını ve pazar durulur” olarak tanımlanır (Küçükbaşçı, 2010). Kent sözcüğü ise Soğutça’dan Türklerin diline geçmiş, Orta Asya Türklerince *şehir* anlamında kullanılmıştır. Örnek olarak şehirler; Taşkent, Semerkant (Semizkent), Yarkent gibi adlarla anılmıştır (Kaya E. , 2007).

Bugün şehir ve kent kavramları yerine geçen bir başka kavram ise *il* kelimesidir. *İl* sözcüğü bir vali tarafından yönetilen vilayet olarak tanımlanır. Ayrıca il, şehrin niteliklerini taşıyan büyük yerleşim yeri olarak geçer. Eski Türklerde ise il, devlet olarak ifade edilirdi (TDK, 2016).

Farklı farklı medeniyetlerde ise şehir ve kent kelimelerinin karşılığı olan *polis*, *la cité*, *civitas* ve *medine* kelimeleri kullanılmaktadır (Kaya E. , 2007).

Cité sözcüğü Fransızca'da küçük bir devleti ifade ederken, Yunanca kökenli olan polis sözcüğü de kale anlamında kullanılmıştır (Toprak, 2016). Arapçada şehir, *medine* kelimesiyle ifade olunur, yerleşmeye uygun ve kale yapılan yer olarak tarif edilir (Bozkurt ve Küçükbaşçı, 2003). Günümüz Türkçesinde uygar, şehirli anlamına gelen medeni ve medeniyet kelimeleri kullanılmaktadır.

Tek bir kent ya da şehir tanımı bulmak olası değildir. Zaman ve bakış açıları değiştiğinde şehir ve kent tanımlarında değişiklik olabileceği gibi, iktisatçıların, devlet kurumlarının, sosyologların v.s. ilgili her bir disiplinin kendine göre bir kent tanımı vardır. İdari yapı, nüfus büyüklüğü, sosyal organizasyonlar, uzmanlaşma, iş bölümü, fiziksel yapı gibi etkenler dikkate alınarak bir kent tanımına gitmek gereklidir (Dinçer 1999, akt: Kaya E. , 2007). Bu bağlamdan baktığımızda kent; sanayi, ticari ve hizmet gibi ekonomik etkinliği olan, tarımsal ürünlerde dahil olmak üzere her türlü ürünün dağıtıldığı, sınırları belirlenmiş bir alanda yoğunlaşmış nüfuzun sosyal bakımından tabalaştığı, mesleki rollerin artarak farklılaştığı, dikey ve yatay hareketliliğin yaygın olduğu çeşitli sosyal grupları barındıran, sivil toplum örgütlerinin etkinliklerinin gittikçe arttığı, merkezi ve yerel yönetimi temsil eden, yönetsel kurumların bulunduğu yerel, bölgesel ya da uluslararası ilişki ağına sahip heterojen bir topluluktur (Bal, 1999).

Şehirler aynı zamanda nüfus yoğunluğu baz olarak da tanımlanır. Her ülke kendi idari, sosyal ve ekonomik ölçütler vs baz alarak farklı nüfus oranlarını belirler. İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) ve Avrupa Birliği (AB) bu farklılıkları gidermek için belli kriterler geliştirmiştir (Göktürk ve ark., 2015)

OECD 1 km²'ye en az 1.500 kişinin düştüğü yerleri kentsel merkez olarak tanımlar. 1.500 nüfus yoğunluğu dikkate alan ülkeler; Avrupa, Japonya, Kore, Şili, Meksika'dır. 1000 kişilik değeri ise ABD ve Kanada dikkate alır (Göktürk ve ark., 2015).

Türkiye de ise şehir tanımları idari statü ve nüfus ölçütlerine göre belirlenir. Nüfus ölçütlerine göre yapılan kritere göre nüfusun 20.000 çok olan yerler şehir olarak kabul edilir. Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) da 20.000 ve üzerini kent olarak kabul eder. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) şehirleşme oranını tespit ederken il ve ilçe merkezlerinin Adrese Dayalı Nüfus Sistemi (ADNKS) kayıtlarını kullanır; kırsal ve kent ayrımını 20.000 nüfusa göre yapar (Bakanlık, 2011; Göktürk ve ark., 2015).

TÜİK tarafından istatistiksel amaçlı kullanılan şehir tanımları ise;

Şehir Nüfusu; İl ve ilçe merkezlerinin belediye sınırları içindeki nüfusu ifade eder

Kent; 20.001 ve fazlası nüfusu olan yerleşim yerleridir.

Kent Merkezi; seçilmiş olan kentin merkezini oluşturan alandır. İl merkez belediyesi sınırları içinde yer olarak tanımlanır.

Geniş Kent Merkezi; kent merkezinin yakın çevresinde yer alan ve işlevsel kent alanını oluşturan sağlık, eğitim, çalışma vb konularında yer alan kent merkezine bağlı halkın yaşadığı alan olarak tanımlar (Göktürk ve ark., 2015).

Toplam nüfusun 750.000'den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesi olarak kabul edilir (Kanunu, 2004). Nüfusun 5.000 ve üzeri olan yerleşim birimlerinde belediyeler kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur (Belediye, 2005). Fakat belediye statüsü kazanmış her yerleşim birimine kent demek mümkün değildir (Keleş ve Yavuz, 1983, akt: Toprak, 2016).

2.1.2. Kırsal Alan Tanımı

Türk Dil Kurumun (TDK) hazırladığı sözlükte kırsal, *az insanın barındığı kır durumunda olan yer* olarak tarif edilirken kırsal bölgeyi de *üretim etkinlikleri tarıma dayanan, hayvancılık yapılan, kırsal nüfusun yaşadığı ve çalıştığı alan* olarak tanımlar (TDK, 2016).

OECD kırsal alan kriteri olarak nüfus yoğunluğunu baz alır ve AB resmi metinlerinde bu kriteri kullanır. İdari sınırları itibariyle nüfus yoğunluğu km^2 başına 150 kişiden az olan yerler kırsal alan olarak kabul edilir. Bir bölgede nüfusun % 50'den fazlası (km^2 başına 150 kişiden az) ise kırsallığı baskın, % 15-50 arası yerel birimlerde yaşıyorsa bu bölge önemli ölçüde kırsal, %15'inden azı kırsal yerel birimlerinde yaşıyorsa bu bölge de kentselliği baskın yerler olarak değerlendirilir (Aydın ve Çiftçi, 2015).

OECD'ye üye olan bazı ülkelerdeki kırsal alan tanımı; Avustralya'ya göre kentsel olmayan ye ya kent merkezi olmayan, Kanada'ya göre; nüfusu 1000'den az olan ve km^2 başına 400 kişiden az olan yerler, Yunanistan'da 2000 kişiden daha az kişinin yaşadığı yer olarak tarif edilir (Aydın ve Çiftçi, 2015).

Türkiye’de ise kırsal alan 442 Sayılı Köy Kanunu; nüfusu 2.000’den az olan yerleri köy, 2.000 ile 20.000 arası olan yerleri kasaba, 20.000’den fazla olan yerleri de şehir olarak tanımlar (Kayıkçı, 2009). TÜİK(2012) de kır ve kent ayrımını nüfusun 20.001 ve daha fazlasını “kent”, 20.000’den az olan yerleşim yerlerini “kır” olarak değerlendirir.

Türkiye mahalli idare teşkilatının en küçük yerleşim birimi olan köyler, bucak ve kasabaya bağlıdır. 2014 yılında yürürlüğe giren Büyük Şehir Kanunu ile köyler, yerleşim birimi olarak mahalleye dönüştürülmüştür (Özensel, 2015).

Devlet Planlama Teşkilatının Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında kırsal alanı niteliksel olarak da tanımlamıştır. Buna göre;

- Kırsal alanda yaşam ortamı ve ekonomik aktiviteler önemli ölçüde doğal üretim kaynakları kullanım ve değerlendirilmesine bağlıdır.
- Ekonomik-toplumsal-kültürel gelişme süreci görece olarak yavaş ilerlemektedir.
- Teknolojik gelişmenin yaşama ve üretime yansımaları oranı, görece olarak gecikmeli olduğu bir alan söz konusudur.
- Gelenek ve törelerin yaşam biçimini ve kurallarını etkileme gücü fazladır.
- İnsani ilişkilerde yüz yüzelik yaygındır (DPT, 2000).

Köylerin tanımında sadece nüfusun ve idari yapısının yanında DPT’nin de tanımladığı kriterler de dikkate alınmalıdır. Köylerin ekonomik yapısı, üretim biçimi, kültürel yapısı, kişiler arası ilişkileri, iş bölümünde uzmanlaşma gibi sosyolojik olarak da diğer yerleşim yerlerinden farklı bir yapı olarak karşımıza çıkar (Özensel, 2015).

2.2. KIRSAL ALAN, KENTSEL ALAN VE KADIN

2.2.1 Kırsal Alan ve Kadın

Köy topluluklarında sosyal yapı; genel olarak örf ve adetlere, gelenek ve göreneklere dayanmaktadır. Köylerde genel olarak örgütlenmemiş bir sosyal kontrol mekanizmasından söz edilebilir ve bu mekanizma örgütlü olmayan yaptırımlar uygulayabilir. Topluluk düzenini bozucu, değerlere, örf ve adetlere aykırı hareket eden bireyler köy sakinlerince alay edilme, ayıplanma, dışlanma gibi biçimsel olmayan

cezalar ile karşılaşabilir. Sosyal kontrol genel olarak genel olarak örf ve adetlere, gelenek ve göreneklere dayanır (Kızılaslan, 2006).

Köyde yaşayan bireylerin yaşam koşulların getirdiği koşullar nedeniyle geleceğe ilişkin beklentileri çok yüksek değildir. Köylülerin beklentilerinin düşük olması sosyal tabakalaşmanın çok belirgin olmamasına da bağlanabilir. Beklenti düzeyinin düşük olması onların hayal kırıklıkları yaşamamalarını, kötümser ve mutsuz olmamalarını sağlar. Ancak haberleşme ve ulaşımın gelişmesiyle birlikte beklenti değişmektedir. Köylüler

kentlerin cazip yönlerini gördükçe beklentileri değişmekte ve artmaktadır. Daha iyi şartlarda yaşama, çocuklarına daha iyi koşullar hazırlama gibi nedenler de bu değişimi etkilemektedir (Kızılaslan, 2006).

Gerek dağ gerekse ova köylerinde sosyal değişimde Birinci Cihan Harbi dönüm noktası olarak görülebilir. Feodal rejim her iki bölgede de Birinci Cihan Harbine kadar her şeye rağmen devam etmiştir. Köyler arasındaki değişme alanındaki farklılıklar Cihan Harbinden sonra başlamış ve gelişmiştir. Feodal yapıdan kurtulan ova yeni taşıt ve haberleşme vasıtalarıyla dış dünyaya açılmışlar, şehirle irtibatlarını artırarak hızlı biçimde değişmeye doğru gitmişlerdir. Dağ köyleri ise topraklarının verimsizliği, teknolojinin eski olması gibi nedenlerle hayat seviyeleri düşük düzeyde kalmış ve bu değişimi kolay sağlayamamıştır. Kasaba ve ova köylerin artlarında bıraktıklarını yeni diye benimsemek durumunda kalmışlardır (Boran, 1999).

Şehir ve köy arasında gelişmişlik farkı önemli ölçüde olduğu gibi, köyler arasında da fark olabilmektedir. Köyün kente uzak ya da yakın olma durumu, köyün büyüklüğü, köyün eğitim durumu, tarımsal yapısı, arazilerin işletme durumu gibi sosyal ve ekonomik faktörler köyler arasındaki gelişmişlik durumunu etkiler (Kızılaslan, 2006).

Bahattin Akşit'in 1966 yılında Ankara merkeze yakın köyler ile uzak köyler arasındaki araştırmasında şehre yakın köylerin ekili alana ve traktör kullanımının şehre uzak köylerden daha çok olduğunu ve kentle bütünleşmenin şehre yakın köylerde daha çok görüldüğünü gözlemlemiştir (Akşit, 1999).

Köylerin kente uzaklığı aile yapısı üzerinde bir takım olumlu etkilere neden olabileceği gibi olumsuz etkileri de olabilmektedir. Bir takım değer yargıların korunması, temiz bir çevrede yaşama aile üzerinde olumlu etki yaparken işsizlik, yaşam standartların düşük

olması gibi nedenlerde aile üzerinde olumsuz etkilere neden olabilmektedir (Kızılaslan, 2006).

Köylerde geleneksel yapı ağırlıklıdır. Bu geleneksel yapı içinde biz duygusuyla hareket ederler, bireysel farklılıklar çok azdır. Köylerde yeniliklere karşı direnç birey ya da grup çıkarından daha ziyade gelenekler ve sosyal yapıdan kaynaklanır. Köyler arasında ihtiyaçlar, beklentiler, tüketim alışkanlıkları vs bölgeler arasında farklılıklar olsa bile köy içinde önemli farklılıklar görülmez. Kente yakın köyler, uzak köylere nispetle kentin norm ve değer yargılarını daha fazla benimsemeye başladığı görülür (Yıldırak, 1990, akr: Kızılaslan, 2006).

Bütün bunlar köy halkını özellikle kadınların yaşam koşullarını da etkilemektedir. Bizim 65 farklı köy kadınlarıyla yaptığımız çalışmada bu farklılıkları görmek mümkün olmaktadır. Gerek dağ köylerinde, gerek ova köylerinde, gerekse şehre yakın ve uzak olan köylerdeki kadınların yaşam tarzlarında farklılıklar gözlenmiştir. Şehre yakın olan köylerdeki kadınlar şehirle daha çok irtibatlı olmasından dolayı şehir kültürüne daha da yaklaştıkları görülmüştür.

Kadınların üretime katılmaları ailenin sahip olduğu arazi, hayvan varlığına ve ürün desenine göre değişmektedir. Ancak tarımda mekanizasyonun artmasıyla kadının tarımsal üretimden koparak ev kadınlığına yönelmiştir. Az toprağa ya da topraksız ailelerde kadınlar sahip olanlar mevsimlik işçi olarak çalışmakta, bitkisel ve hayvansal üretimin her safhasında bulunmaktadır. Kimi köy kadınları bağ ve bahçelerinden elde ettikleri ürünleri pazarlayarak gelir temin etmektedirler (Bakanlığı, 2012).

Kadınların ücretsiz hane işçisi yerine “kadın çiftçi” olarak kabul edilmeleri ve kredi kullanmaları için mülkiyet (toprak) sahibi olmaları gerekmektedir. Kimi zaman kooperatiflerden yararlanan kadınlar kredi almak için eşlerinin üzerinde tapulu olan topraklarını kiralamış gibi göstermek zorunda kalmaktadırlar. Ayrıca kırsal alanda çalışan kadınların tamamına yakını Sosyal Güvenlik sistemini dışında yer almaktadır (Bakanlığı, 2012).

Kırsal kesimde yaşayan kadınların üretime katılma biçimleri, tarımın türüne ve ailenin gelir seviyesine göre değişiklik gösterir. Türkiye’de genellikle tarımsal faaliyetler küçük işletmeler olarak varlığını sürdürür. Bu nedenden dolayı çiftçilerin büyük çoğunluğu genellikle kendi işlerinde kendileri çalışırlar ve çok gerekli olmadıkça yabancı

işgücünden yararlanmazlar. Kadınlarda genellikle aile işletmelerinde ücretsiz işçi olarak çalışmaktadırlar (Özdemir, 2015)

Bu çalışmamız esnasında gittiğimiz köylerde kadınların çalışma durumlarına dair de gözlemlerimiz olmuştur. Buna göre geniş araziye sahip olup, tarımın tahıl ekimine elverişli olan köylerde kadınların tarlada çok daha az çalıştıkları, buna karşın sulamaya elverişli, tarımı sebzeçilik olan köy kadınlarının kendi sebze tarlarında daha çok çalıştıkları görülmektedir. Geçimini hayvancılıkla sağlayan köylerdeki kadınların çalışma durumları da mevcut hayvan sayısına göre değişmektedir. Hayvan sayısı az olan kadınlar hayvanlarına kendileri bakmakta ve bu kadınların çalışma ve gelirleri, süt ve süt ürünlerine yönelik olmaktadır. Hayvan sayısı çok olan aileler hayvanların bakımı için yardımcı işçi tutmaktadırlar. Ayrıca toprağı tarıma elverişli köylerde göç olayının diğer köylere nazaran daha az olduğu görülmektedir. Dağ köyelerine gittiğimizde 18-45 yaş arası evli kadınların bir iki kişi olduğu, hatta bazı köylerde birkaç yaşlı çiftten başka kimsenin yaşamadığı görülmüştür. Yaptığımız görüşmelerde genellikle göçler köye yakın ilçelere doğru yapılmaktadır. Bazı aileler köyelerine yazın gelip kışın köy yakınındaki ilçelere gitmektedir.

Kadınlar köylerde genellikle dikim, çapa, sebze hasadı, taşıma, hayvan bakımı sağıım gibi işleri yapmaktadırlar. Boş zamanlarında ise çocuklarıyla ilgilenme ve arkadaşlarıyla sohbet etme ya da onlara yardımcı olarak değerlenirdiler (Yıldırak, 1993). Alış-veriş ve resmi makamlarla olan ilişkiler, inşaat, taşımacılık gibi işler ise erkekler tarafından yapılmaktadır (Arslan ve Arslan, 2015).

Köy kadınların sosyal ilişkileri yerel ve sosyal açıdan sınırlıdır. İlişi kurdukları işi sayısı birkaç kişiyi geçmez, genellikle bir arada oldukları kişilerle iletişim kurarlar. Bu nedenle de bir birlerini denetleme durumları oldukça güçlüdür (Yıldırak, 1993). Köy kadınlarının küçük ve bir çevrede yaşaması, bir birleriyle sık ve sürekli iletişim içinde olması onların birbirleri hakkında oldukça geniş bilgilere sahip olmalarının doğal sonucu olarak görülebilir. Bu yüzden kadınlar kimi zaman toplum kuralları ve geleneklerin dışına çıkmak konusunda oldukça çekimser tutum sergilerler.

Köy ailesinde geleneksel aile yapısı şehre göre hala yoğun olarak devam etmektedir. Geleneksel ailede otorite ailenin en yaşlı kişisinde toplanır (Kızılaslan, 2006). Köylerde kayınvalide ve kayınpederle birlikte oturanlarda ailenin reisinin kayınpeder olduğu

görülür. Ancak ayrı bir evde yaşayan çiftlerde ailenin otorite figürü ya da aile reisi koca olmaktadır.

Gıda ve Hayvancılık Bakanlığının yaptığı araştırmada ülkemizde genel itibariyle kırsal alanda eğitim seviyesi oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Orta Kuzey bölgesinde genellikle kadınlar ve kızlar eğitim almakta istekli olmalarına rağmen yetersiz olanaklar ve ataerkil yapı onların bu isteklerini yerine getirmede büyük engel teşkil etmektedir. Karadeniz Bölgesinde kadınlar ve kızlar ev toplantılarında ehil olmayan kişilerce toplumsal konularda yanlış bilgilendirilmekte oldukları görülmektedir. Ekonomik seviyesi düşük ailelerde zorunlu eğitimden sonraki eğitim sürecinde çocuklar arasındaki tercih çoğunlukla erkek çocuktan yana kullanılmaktadır. Bölgeler arasında okur yazarlık en yüksek Marmara bölgesinde olmasına karşın orta öğrenime, meslek eğitime katılım ulaşım, barınma ve ekonomik sorunlardan dolayı yetersiz kalmaktadır (Bakanlığı, 2012).

Sağlık olanakları açısından kırsal alanda yaşayan kadınlar kentte yaşayanlara oranla fırsat ve erişim eşitsizlikleri ile karşı karşıyadır ki bu durum kırsal bölgelerde öne çıkan bir konudur (Bakanlığı, 2012).

2.2.2 Kentsel Alan ve Kadın

Köyler arasında sosyo- ekonomik ve kültürel farklılıklar olduğu gibi kentler arasında da farklılıklar olmaktadır. Hiç şüphesiz ki küçük bir kent ile metropol kent, sahil kenti ile dağ yamaçlarına kurulan kentlerde yaşam aynı değildir.

Bölgesel farklılıklar da tartışılması gereken bir noktadır. Türkiye'nin doğu ve kuzeydoğu bölgelerinde diğer bölgelere kıyasla aile ile ilgili değerler ve ailede tutumlar geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri ve muhafazakâr değerlere göre şekillenirken, batı bölgelerinde daha eşitlikçi değer ve tutumlar görülmektedir (Beşpınar, 2014).

Diğer bir konuda bir kenti oluşturan ilçeler ve semtlerinde yaşam kalitesi, ekonomik düzey, eğitilmiş bireylerin sayısı gibi etkenler birbirinden farklı arz eder. İstanbul'un Beşiktaş, Şişli, Kadıköy gibi ilçeler ile Gaziosmanpaşa, Fatih gibi ilçelerde yaşayan insanların kültürel, aile yapısı, ekonomik düzeyi, eğitim seviyesi yaşam biçimi

çoğunlukla aynı olmadığı görülür. Ayrıca bir ilçenin semtleri arasında da bu farklılıklar kaçınılmaz olarak karşımıza çıkmaktadır.

Feodal ilişkiler modernleşme ile çözülmeye başlamıştır. Tarımın makineleşmesi, eğitimin zorunlu hale gelip kamusallaşması, üretimin fabrikalaşarak artması, bunla birlikte tüketimin artması, pazarın genişleyerek büyümesi, ulaşım olanaklarının artması, kentlerin sağlıklı hale getirilmesi, iletişim teknolojilerinde gelişmeler gibi nedenler insanları kırsal alandan kentsel alana doğru göç etmelerine neden olmuştur (Özyurt, 2007).

Köylüler kentte rahat bir yaşamın, iş olanaklarının çok olması, sabit bir iş ve gelirin daha yüksek olması, eğitim olanaklarına ulaşılabilir olması gibi sebeplerin kentin olumlu yanı olarak görmekte ve bu nedenlerden dolayı kente göç etmeyi bu beklentiler doğrultusunda tercih edebileceklerini belirtirler (Kurt, 2006).

Köylerinden kalkıp büyük şehirlere göç eden insanlar daha çok ekonomik seviyelerine göre kentte kendilerine yeni bir yaşam alanı kurarlar. Bu insanların sosyo-ekonomik seviyeleri düşük olanların, çoğunlukla kentin içine dahil olan gecekondu diye tabir edilen yerleşim alanlarına yerleşirler. Bütün bunlar ise büyük şehirlerimizde kökeni köy ve şehir olan aileler arasında gelir, hayat standardı, yararlandıkları hizmetler açısından farklılıkların görülmesine neden olur. Bu farklar şehrin zengin ve ferah bölgesi ile gecekondu arasında net olarak gözlenebilir (Keleş, 1970).

Gecekondu ailesi kendileri için yararlı gördüğü köy özelliklerini sürdürürken diğer yandan da kentin belli özelliklerini benimsemiş aile tip olarak ortaya çıkar. Bu ailelerde çekirdek aileye hızlı bir geçiş görülür ve var olandan daha fazla çocuk istememektedirler. Köyden kente göç eden gecekondu ailesinin gelir seviyesi yükselmiştir ancak kentli ailelerin gerek ekonomik gerek kültürel açıdan oldukça gerisinde kalmışlardır. Bu durumlar bu ailelerin bir takım sorunlar ve çatışmalar yaşamasına neden olur (Yasa, 1970).

Onat (1993) yaptığı çalışmada gecekonduya yaşayan kadınların yaklaşık yarısı kendini kentli olarak görmezken, diğer yarısı kendini kentli olarak algılamakta, kentte yaşama süresi ve eğitim seviyesi arttıkça bu algı artmaktadır.

Büyük şehirlerde yaşayan köy kökenli ve şehir kökenli aileler arasında gelir ve yaşam standartları, hizmetlerden yararlanma ve dünya görüşü arasından büyük farklar

görülmektedir. Bu farklar şehirlerde ikili bir yapı oluşturmaktadır. Bu iki kesinin dünyası birbirinden net çizgilerle ayrılmaktadır (Keleş, 1970).

Kentlerde yaşayan insanlar arasında duygu ve heyecan bağı olmaması rekabet, yükselme ve düşmanlık gibi duyguları geliştirir. Sosyal mesafenin büyük olması, fiziksel bağına yakınlığına rağmen bireylerde yalnızlık duygusunu artırır ve gerilime neden olur. Kentin heterojen yapısı bireyleri farklı tiplerdeki kişilerle ya da gruplarla iletişim içine sokar. Kentte yaşayan insan, kentin yoksulluk ve zenginlik, cahillik ve entelektüellik, düzen ve karmaşa arasındaki çelişkilerden kendini kurtaramaz (Özyurt, 2007).

Cumhuriyet dönemiyle beraber Türkiye’de büyük değişimler diğer dönemlere göre daha çok görülmüştür. Bu değişimler Cumhuriyet döneminin getirdiği felsefe ve uygulamadan kaynaklanır. Ayrıca Türkiye’nin kültürel, eğitimsel alanda, siyasette, teknolojiye, sanayileşmede, tarımdaki ilerlemeleri her kesimi etkilemiştir. Bu etkilenmelerden kadınlar da nasibini almıştır. Kadınların toplumsal statüleri, kendi bense ve ruhsal yapılarını algılayışı, tanımlayışı diğer dönemlere göre oldukça farklılıklar orta çıkarmıştır (Kırkpınar, 1998). Kadınlardaki bu değişimler şehirde yaşayan kadınlar üzerinde kırsal alanda yaşayan kadınlardan göre daha hızlı ve etkin biçimde gerçekleştiğini görüyoruz. Kentlerin sağladığı olanaklara kadınların daha kolay ulaşabilmesi ve kentlerin doğal yapısı itibariyle değişime açık olması şehir kadınlarının gelişimini daha kolay sağlamıştır.

Kent her düzeyde ortaya çıkabilecek gereksinimlerin karşılandığı yer olmakla beraber aynı zamanda sınırlayıcıdır. Kentte yaşamın yasaları çoğu zaman bireyin inisiyatifi dışındadır. Bu da bireyin uyum sağlamak zorunda olduğu karmaşık ve sürekli ilişkiler ağı içinde olmasını gerekli kılar. Kent her düzeyde uzmanlaşmış çalışma hayatı, karmaşık ilişkiler ve toplumsal kümeler yaratır ve insanın özne konumundan bağımsız işler (Altan, 2008).

Kente yaşayan insanlar mekansal olarak birbirlerine yakındırlar ancak birbirlerinden kopuk ve uzaktırlar. Manevi değerler azalmış, duygusal açıdan ise uzaklaşmışlardır. İnsanları bir arada tutan şey akılcılık, teknoloji ve pozitivismdir. Kentler büyüdükçe bireysel farklılıklarda o nispette artmaktadır (Bal, 1999, akt: Türk, 2015).

Kadınların iş hayatına atılması kadın ve erkeğin toplumsal rollerinde de bir takım değişiklikler olmasına neden olmaktadır. Özellikle küreselleşme ve kentleşme bu rollerin değişiminde büyük etkiye sahiptir. Bu değişim ev ve iş yaşamında yeni rolleri ve uyumları beraberinde getirmiştir.. (WHO,1998, Attanapola, 2004, akt: Günay ve Beren, 2011).

Tüm bu tartışılan boyutlar genel olarak eğitim seviyesi ve sosyo-ekonomik seviye düzeyi yükseldikçe kadın lehine değişmektedir. Eğitimli kadınlar daha fazla çalışma yaşamına katılmakta, ev işlerinde daha eşitlikçi paylaşımın olduğu hanelerde yaşamakta, ailesiyle ilgili konularda daha fazla karar vermektedir. Sosyo-ekonomik seviyesi düşük hanelere göre sosyo-ekonomik seviyesi yüksek haneler de aynı şekilde kadınların daha eşitlikçi bir işbölümünün ve karar paylaşımının olduğu hanelerdir (Beşpınar, 2014).

Bütün bunların yanında geleneksel olarak kadına ait olan ev işleri ve annelik rolü, kentte özellikle çalışma yaşamına katılan kadınların sahip olduğu ailelerde eşler arasında paylaşılmış ve kadının yeni roller alması söz konusu olmuştur (Onat, 1993). Özellikle eğitim ve gelir seviyesi yüksek kadınların ekonomik güçleri nispetinde başka bir kadının hizmetini satın alarak işlerini hafifletebilmektedirler. Ev temizlikleri için temizlikçi, çocukları için bakıcı tutmak ya da çocuklarını tam gün kreşe göndermek, çocuklarını okula gidip gelmeleri sağlamak için servislere vermek gibi olanakları kullanarak kentin sorunlarına karşı bir takım hizmetleri satın alarak geleneksel rollerini hafifletmek ve çözüm üretmektedirler (Oğuz ve Atatimur, t.y.) . Ancak TNSA 2008 yaptığı araştırma sonuçlarına göre beş yaşından küçük çocuğu olan çalışan kadınların sadece %4'ünün çocuklarının kreşe devam ettiklerini göstermektedir. Kadınların daha çok ücretli işlerde çalıştığı kentsel alanlarda bile çocukların sadece %9'u kreşe gidebilmektedir (Koç, 2014)

Bununla beraber kadınların ev kadınlığı rolü, eş- anne rolleri kentin tüm sosyal kesimlerinde kadınların sosyal konumları ne olursa olsun aynıdır (Ayata ve Ayata, 1996). Keza Alkan (2001)'nin Ankara merkezde yaptığı büyük çaplı araştırmasında kadınların ev işleri ve çocuklar başta olmak üzere hane halkının bakımıyla ilgili işler, gündelik ev işlerinde %100'lere yaklaşan oranlarda, ağırlıklı olarak kadınların üzerindedir (Ev temizliği ve yemek %98, bulaşık ve çamaşır %99, ütü %97,

çocuk/kardeş bakımı %93, derslerine yardım %65, okula-kreşe götürmek %71, eğlence yerlerine götürmek %61, öğretmeniyle görüşmek %74, hastaneye götürmek %50, giyim vb. alışverişi %62; yaşlı ve hasta bakımı %56).Bütün bu işlerin ortak özelliği, gelir getirici bir etkinlikte bulunsun bulunmasın kadınların yaşamının önemli bir bölümünü kaplaması, buna karşılık "çalışma"dan sayılmaması, bu anlamda değersiz görülmesidir.

Sennett'e göre kamusal alan; özel yaşam alanı, aile ve arkadaşlık, yakın çevre ortamının dışında ve onlardan çok daha farklı bir "toplumsal yaşam bölgesi" dir. Kamusal yaşamın merkezleri büyük kentlerde görülür. Orada tanıdıklarla ilişki kurulduğu gibi tanıdık olmayanlarla da ilişki kurulur. Kentin insanı, her yerde bulunan ve her yerde rahat davranabilen "kozmpolit insandır" (Özyurt, 2007).

Şule Takmaz-Nişancıoğlu'na göre günümüzde kadınların rollerine yeni roller eklenmiştir. Kadınlar kamusal alanda aktifler ve ev dışında çalışma hayatlarına girmişlerdir. Ancak değişen rolle toplumda cevap verilmemektedir. Kentin şartlarına ayak uydurabilmek için erkeklerden daha fazla çaba ve zaman sarf etmektedirler (Oğuz & Atatimur, t.y.).

Şehirde çalışan kadınlar pek çok zorlukla karşılaşır. Bunların en önemlileri arasında fazla mesai saatleri, düşük ücretlendirme, aşırı iş yoğunluğu dikkat çekicidir. Özellikle kadınlar yoğun iş yükü ve mesai saatlerinin uzunluğu nedeniyle aile ve çocuklarına yeterince vakit ayıramamaktan dolayı şikâyetçilerdir. Çalışma şartlarının zorluğu nedeniyle evlenme ya da çocuk doğurma gibi isteklerini ertelemek zorunda kalmaktadırlar. Evli ve çocuklu kadınlar, işlerinde başarılı olsalar bile işlerine konsantre olamayacakları gibi bahanelerle terfi ettirilmemektedirler. İş yerlerinde cinsiyet ayrımı, sözlü taciz, mobbing, ulaşım güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar (Küçük, 2015).

Her ne kadar kentler kırsal alanlara göre çalışma dışındaki kültürel faaliyetler açısından oldukça büyük olanaklar sunsa da bu faaliyetlerden yararlanma beklenen düzeyde gerçekleşmemektedir. Türkoğlu, Bölen, Baran, ve Marans (2008) yaptıkları araştırmada, araştırmaya katılan katılımcılar İstanbul'da çok sayıda kültürel faaliyet olduğu ve boş zamanları değerlendirmek üzere pek çok olanak olduğunu konusunda görüş bildirmelerine karşın kültürel faaliyetlere katılım oranlarının oldukça düşük olması ilgi çekicidir. Araştırmacıların üzerinde çalıştıkları örneklemin %63 oranındaki

çoğunluğunun son bir yıl içinde sinema veya tiyatroya gitmek, müzeleri, sergileri seyahat etmek gibi kültürel faaliyetlerden hiçbirine katılmadıkları görülmektedir.

Wekerle (1980), kentlerin eril ve erkek merkezli olduğunu, kentle ilgili karar vericilerin erkekler olduğunu bu yüzdende erkek bakış açısını yansıttığını söyler. Bu da kentsel yaşamda cinsiyetsiz olmadığı gibi erkek hakimiyetini ifade eder. Kentsel ulaşım erkekler için tasarlanarak onun en kestirme yoldan işe ve eve gidiş-gelişleri ön planda tutulmuştur. Bu da kadınlar için kısıtlayıcı olmaktadır. Konut ve iş yerlerinin banliyöleşmesi işe-eve gidiş gelişlerin uzamasına neden olmakta ve de bu en çok kadınları olumsuz yönden etkilemektedir (Kaypak, 2015).

Kentsel alanlar karmaşık bir yapıya sahiptir, her karmaşık yapıda bir takım sorunlar daha çok görülür. Oysa kırsal alanlar daha sade bir yapıya sahiptir. Bundan dolayı da kentlerde suçla köylerden daha fazla karşılaşılır (Gürelli, 1966). Suçun kentlerde yaygınlaşması dünyanın pek çok ülkesinde ve Türkiye’de kentlerin güvensiz yerler olarak algılanmasına neden olmuştur. Bu da bireylerde “suça maruz kalma korkusu” yaratarak kentsel mekanlara karşı “güvensizlik hissi” yaratır (Ataç, 2007). İstatistik açıdan baktığımızda genç erkekler en çok suç mağduru olmasına karşın kişisel güvenlikle ilgi kaygılar ve mağduriyetler kadınlarda daha fazla görülür (Güneş S., 2007).

Kentsel yaşam hem kadın hem erkek için kimi zaman olanaklar içinde olanaksızlıkları da beraber getirmektedir.

2.3. AİLE

2.3.1 Ailenin Tanımı

Günümüzde kullandığımız *aile* kelimesi Türkçeye Arapçadan girmiştir (TDK, 2016). Aile Türkçeleşmiş Arapça kökenli bir kelime olarak tarif eder. Arapçada aile yerine *usra* kelimesi kullanılır. *El esru* bağ, bütünlük, sağlamlık, dayanışma, esir alma büyüleyen anlamlarına gelir. Aile en güçlü toplumsal bağdır. Aile kelimesi ise Türkçeleşmesine rağmen Arapça kelime yapısında, sığınak, ihtiyaç, itimat ve güven,

gölgelenmek, yağmura karşı koruyan şemsiye anlamlarını barındırmaktadır (Barman, 2010).

Eski Türklerde *aile* kelimesinin ifade eden anlam yerine kullanılan *ev* (eb) ya da *ocak* kelimelerini görüyoruz. Yine Eski Türklerde evlenme ve yuva kurma devletin temeli, aile ise çekirdeği olarak görülür. Aile baba, ana ve çocuklardan meydana gelir. Evin başka anlamı da ocaktır ve Anadolu’da *ocak kurma* evlenme anlamında kullanılır (Ögel,1988, akt:Canatan ve Yıldırım, 2011). Aile kavramının Türkçede kullanılması *ev* ile *aile* kavramlarını ayırtırılmıştır. Aile’nin yaşadığı mekana ev denilmiştir (Canatan ve Yıldırım, 2011).

Batıda kullanılan aile kavramı, Latince *familia* kökünden geçmiştir, Latince *famulus* evcil köle anlamına gelmektedir ve *familia* da tek efendiye bağlı olan kölelerin bütünü demektir (Hançerlioğlu, 1976).

Aile, her toplumun temel taşıdır ve evlilik ile kurulan bir birliktelik olarak görülür. Aile kavramı, insanlık tarihi kadar eski ve yaşanan toplumun kültürel yapısına göre değişiklik gösterir; işlevi zaman ve yere bağlı olarak değişen bir kurumdur. Ailenin her yer ve zamanda geçerli tek tanımını verilememektedir.

Bazıları ailenin tarih kadar geçmişi olduğu ve tarihsel gelişmelere uyumlu aileye bakışın geliştiğini anlatırlar. Sezal, ailenin insanlık tarihinde olan bu gelişmeler çerçevesinde tanımının da farklı ifadeler kazandığını belirtir. Sosyal yapılanmada gelişmeler ve farklılaşmalara paralel olarak, klan, totem, boy, aşiret vb. oluşumlara dikkat çekilir. En eski “aile” olarak kabul edilen “klan, aile”de, “klan” kavramının tanımı ile “aile” kavramının tanımları aynıdır” tespitinde bulunulur (Sezal, 2002:164). Bununla birlikte modernleşme ve ekonomik ilişkilerin gelişmesinin ailede ilişkileri belirlediği de öne sürülür (akt: Hünler ve Gencöz, 2003).

Gauis döneminde *familia*, miras payı olarak kullanılırken daha sonraları Romalı babanın karısı, çocukları ve kölelerin tümünü kapsamıştır. Romalı baba bunların üstünde, öldürme, satabilmeye varan mülkiyet hakkına sahiptir (Hançerlioğlu, 1976). Daha sonralarda ise Romada bu haklara sınırlamalar getirilmiştir (Koschaker, 1977).

Yahudilikte aile sadece sosyal değil, aynı zamanda dini bir topluluktur. Atalar kültü bir aile ibadetidir. Aile ataerkil bir yapıya sahip olmakla beraber en eski dönemlerde

anaerkil olduğu daha sonra babaerkli yapıya döndüğü söylenir. Ailenin reisi babadır ve geniş aile yapısına sahiptir. Yahudilikte ailenin geleneksel ibadeti muhafaza etmek ve gelecek nesillere bu ibadeti aktarmak gibi bir görevi vardır (Aydın, 1989).

Hıristiyan aile yapısı Yahudi ailesinden çok farklı değildir. Hıristiyanlık aileyi sosyal veya medeni bir kurum olarak değil, tamamen dini bir kurum olarak görür. Hıristiyanlık da kocayı ailenin reisi olarak kabul eder. Kilisenin başı İsa Mesih olduğu için erkek de ailenin başıdır. Hatta kadın kocasına rabbine tabi olduğu gibi tabi olacaktır (Efesoslular'a Mektup. 5/ 22-23). Bundan dolayı kadının erkeği üzerinde herhangi bir şekilde hakimiyet kurması kabul edilemez (Aydın, 1989).

Müslümanların kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerime göre insanlar tarafından kurulan ilk sosyal gruplaşma aile şeklinde olmuştur. İlk yaratılan insanlar olarak kabul edilen Hz Adem ve eşi Hz Havva'nın birlikteliğinden çocukları dünyaya gelerek ilk aileyi oluşturmuşlardır. Yahudilik ve Hristiyanlıkta olduğu gibi İslam'da da aile ataerkil bir yapıya sahiptir ve ailenin idarecisinin koca olduğu görülür. Bununla beraber Kutsal kitap, kadınların erkekler üzerinde hakkı olduğu gibi erkeklerinde de kadınlar üzerinde hakkı olduğunu ifade ederek her iki cinse birbirleri ile ilgili sorumluklar yüklemiştir (Teyfurov, 2014).

1201- 1274 yıllarında yaşamış Müslüman Türk düşünür Nasuriddin Tusi'in ailenin iki eş arasında ortaklık olduğunu, evin temelini kadın ve erkekle oluştuğunu, zamanla aileye, çocuk, hizmetçi ve kölenin dahil olduğunu ifade eder. Yine Tusi'ye göre evlilik neslin devamı için yapılması gerektiğini, şehvet ya da başka bir nedenle yapılmasını doğru olmadığını, kadının malda, saygıda ve evi geçindirmede kocanın ortağı olduğunu, kocanın olmadığı zaman kadın onun yerini tuttuğunu anlatır. (Canatan ve Yıldırım, 2011; Gaforav, 2009)

Aile tanımlanırken sadece bireylerin bir arada yaşması olmadığı, bir arada yaşayan diğer canlı topluluklarından farkları bulunduğu ifade edilir (Doğan, 1995).

Malcver ve Page'e göre aile, cinsiyet ve cinsellik ilişkisi, çocuk sahibi olma ve çocuk yetiştirmeye yönelik bir grup olarak görülürken, Summer ve Keller ise en az iki ferдин bir arada bulunduğu, kan bağıyla karakterize edilen küçük bir sosyal örgüt olarak tanımlar. (akt: Gökçe, 1976)

Yasa, (1970) aileyi “Ana, baba ve çocukların vücuda getirdiği ilişkiler ağı (sistemi) ve bu ağ içinde her üyenin üzerine almış olduğu görev ve oynadığı rollerle” biçiminde tanımlar. La Play gibi bazıları aileyi hücreye benzetmekte ve hücrelerin sağlamlığının dokuların ve organların sağlıklı olmasının şartı olduğu gibi, aile sağlığının da toplumsal sağlığın şartı olduğunu ifade etmektedir. (Freyer, 1968, akt: Önel, 2006)

Toplumsal dayanışmanın esası olan ve duyguların sağlıklı gelişmesi ve sorumluluk duygusunun yerleşmesi için de ailenin önemine işaret edilmektedir (Erkal, 2000). Antropoloji ve sosyoloji açısından ise aile aynı zamanda ortak bir mekanın paylaşıldığı toplumsal bir birim olarak tanımlanır (Emiroğlu ve Aydın; 2003). Sosyal ve ekonomik değişimlerin aile içi ilişkilerin üzerinde belirleyici etkisi olduğu da vurgulanmaktadır (akt: Hünler ve Gencöz, 2003).

Toplumlar ve kültürler zaman içinde değişime uğrar, bu değişim bireylerin yaşam biçimlerini etkilediği gibi, toplumu oluşturan kurumlarında değişimine neden olur. Bu değişim hiç şüphesiz ki aileyi de etkilemektedir. Kültürün değişimlerinin de zaman içinde farklılıklara sebebiyet verdiği Sosyolog Ziya Gökalp tarafından da ifade edilmekte, hatta o aileyi güçlü devlet ve milletin esas temeli olduğunu vurgulamaktadır (Erkal, 2000).

Ekonominin değişimi ile toprağa bağlılığın azalması ve teknolojik gelişme makineleşme kırsaldan kentleşmeye doğru akışın artışı da tanımlamalarda etkilidir. Kentlerle birlikte ailedeki bireylerin azalmış olması bugün konuya tanımsal yaklaşımı belirleyen unsurlardan biri olarak Avrupa’daki sanayileşmeye dikkat çekilmiştir (Sezal, 2002).

Geniş aile ilişkilerinin ortadan kalkması ve çekirdek aileye geçiş, sanayi devrimi ile olmuştur (Geenfield,1961, akt: Duben, 2012). Batı kaynaklı aile kuramları genellikle çekirdek aileyi normal hatta ideal olarak tanımlar. Bu kuramlar oluşturulurken incelenen aile beyaz ve orta sınıf ailedir. Böylece çekirdek aile kapitalist düzenin getirdiği koşullara uymak zorunda kalan insanların oluşturduğu bir yapıdır (Parsons,1951, akt: Çamoğlu, 2017). Bu bakımdan kapitalist düzende eski büyük konaklarını geçimini sağlayabilmek imkansız olduğu için ailelerin kendilerini yeni koşullara uydurmak amacıyla seçtiği modeldir çekirdek aile olmuştur (Çamoğlu, 2017).

Ancak Araştırmacıların 1960, 1970’li yıllarda yaptıkları araştırmada Avrupa özellikle Kuzey Batı Avrupa’da sanayi kapitalizmin ilk ortaya çıktığı merkezlerde çekirdek aile hanelerinin geçmişinin sanayi devrimi öncesine 17. Yy hatta belki de 14. Ve 13 yy la dek uzanmıştır Aynı şekilde Türkiye’de de kırsal değişim, kentleşme ve sanayileşme süreçlerinin hane yapısını çok fazla etkilemediğine ait kanıtlar bulunmuştur. Bunun belki istisnai durumu uzun süredir kentte yaşayan ailelerin hane türüne etki eden değişimidir (Duben, 2012).

Öyle anlaşılıyor ki, zaman içinde gelişen ve değişen sosyo-ekonomik faktörler tanımlamaları, bu değişim içinde ailenin farklılaşan rolleri ile ilintilendirmektedir.

Ozankaya (1991) aileyi; insanın içinde yetiştiğı ve topluma hazırlandığı, cinsel ilişkileri yasallık ile yaşandığı ana-baba ve çocuklar ile güven verici bir ortamda toplumsal düzene göre ekonomik yönü de olan bir toplumsal kurum olarak tanımlar.

Aile tanımlanırken iki ayrı anlam üzerinde durulur: kan ya da evlilik bağıyla bir arada bulunmayı sağlayan karşılıklı bağımlılık ve sorumluluklarla ifade edilir. İkincisi ise yine kan bağı ile anne, babanın bulunduğu nesilden nesle süren sosyallik özelliğı ile gerektiğinde kabul gören veya dışlama kuralları ile yaşanan ilişkiler yumağı olarak görülür (Yayla, 2008).

Ancak aile tanımı her ne şekilde olursa olsun ailenin yapısal özellikleri psişik etkileşimi temelde çok da değiştirmemekte tanımlar hep aynı odak etrafında dönmektedir.

(DPT, 1989)’nın Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu Raporu’nda ise Türkiye koşullarına uygun olarak; “Aile, kan bağılılığı evlilik ve diğer yasal yollardan aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve çoğunlukla aynı evde yaşayan fertlerden oluşan, fertlerinin cinsel, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı, fertlerin topluma uyum ve katılımlarının sağlandığı ve düzenlendiğı temel toplumsal birim” şeklinde tanımlanır.

Gökçe (2004) aileyi temellendiren hususları ortaya çıkardığı görevleri de bu çerçevede sıralar.

Aile:

1- Neslin devamını için biyolojik görev.

- 2 -Maddi gereksinimlerini karşılayacak ekonomik görev.
- 3-Her türlü zararlara karşı koruyuculuk görevi.
- 4- Duygusal dengeyi koruma görevi.
- 5-Aile içi duygu eğitimi ile sosyalleşmeyi sosyalleşme için eğitim görevi

Bu görevler zaman içinde farklılaşıyor gibi görünse de esasta aynı kaldığı çünkü bunların temel görevler olduğu gerçeğinin değişmediği kabul edilmektedir. Bu görevler esas olarak biyolojik, psikolojik ve ekonomik görevler olarak da özetlenebilmektedir (Gökçe, 2004).

Aile ile ilgili tüm tespit ve tanımlamalar ortaya koymuştur ki, üreme ve neslin devamı, her toplumda aile içinde olurken, yetenekleri ile kendini keşfetmenin ilk başladığı yer ve ilk sosyalleşme de aile içinde öğrenilmektedir. Konuyu çerçevlendirme bağlamında Tezcan (1990) ülkemizde ailenin fonksiyonlarını şöyle sıralar;

- 1) Cinsellik ve üreme dahil biyolojik ihtiyaçları toplumsal kurallar ve yasalar çerçevesinde karşılama,
- 2) Ekonomik ihtiyaçları karşılayacak üretime yönelme,
- 3) Duygusal ihtiyacın karşılanması, sevme sevilme,
- 4) Güvenlik ihtiyacı için koruma,
- 5) Gelenek ve görenekleri ile önceki kuşaklardan geleni gelecek kuşaklara aktarma, bireyi toplum içindeki sosyal ve ekonomik rolüne ve yerine hazırlayacak eğitim.

Türk Dil Kurumun sözlüğünde aile şu anlamlara gelmektedir.

- 1) Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birim
- 2) Aynı soydan gelen ve aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü
- 3) Birlikte oturan kimselerin tümü
- 4) Eş, karı
- 5) Aynı gaye üzerinde anlaşılan ve birlikte çalışan kimselerin tümü
- 6) Temel niteliği bir olan dil hayvan ve bitki topluluğu, familya (TDK, 2016).

2.3.2 Ailenin Türleri ve Fonksiyonları

Ailenin kendi gerek toplum açısından gerek bireysel açıdan bir takım fonksiyonları vardır, bu fonksiyonlarını şu şekilde ifade edebiliriz;

1) Cinsel fonksiyon;

Cinsel güdü bireylerin hem fizyolojik, hem psikolojik ihtiyacını tatmini hem de neslin devamını sağlama açısından önem arz eder. Sağlıklı yaşam için cinsel güdünün doyurulması gerekir. Oysa cinsellik duygusallık ve sosyal çevre ile sınırlandırılmıştır. Aile, cinselliğinde meşru zeminde yaşanmasına, toplumca onaylanmasına zemin oluşturur.

2) Ekonomik fonksiyon;

Aile aynı zamanda ekonomik bir yapıya sahiptir. Psikolojik, biyolojik, sosyolojik yapıya sahip ailenin devamı için maddi olanakları sağlanması gerekir. Bu maddi ihtiyaçların temini eşler arasında hem ekonomik iş birliği hem de kadın ve erkek arasında iş bölümüne uygun bir zemin oluşturur. Bu işbirliği ve roller eşler arasında bağ oluşmasına neden olur.

3) Neslin Devamı;

Aile kurumun diğer amacı da neslin devamı için çocuk dünyaya getirmektir. Neslin devamını sağlama ya da çocuk doğurma ihtiyacı daha çok kadında görülmektedir. Çünkü kadının temel ihtiyaç ve görevlerinden biri de anne olmaktır. Bu ihtiyaç erkeklerde de mevcutsa da, onların bu isteği genellikle toplumsal baskı, ihtiyaç ve arzudan kaynaklanır. Baba ocağının devamı, mülkün devamlılığı ve yaşlılık dönemlerinde ellerinden tutacak birilerin varlığına duyulan ihtiyaç onların çocuk sahibi olmak istemesine neden olmaktadır. Aile yeni doğan çocuğun bakımı, yetişip büyümesi ve eğitimi gibi konular için bir ortam sunar, aynı zamanda çocuklar vasıtasıyla toplumun gelenek, görenek, din, kültürel miras ve değerler sisteminin gelecek nesillere aktarılmasını sağlar (Aktaş, 1998, akt: Akar, 2005; Gökçe, 1976).

Çocuk, ilk ve en uzun süreli ilişkiyi ailede kurar. Hayata ait ilk deneyimler aile içinde ve aile aracılığıyla oluşur. İlk sosyalleşme de aile içinde gerçekleşir. Çocuklar büyüdükçe aile dışında sosyalleşmeye yönelirler. Çocuğun sosyal yaşama, fiziksel dünya ve başkalarıyla ilişkilere dair fikirler edinmesi açısından ailenin önemli bir işlevi olmaktadır (Richman ve Lansdown, 1988, akt: Kaya N. Ç., 2011)

İnsanlar bireysel farklılıklarla birbirinden nasıl ayrılıyorsa, ailelerde birbirlerinden farklılık arz eder. Ancak netice itibariyle aile kendi bünyesinde barındırdığı özellikler nedeniyle birbirine benzerler. Genel olarak aileleri sağlıklı ve sağlıklı aile olarak ayırmamızda bir sakınca yoktur. Sağlıklı ailelerin özelliklerinin aksi özellikler sağlıklı aileleri ifade eder.

Sağlıklı ailelerin bir takım özellikleri görülür, bu özellikleri Gladding (2011) şöyle açıklar.

- 1) Sağlıklı ailelerde aile üyelerinin birbirine bağlılıkları görülür. Bu bağlılık ailenin selameti için önemli olduğu gibi, bireylerin gelişimine de katkı yapar.
- 2) Aile üyeleri genellikle birbirlerinin kıymetini sözel ve davranış olarak bilirler, gereksiz tartışmalardan uzak dururlar.
- 3) Sağlıklı aileler nitel ve nicel olarak yeterli düzeyde birlikte zaman geçirirler. Birlikte geçirilen hoş ve doyurucu olması onların bir bütünlük içinde olmasını hissi oluşturur.
- 4) Bu aileler birbirlerine olumlu sözel ve sözel olmayan etkili iletişim kurarlar. Birbirlerini can kulağıyla dinler, gerektiğinde gizli mesajlarını da anlayabilirler.
- 5) Aile bireyleri dinin yaşamın dini ve spiritüel etkinliklere katılımı ve inançları ailenin sağlığı ve iyi oluşuna olumlu etki etmektedir.
- 6) Aileler; gerek hayatın getirdiği gerekse aile yaşam döngüsünün içinde beklenmedik krizlerle karşılaşır. Sağlıklı aileler bu krizlerle baş edebilmek için kaynaklarını etkin kullanırlar
- 7) Aile üyeleri birbirlerini destekler, özellikle zayıf bireylerle karşı destekleyici, geliştirici biçimde davranırlar
- 8) Sağlıklı ailelerde roller, açık, seçiktir ve karşılıklı üzerine anlaşmaya varılır, ancak gerektiğinde şartlara göre roller değiştirilebilir ve esnek kılınmaya çalışılır.

Aile, içinde bulunan üyelere bir takım davranış kalıpları öğretir. Bunların toplumla, gelenek ve göreneklerle, normlarla çatışmamasına özen gösterilir. Bu bağlamdan baktığımızda aile aynı zamanda bir ahlak kurallarına dayanan bir yapıdır. Aile, bireylerin istemedik davranışlarını denetleyerek toplumun olumsuz etkilerinden korunmasına olanak sağlar (Kaya N. Ç., 2011).

Aile kurumu içinde aile fertlerinin kendi içinde bir takım rol ve görevleri olmaktadır. Geleneksel olarak çocukların bakımı, ev ile ilgili işler hemen hemen tüm toplumlarda kadınların sorumluluğunda olduğu görülür. Erkekler yani kocalar ev içi işlerde ve çocuk bakımında kadınlara yardım düzeyinden öteye gitmemektedir. Sümer (2003) de Norveç ve Türk aileleri üzerinde yaptığı çalışmasında, her iki ülkede de geleneksel rollerin devam ettiğini ve çiftlerin sorumlulukları eşit paylaşamadığını görmüştür (Bahar, 2009).

Çekirdek Aile;

Toplumların hızlı değişimi pek çok yapıyı etkilediği ve değişimine neden olduğu gibi aile kurumunu da etkilemiştir. Üç kuşağın birlikte yaşam sürdürdüğü aileler zamanla karı-koca-çocuktan ibaret olan çekirdek aileye yerini bırakmıştır (Alpaydın ve Canel, 2001). Çekirdek aile çocuklara gelenekleri, örfleri, adetleri, kültürel değerleri öğreten ve onları topluma hazırlayıp, toplumsal rolleri öğreten bir yapı olarak karşımıza çıkar (Özabacı ve Erkan, 2014). Ancak çekirdek ailede paylaşma ve iletişim eksikleri sık görülen bir olgudur (Alpaydın ve Canel, 2001).

Türkiye'deki çekirdek aile, batı toplumlarınkinden farklı bir yapı sergiler. Çünkü toplumumuzda akrabalarla olan ilişkiler kopmamakta, yakınlık ve bağ korunmaktadır (DPT 1989, akt: Yılmazçoban, 2008a). Çiftler, anne ve babalarından ayrı bir evde yaşasalar bile çocuk bakımı ve eğitimi, ekonomik destek vs gibi nedenlerle ebeveynlerinden yardım görmektedirler. Kimi zaman aile ve akrabalar aynı site, aynı mahalle ya da aynı sokakta yaşayarak ilişkilerini yardımlaşma ve dayanışma içinde sürdürmektedirler (Yılmazçoban, 2008a).

Geniş Aile;

Aynı çatı altında yaşayan karı-koca, çocuk, büyük anne ve büyük babadan oluşan aile yapısına geniş aile denmektedir (Özabacı ve Erkan, 2014)

Geniş geleneksel aile, birkaç kuşağın birlikte yaşadığı ailedir. Daha çok eski toplumlarda var olan bu aile tipi, günümüzde de toprağa bağlı yaşayan feodal topluluklarda görülür. Bu aile tipinde otorite hiyerarşik bir yapı izler. Evin en yaşlı kişisi ailenin reisi olarak kabul edilir. Evin en yaşlı kadını, kadınların arasında üstün bir konumu vardır (Levent, 2002).

Başka bir tanımda ise büyük aile; kırsal alanda yaşayan, akrabalık bağları güçlü, yaşı erkeklerin karar almada etkin olduğu ve ailenin sorumluluğunu üstlendiği, gelenek ve göreneklere bağlı aile tipini ifade eder. Büyük aile yerine geniş aile, köy ailesi, eski aile, geleneksel aile terimleri de kullanılmaktadır (Gökçe, 2011).

Günümüzde, özellikle şehir alanlarında, geniş ailelerin azalması, bireylerin bağımsız yaşaması, çocukların erken yaşlarda evlerinden ayrılması bir takım sorunları da beraberinde getirmiştir. Özellikle Avrupa gibi bireyci toplumlarda nesillerin birbirinden kopuk bir hayat sürmesi giderek daha sık görülmektedir. Bu nedenle devlet ve özel kurumlar ailenin bir takım işlevliliğini üstlenmek durumunda kalmaktadır.

Almanlar 2008 yılında “Çok Nesilli Evler” projesi geliştirerek, geniş aile yapısını modern yaşma adapte ederek nesiller arası kopukluğu önlemeyi amaçlamışlardır. Bu proje çerçevesinde farklı yaşlardaki insanların, bir çatı altında ve resmî bir mekânda, karşılıklı insanî ilişkilere imkân sağlamak üzere nesiller arası birlikteliği aile dışında sağlayacak yöntemler gerçekleştirilme yoluna gidilmiştir. Bu bağlamda yaşlılar bu evlere gelen çocuklara “ödünç dedelik-ninelik” yaparak çalışan ailelerin çocuklarının yetiştirilmesinde, eğitimlerinde gönüllü görev alarak, geçmişteki geniş aileye benzer şekilde yaşlılarla her yaştan insanın bir araya geldiği ortak işlevler söz konusudur. Böylece yaşlıların bunamamasına için danışma, yardım ve rehberlik hizmetleri sağlanır, diğer insanların bir takım yükleri onlardan alınır, yaşamları kolaylaştırılır (Alpaydın ve Canel, 2001).

2.4. EVLİLİK

Ailenin genel yapısını evlik türleri belirlemektedir, Bunu nedeni aile kurumu evlikle başlamasıdır. İlkel kavimlerde bile kimin kimle evleneceği kesin hükümlerle belirlenmiştir. Evlilik bütün çağlarda ve bütün topluluklarda toplum tarafından sınırlandırılmış ve merasim haline gelmiştir. Cinsel serbestlik olan promiscuite, hiçbir çağda görülmemiştir (Eyce, 2000).

Evlilik, iki karşı cinsten bireyin bir araya gelerek, birlikte yaşayıp, hayatı paylaşmak, çocuk dünyaya getirmek ve onu yetiştirmek amacıyla yaptıkları bir sözleşmedir. Aynı zaman da bireyler evlilik yoluyla belli statüler elde ederler. Birbirleri açısından karı-

koca olur ve çocuklara da belli bir statü sağlarlar. Bu statüler bir takım sorumlulukları da beraberinde getirirler. Evlilik toplumlarında devletler açısından yasal yükümlülük getirdiği gibi toplumun gelenek ve göreneklerine, dini anlayışlara göre de yükümlülükler, sorumluluklar getirmektedir (Özgüven, 2000).

Evlilik, her çağda, her kültürde var ola gelmiştir. Evliliğin evrensel düzeyde var olması, evliliğin çeşitli işlevleri gerine getiriyor olmasına dayanır. Evlenerek bir araya gelen kadın ve erkek hayatı paylaşmaya başlar. Böylece yeni bir sitem de kurulmuş olur. Evlilik kadın ve erkeğin psikolojik, fizyolojik (biyolojik) ve sosyolojik açıdan birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak bir ortam oluşturur (Gülerce, 1996).

Bu ihtiyaçlar aynı zamanda evliliğin biyolojik, psikolojik, sosyal motivasyonlarıdır. Biyolojik motivasyon; kendi cinsinden nesiller yetiştirme, karşı cins ile ilişki hazzı yaşama, cinsel ihtiyaçları giderme, kendini koruma arzusu vs olarak tanımlanır. Psikolojik motivasyon; karşı cins tarafından beğenilme, sevilme, karşı cinsi sevmeye, çocukları ile birlikte yaşamın verdiği güven ve hazdır. Sosyal motivasyon; toplumun tarafından kabul edilen yasa ve beklentilere uymanın verdiği rahatlık, saygınlık hazzı ve güvendir (Boran,2003, akt: Akar, 2005).

Evlilik, kişiler arası en önemli ilişki olarak kabul edilir. Evlilikle beraber bireyler daha düzenli ve kararlı bir hayat sürerler. Evlilik cinsel doyum ve rahatlık sağladığı gibi bireylerin güvenlik duygusunu da tatmin eder. Bu nedenlerden dolayı olmalıdır ki istatistiksel bulgular bekarlarda evlilere göre daha çok ruhsal hastalık görüldüğü, özelliklede kadınlarda problemin daha büyük olduğu ortaya koymuştur (Ziyalar 1999, akt: Pehlivan, 2006). Yapılan araştırmalar bekar kalmanın özgürlük ve özerklik, kariyer sahibi olma, farklı cinsel deneyimler yaşam gibi yönlerden avantajlar getirdiği ancak bireylerin, evliliğin yaygın olduğu toplumlarda kendilerini yalnız ve yalıtılmış hissettiklerini ve bundan rahatsızlık duyduklarını belirtmişleridir (Giddens, 2000, akt: Güneş, 2011)

Evlilik aynı zamanda kişiler arasındaki akrabalık sisteminin oluşmasını sağlamaktadır. Akrabalıkla sistemi; anne-baba ve çocuklar arası, kardeşler arası, eşler arası biyolojik ilişkilere dayanmaktadır. Bu sistem aynı zamanda büyük anne, büyük baba, torunlar arasındaki ilişkileri de düzenler. Miras, hitap şekilleri, evlilik yasakları, bu ilişki

biçimlerinden bazılarıdır. Akrabalık baba ve anne soyundan gelmektedir. Baba soyundan gelene; hala, amca ve bunların çocukları, anne soyundan gelene; dayı, teyze ve bunların çocukları olarak iki ana gruba ayrılır. (Güneş, 2011). Evlilik yoluyla aynı zamanda hısımlık da kurulmuş olur. Kadına göre erkeğin akrabaları; kız kardeş (görümce),erkek kardeş (kayın) ve çocukları. Erkeğe göre kadının akrabaları; kız kardeş (baldız), erkek kardeş (kayınço), eşlerin anne ve babaları; kayınvalide ve kayınpeder olarak adlandırılır.

Dünyada ve ülkemizde pek çok evlenme biçimleri vardır. Bunlardan bazıları; endogami, egzogami, monogami, poligami gibi (Eyce, 2000). Ayrıca Türkiye’de kültürel olarak da çok çeşitli evlenme biçimleri vardır; görücü usulü, taygeldi, beşik kertmesi, baş örtüsü kaçırmaya yolu ile evlenme, berder, baldızla evlenme, oldu bitti evlilik, kan parası karşılığı evlenme, yetim evliliği bunlardan bazılarıdır (Sezen, 2005).

Biz araştırmamız ışığında severek ve görücü usulü ile evlenme biçimini ele alarak açıklama gereği duyduk.

Görücü Usulü Evlenme;

Bu evlilik türü daha ziyade geleneksel yaşamın ağır bastığı yörelerde görülmektedir. Erkek eş adayını kendisi seçmeyip, aile büyükleri; anne, baba ya da yakın akrabalarının tavsiye ettiği bir kadınla evlenme yoluna gitmesidir. Erkeğin tek başına kızı beğenmesi yeterli görülmez, aile fertlerinin de kızı beğenmesi gerekmektedir. Genellikle evlenecek kızın asaleti, güzelliği, namusu değerlendirilmeye tabi tutulur. Ayrıca ailelerin ekonomik düzeyi ve geleneksel kültürü de denk olmasına özen gösterilir (Sezen, 2005).

Flört (severek) İle Evlenme;

Evlenecek bireylerin kendi eşlerini kendilerinin seçmesi olarak tarif edebiliriz. Flört ile görücü usulü arasındaki temel fark; görücü usulünde evlilik amaç edinilirken, flörtte karşı cinsi tanıma amaçlanır. Flört, bir çok seçenekler arasından kendine en uygun olduğunu düşündüğünü seçmektir. Gerek Avrupa’da gerekse Amerika’da flört anlayışında farklar görülür. Avrupa’da bir aşk ilişkisi yaşayan çiftlerin bu ilişkinin olumsuz sonuçlar getirebileceği göz önünde tutulurken, Amerika’da flört ilişkisinin sonucunda hiçbir şey olmayacağı bilinen başlanır (Yılmazçoban, 2008b).

Genellikle flörtün üç aşamasından söz edilir; arkadaşlık, sevgililik ve cinsellik aşamalarıdır.

Flört çiftlerin birbiriyle bir ortam ya da bir vesile ile tanışmasıyla başlar. Böylece arkadaşlık kurulmaya kurulu, burada fiziksel çekicilik önem arz eder. Daha sonra çiftler sevgililik aşamasına gelirler, bu aşamada sevgi ve bağlılık oluşmaya başlar. Daha sonra ise cinsel birliktelik oluşur. Kimi toplumlar ya da bireyler cinsel birliktelik için evliğı beklerken, kimi toplumlar ve bireyler de evlilik beklenilmeden bu birliktelik gerçekleşir (Yılmazçoban, 2008b).

2.5. EVLİLİK UYUMU

Evlilik uyumu, evliliğın niteliğini yordamada daha önemli bir etkiye sahip olduğu düşünülür. Bu nedenle genellikle evliliğın niteliğini belirlemede çift uyumu kullanılmakta olduğu görülür. Ancak evlilik doyumu ile evlilik uyumu arasında yüksek korelasyon olmasından dolayı çoğunlukla karıştırılmakta ve birbiri yerine kullanılmaktadır. Doyumlu çiftlerin aynı zamanda uyumlu çiftler olduğundan bu iki kavramın birbirinden farklı olmadığı ileri sürülür. Ancak bazı araştırmacılar bu iki kavramın birbirinden farklı olduğunu ileri sürmektedirler. Ancak evlilik doyumu kişinin ilişki ya da evliliğı ile ilgili öznel algısı(öznel mutluluğı) iken, uyum çiftlerin ilişkilerinin niteliğidir (Erber ve ark, 2005a).

Evlilik uyumu eşlerin birbirleriyle iyi iletişim kurabilmesi, birbirlerinden zevk alarak etkinlikte bulunması, halklarında olumlu duygu ve düşüncelere sahip olabilmesi, sorunları ve çatışmaları çözebilmesi, olumlu ilişki şemalarına sahip olabilmesi olarak tanımlanır (Öztürk ve Arkar, 2014).

Evlilik uyumunu pek çok değişken etki etmektedir. Bireylerin aldıkları eğitim, yetiştikleri kültürel çevre, aile görgüleri, meslek, inanç, psikolojik yapı, kişilik özellikleri gibi etkenler eşlerin birbirine uyumunu etkilemektedir (Kubilay ve Oktan, 2015).

Collins ve Coltrane (1991) evliliğin en önemli bileşenlerinin sadakat, anlaşılma, iyi bir cinsel yaşam, çocuklar, ortak ilgiler, ev işlerinin paylaşılması, yeterli paraya sahip olmak ve benzer bir geçmişi paylaşmak olduğunu belirtmişlerdir (Öztürk ve Arkar, 2014).

Eşleriyle ev işini paylaşan evli bireylerin evlilik uyumu paylaşamayanlara göre, eşi ile duygu ve düşüncelerini paylaşan ve paylaşmayanlara göre, eşyle cinsel bakımdan anlaşılan bireylerle anlaşmayan bireyler arasında evlilik uyumu daha yüksek bulunmuştur (Yıldırım, 1992).

Lamke (1989) kırsal kökenli evli bireyler üzerinde yaptığı çalışmada, eşlerin dayanışma içinde bulunması, özellikle kocanın bu dayanışmada daha etkili olmasını evlilik uyumu önemli ölçüde etkilemekte olduğunu vurgular (Yıldırım, 1992).

(Tezer ve ark., 2005) evlilik uyumu ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkiyi incelemek için yaptıkları çalışmada yüksek ve düşük evlilik uyumuna sahip eşlerin mükemmeliyetçilik alt boyutları arasında anlamlı bir fark bulmamışlar ve evlilik uyum puanlarının mükemmeliyetçilik alt puanları arasında anlamlı bir korelasyonda anlamlı düzeyde görülmemiştir

Kültürel farklar eşler arasında uyumu etkileyen faktör olabilmektedir. Kültür farkı ülkeler arasında olabileceği gibi bir ülkenin kendi yerleşim alanlarında ya da bireysel olarak eşlerin kültürleri arasındaki farktan da olabilmektedir.

Hanse (1989) köy ve kent kesimde yaşayan evli bireyler üzerinde yaptığı çalışmada; eşine değer veren, eşitlikçi, geleceğe ilişkin beklentiler, güven ve din gibi etkenlerin evlilik uyumunu etkilediğini ancak bu etkenler şehirde yaşayan evli bireylere, kırsal kesimde yaşayan bireylerden daha çok etki ettiğini belirtir (akt: Yıldırım, 1992).

Yıldırım (1993) yaptığı çalışmada, sosyo-ekonomik düzeyin (SED), uyumu etkilediğini ifade ederek, daha düşük SED sahip evli bireylerin, daha üst SED sahip bireylere göre uyumları düşük bulmuştur. Kadınların ve erkeklerin SED yükseldikçe uyumları da yükselmektedir. Ayrıca evli erkeklerle, evli kadınların alt, orta ve üst SED karşılaştırdığında, kadınların uyumları her üç düzeyde de erkeklere göre daha düşük çıkmıştır.

Okan (2000) düşünme modellerinin evlilik uyumunu etkilediğini, düşünme modellerinin benzer olmanın uyumlu çiftlerde daha çok görüldüğünü ifade ederek, uyumsuz çiftlerin daha düşük fikir birliği içinde olduğunu, duygularını ifade etmede sorun yaşadıklarını, birbirilerine daha az bağlandıklarını ve evlilik doyumlarının da daha düşük olduğunu belirtmiştir.

Kubilay ve Oktan (2015)'nin yaptıkları çalışmada öznel mutluluk, romantik değerler ve insan onurunun evlilik uyumunun önemli yordayıcısı olduğu, özellikle romantik değerler olan aşkın sevginin, hazzın evlilikle doğrudan ilişkisine dikkat çekmişlerdir. Yine aynı çalışmada kariyer, maneviyat, özgürlük, toplumsal değerler, materyalist değerler ise anlamlı bir etkiye sahip olmadığını ifade etmişlerdir.

Hiç şüphesiz ki aşk, sevgi, cinsellik birlikteliklerde önemli bir etkiye sahiptir. Özellikle cinsel doyumun evlilik uyumunda oldukça önem arz eder. Yapılan araştırmalarda evlilik uyumu ile cinsel doyumun arasında bir ilişki olduğunu, biri diğerini etkilediği ifade edilir (Öztürk ve Arkar, 2014; Erbek ve ark., 2005b).

Öztürk ve Arkar (2014) evlilik uyumu ile cinsel doyum arasındaki ilişkiyi incelemek için yaptıkları çalışmada kadın ve erkeklerin evlilik uyumu azaldıkça cinsel doyumları da azalmaktadır. Kadınların kaçınma, dokunma ve anorgazında evlilik uyumu ile ilişkisi olduğunu tespit etmişler ayrıca çiftler arasında bağlılığın azalması cinsel ilişkide iletişim kötüleşmesini beraber getirmektedir.

Reichman da kadın ve erkeklerin cinsel deneyimlerin birbirinden farklı olduğunu kadınlar, cinsel yakınlık için duygusal yakınlığa ihtiyaç duyarken; erkekler, duygusal yakınlık için cinsel yakınlığı artırmakta olduklarını ifade eder. Ayrıca kadınlar evlilik içi çatışmaları cinsel yaşamlarına taşımaktadırlar (Erbek ve ark., 2005b).

Empatik bakış acısı eşlerin uyumları açısından önemlidir. Eşlerin uyumlu bir birlikteliğinin olabilmesi için eşlerin birbirlerini anlamaları, bireysel farklılıklarını kabul etmeleri, birbirlerine karşı ilgili olup sevgilerini iletebilmelidir. Eşlerin birbirine karşı empatik anlayış gösterememeleri evliliklerinde bir takım sorunlara neden olabilecek etkenlerden biridir (Özgüven, 2000). Empati; kişinin kendisini bir başkasının

yerine koyup, onun düşünce, duygu, yaşantı ve tutumları anlayabilmedir (akt: Gülseren, 2001).

Kışlak ve Çabukça (2002) yaptıkları çalışmada empatinin evlilik uyumunu yordadığını tespit etmişleridir. Bireylerin empatik davranışları evlilik uyumuna olumlu biçimde etki etmektedir.

Ayrıca evliliğinde uyumsuz bireyler daha çok olumsuz duygusal tepki göstermektedirler Bu olumsuz tepkiler hem bireylerin ruh sağlıklarında hem de evliliklerinde olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. Eşe duygusal tepkiler olumlu yansıdığında evlilik uyumları da artmaktadır (Kışlak ve Göztepe, 2012).

2.6. EVLİLİK DOYUMU

Skoloski ve Hendrick,(1999) göre evlilik doyumu, evlilik kurumu içinde eşlerin birbirine karşı gösterdikleri sevgi, cinsel doyum ve iletişim biçimi gibi kişisel boyutların ve verilen kararlarda eşitlik, kazanç, çalışma ve problemleri paylaşma gibi çevresel boyutlardan elde edilen psikolojik tatmindir (akt: Yıldırım ve Çağ, 2013). Bazı araştırmacılar evlilik doyumunu evlilik ilişkilerinden elde ettikleri öznel mutluluk ve eşler arasındaki ilişkinin özgünlüğü olarak değerlendirirler. Çelik (2006) ve Tezer (1996) ise evlilik doyumunu, bireylerin evliliğindeki gereksinimlerin karşılanmasına ilişkin algıları olarak tanımlar.

Freedman(1978); Campbell,Comverse ve Rodgers(1976) gibi araştırmacılara göre evlilik doyumu, bireylerin yaşamlarını büyük ölçüde etkilemektedir.Evliliklerinden doyum alan bireyler, yaşamlarından da doyum almaktadırlar. Bloom, Arher ve White,(1978); Renne(1997)'nin ifade ettiği gibi mutsuz bir evlilik hem bedeni, hem de ruh sağlığını olumsuz olarak etkilemektedir (akt: Tezer, 1996). Kocadere (1995) yaptığı çalışmada da kötü evliliği olan bireylerin iyi evliliğe sahip bireylere nazaran her alanda daha fazla sorunla karşılaştıklarını tespit etmiştir.

Fikir birliğinde olan ve ortak paydada buluşabilen, pozitif eleştiri yapabilen, anlaşmazlık durumlarında acık fikirli olup uygun tutum belirleyebilen, çatışmadan kaçan ya da çatışmalı bir durumda uzlaşmacı tutum sergileyebilen, birbirlerini

destekleyen gibi tutum ve davranışlar sergileyen çiftlerin evlilik doyumları yüksek olmaktadır (Fitzpatrick,1988, akt: Sancaktar, 2016).

Yapılan araştırmalar; yüksek evlilik doyumunu, çiftlerin hem fiziksel hem ruhsal sağlıklarını olumlu biçimde etkilediğini ortaya koymaktadır. Stresli bir evlilikte evlilik doyumunu düşük olmakta, bu da bireylerin akıl ve fiziksel sağlıklarını risk altına sokmakta ve bu grup ailelerin çocuklarında bu türden riskler de görülebilmektedir. Evlilik doyumunu yüksek çiftler mutluluk seviyeleri yüksek, stres seviyesi düşük olmakta ve olumsuz hayat koşullarına karşı daha dayaklı olmaktadırlar (Kirby 2005, akt: Canbulat ve Çankaya, 2014).

Kültürel farklar da evlilik doyumunu etkilemektedir. Kamo (1993) göre Japon çiftlerde erkeğin maddi geliri evlilik doyumunu etkilerken, Amerikan çiftlerinde bu durumun geçerli olmadığı, buna karşın Amerikan çiftler arasında yaş, evlilik doyumunu etkilerken Japon çiftleri etkilememektedir. Evlilikten alınan ödüllerin ise her iki kültürde aynı derecede önemli olduğunu ifade eder (Hünler ve Gencöz, 2003).

Halford (1990) yaptığı araştırmada kültürlerin iletişim biçimini etkilediğini, mutsuz çiftlerin olumsuz sözel ve sözel olmayan davranışlar göstererek, birbirlerine sözel saldırılarda bulduklarını saptamıştır. Alman çiftlerin Avusturyalı çiftlere oranla daha çok olumsuz sözel iletişim kullandıklarını, Avusturyalı çiftlerin ise eşleriyle ilişkilerinde olumlu sözel iletişim kurduklarını saptamıştır (Söylemez, 2011).

Soylu ve Kabasakal (2016) de evli kadınlarla yaptıkları çalışmada yaşam doyumunu ile evlilik doyumunu arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı korelasyon olduğunu, evlilik doyumunu artıka yaşam doyumunun da arttığını belirtmişleridir. Hiç şüphesiz ki evlilik genel yaşamın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Evliliğinden memnun olmanın yaşam doyumunu artırıcı bir unsur olması beklenen bir sonuç olarak.

Evli bireylerin evlilik doyumunu tek bir etken etkilemektedir aksine pek çok etken doyumunu etkilemektedir. Araştırmacılar bu etmenleri araştırarak ortaya bir takım analizler koymuşlardır.

Günümüzde klasik kadın ve erkeğin görev paylaşımlarında geçmiş yıllara oranla büyük değişiklikler olduğu görülmektedir. Özellikle büyük kentlerde kadınların sosyal ve iş hayatına atılmaları aile içindeki klasik rolleri değişmesine neden olmuştur. Ailedeki geleneksel rol dağılımında kadınlar ev işi, çocuk bakımı, aile büyükleri ile ilgilenme

gibi sorumluklar üslenirken, erkekler de dışarıda çalışma, ailenin ekonomik sorumluluğunu üstlenme vs olduğu görülür. Kadınlarında ekonomik olarak aile bütçesine katkı sağlaması, bir meslek edinip çalışması ve ev içinden daha çok sosyal aktiviteler içinde olmak istemeleri, erkeklerin de ev içinde sorumluk almalarına neden olmaktadır. Fakat kadınların iş hayatında adaptasyonu ile erkeklerin ev işlerinde adaptasyonu aynı düzeyde seyir göstermemektedir. Çalışan kadınların hem iş hayatını hem de ev içi işleri sürdürdükleri kimi erkeklerin ise kadınlarla ev içinde sorumlukları paylaşmaktan kaçındıkları gözlenmektedir.

Hochschild (1989) yaptığı çalışmada kadınların aile içindeki istekleri sürekli olarak yerine getirmeye çalışmaları, onların diğer işlerdeki sorumluluklarını yerine getirmede ve ilişkilerinden doyum almalarını olumsuz etkilediğini ifade etmiştir (akt: Çelik, 2006). Aile içindeki geleneksel işlerin eşler arasında eşit biçimde dağılması, erkeklerin eşlerine yardımcı olması kadınların evlilik doyumunu olumlu etkilemektedir (Barnet, Baruch 1987; akt: (Çelik, 2006).

Araştırmacılar, terapistler ve teorisyenler evlilik doyumunun ana belirleyicinin iletişim becerisi olduğuna dikkat çekerler (Derebaşı, 2004). Halford, Hahlweg ve Dunne(1990), O'donohue ve Crouch(1996) tarafından ortaya konulan varsayıma göre evlilikte çiftlerin bir kısmının iletişim becerisine sahip olmaması hem iletişim problemine hem de evlilik doyumunu olumsuz etki etmektedir (akt: Derebaşı, 2004). Evliliklerinden doyum almayan çiftler sorunları çözmeleri daha güç olmaktadır (Mitchell,1992, akt: Erber ve ark., 2005a).

Tezer (1986)'nın yaptığı çalışmada eşler arasında çıkan çatışmalarda, kadınların çatışma nedenlerini eşlerine yüklerken erkekler de kendilerine yüklemektedirler. Bu da hiç şüphesiz evlilik doyumunu etkilemektedir. Yine aynı çalışmada eşler arasında eşitlikçi bir ilişkinin olması eşler arasında doyumunu artırmaktadır.

Eşler arasında iletişim ne kadar olumlu ise evlilik doyumları da o nispette yüksek olabilmektedir. İletişim becerisi düşük olan ailelerde çatışmalar daha çok görüldüğünden evlilik doyumunda da azalma görülmektedir (Noller ve Fenney, 2002; akt: Sancaktar, 2016).

Bazı araştırmacılar iletişim becerilerinin yanında bireysel farklılığa da dikkat çekmişlerdir. White ve Epston (1990) ırk, kişilik ve benlik özellikleri birbirine benzer olduklarını düşünen eşlerin, evliliklerinden daha çok doyum aldıklarını, büyük bireysel farklılıkları olanların ise evlilik doyumlarının düşük olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında Trent ve South (1992) eşler arasında kişilik ve ırk benzerliklerinin evlilik doyumlarını ve psikolojik iyi oluşlarını olumlu yönde etkilediğini ifade eder (atk: Çelik, 2006).

Ertan(2002)'nin evli çiftler üzerinde yaptığı araştırmada; güvensiz bağlanan çiftlerin daha çok olduğunu tespit etmiştir. Kadınların ya da eşlerden birinin güvenli bağlanması çiftlerin evlilik doyumunu olumlu yönde etkilediğini, ayrıca güvenli bağlanan çiftlerin de en yüksek evlilik uyumu puanlarına sahip olduğunu ifade eder (akt: Güven, 2005)

Gökmen (2001) evli çiftlerinin evlilik doyumunu ile bağımlılık ve kontrolcülük ilişkisini incelediği çalışmasında erkeklerin daha çok evliliklerinden doyum aldıklarını ve kontrolcü olarak algıladıkları eşleri ile daha doyumlu evlilikleri olduğunu buna karşı bağımlı olarak algıladıkları eşleri ile evliliklerinde doyumsuz olduklarını tespit etmiştir. Kadınların ise eşlerini kontrolcü ve bağımlı algılamaları onların evlilik doyumuna etki etmediğini ifade etmiştir. Ayrıca kadınlar eşlerini daha bağımlı bulurken erkekler eşlerini daha kontrolcü bulmaktadırlar.

İmamoğlu ve Yasak (1997), kentlerde yaptığı çalışmasında; kadınların evlilik doyumunu sosyal, kültürel, ekonomik düzeyin ve geniş aile ile olan ilişkilerin etkilediğini tespit etmişlerdir

(akt: Hünler ve Gencöz, 2003)

2.7. İŞİLKİLERDE MUTLULUK

Literatüre baktığımızda ilişkilerde mutluluk tanımı yerine daha ziyade genel bir mutluluk tanımı yapıldığını görüyoruz. Ayrıca ilişkilerde mutluluk, evlilik doyumunu ve evlilik uyumu araştırmaları kadar çok yapılmadığı görülmektedir. Bu bağlam ışığında bizde genel mutluk ve evlikte mutluluk üzerinde durduk.

Mutluluğun göreceli bir yapısı olduğu görülür. İnsanlar hayatları süresince olmak istedikleri ya da elde etmek istedikleri şeyler için çaba sarf ederler. Elde ettiklerinden maddi ve manevi olarak kendilerinde oluşan haz ve doyuma bağlı hoşnutluk oluşur. Bu haz ve doyum fizyolojik ve psikolojik bir durumdur (Aluş ve Selçukkaya, 2015).

Mutluluk insan yaşamının bütün yönlerini etkileyen bir kavram olarak karşımıza çıkar. Kişinin hissettiği olumlu duyguların olumsuz duygulardan daha fazla olması ve yaşamdan doyum alması olarak ifade edilir (Diener, 198,akt: Özdemir ve Koruklu, 2011). Araştırmacılara göre mutluluk psikolojik rahatsızlıklara karşı koruyucu bir etkiye sahip olduğu ifade edilmektedir (Özdemir ve Koruklu, 2011).

Evlenmek gerek kadın gerekse erkek için bireysel mutluluk için de önemlidir. Bireylerin ilişkilerden mutlu olması, bireysel açıdan da mutlu olmasına bağlıdır. Özellikle kadın için evlilik son derece önemlidir. Toplumun onayladığı tarzda, evlilik aracılığıyla çocuk sahibi olmak kadınlar için son derece önem arz eder.

Glenn(1991) bireylerin kişiliklerinin gelişmesi ve mutlu olmasında evliliğin önemli bir unsur olduğunu ifade eder (Öztürk & Arkar, 2014). Gökçe (1976) kadınların temeldeki görevi ana olmak olduğunu, Carel (2017) de “Bir kadın ancak analık sayesinde bedeni ve zihni bakımından tam manada gelişmiş olur” der. Bu bağlamda kadının ilişkilerden mutlu olması aynı zamanda dişiliği ve analığı tatmış olmasından geçer diyebiliriz.

Evlilikte mutluluk ve evliliğin işlevi bakımından cinsel yaşam önemli bir rol oynar. Çiftler arasında cinsel doyum, hazzın paylaşımı, yakınlığın pekişmesi; yaşamın ve evliliğin getirdiği zorluklar karşındaki stresi, gerilimi azaltmakta olduğu görülür. Ayrıca cinsel doyumun kalitesi de oldukça önemlidir. Çiftlerin cinsel yaşamları hakkındaki hissettikleri, ilişkileri hakkındaki hissettikleriyle ilişkilidir. Özellikle kadınlar eşi ile duygusal yakınlıkları ne kadar fazla ise cinsellikle ilgili doyum tanımlamaları o kadar fazla olabilmektedir (Öztürk ve Arkar, 2014)

Johnson ve Booth (1990) Ekonomik değişkenin evli çiftlerin etkilediği ifade ederler. Özellikle düşük gelir ya da düşük ekonomik seviye, çiftlerin akıl sağlığını, iletişim

biçimini, evliliklerindeki mutluluğu olumsuz yönde etkilemekte, ekonomik yönden sıkıntı çeken çiftlerin boşanmayı düşündükleri bile görülmektedir (Söylemez, 2011).

Hewitt ve arkadaşlarına (1995) göre kişilik özellikleri kişinin mutluluk düzeylerini etkilemektedir. Mükemmeliyetçi bireyler, eşlerinden gerçekçi olmayan beklentiler içine girerek eşlerin mutluluk düzeylerini azaltmaktadır. Ayrıca Bradbury ve Fincham'a (1990) mutsuz eşler sıkıntılarını devam ettiren olumsuz yüklerle bulduklarını ifade ederler (Güleç, 2014). Yanlış inançlar, yanlış anlamalar gerek eşler arasında, gerekse ailenin diğer fertleri arasında bir takım çatışmalara yol açmakta ve aile mutluluğuna olumsuz yönde etki etmektedir (Çelik, 2006).

BÖLÜM 3

3.1. KATILIMCILAR

Araştırmaya İç Anadolu ve Marmara bölgesinde yaşayan 18-45 yaşları arasında, evli, toplam 227 kadın katılmıştır. Kırsal alanda yaşayan 116 kadının çoğunluğu Ankara ve İstanbul'un köylerinde yaşayan kadınlardan oluşmakla beraber bir kısmı da Edirne'nin köylerinde yaşayan kadınlardan oluşmuştur. Kırsal bölgedeki köylerin mümkün olduğunca küçük yerleşim yeri olmasına özen gösterilmiş ve 65 köye gidilmiştir. Şehirde yaşayan kadınların 111'i Ankara ve İstanbul il merkezlerinde yaşamaktadır. Şehirde yaşayan evli kadınların çok düşük ve çok yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip olanların araştırmamıza alınmamasına özen gösterilmiştir. Bu çalışmada veri toplama araçları; Demografik Bilgi Formu, İlişkilerde Mutluluk Ölçeği(İMÖ), Evlilik Yaşamı (Doyumu) Ölçeği(EDÖ), Evlilik Uyum Ölçeği(EUM) kullanılmıştır.

3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Çalışmada; Demografik Bilgi Formu, İlişkilerde Mutluluk Ölçeği(İMÖ), Evlilik Yaşamı (Doyumu) Ölçeği(EDÖ), Evlilik Uyum Ölçeği(EUM) kullanılmıştır.

3.2.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından katılımcıların sosyo-demografik bilgilerine ulaşmak için demografik bilgi formu oluşturulmuştur. Bu demografik bilgi formunda katılımcıların yaş, evlilik yaşı, nerede yaşadığı, çocukluğu nerede geçti, eğitim durumu, evlenme yaşı, çocuk sayısı, kaç saat çalıştığı gibi sorular bulunmaktadır. Ayrıca kırsal ve kentsel alanda yaşayan kadınların içinde buldukları yaşam alanları göz önüne alınarak iki ayrı demografik bilgi formu oluşturulmuş ve kentsel alandaki kadınların demografik bilgilerine ek olarak kırsal alandaki kadınlara “size para kazandıran bir uğraşınız var mı?” ve “Gününüzün çoğunluğunu nerede geçiriyorsunuz?” soruları ilave edilmiştir. Demografik bilgi formu; kırsal ve kentsel alanda yaşayan kadınlar olarak eklerde gösterilmiştir. (Bknz; EK 1, EK 2)

3.2.2. Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)

Locke ve Wallece tarafından geliştirilen ölçek evli çiftlerin uyum düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ülkemiz için Tutarel- Kışlak (1999) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır. Evlilik Uyum Ölçeği 15 maddeden oluşmakta olup, hem evlilikte çiftlerin genel uyumunu ölçmek, hem de aile bütçesi, cinsellik, yaşam felsefesi, arkadaşlar gibi çeşitli konularda anlaşıp anlaşama ile çatışma çözme, boş zaman etkinlikleri gibi konularda ilişki tarzlarını ölçmektedir.

Ölçeğin Güvenirlik ve geçerliliği 311 katılımcıyla yapılmıştır. Güvenirliliği belirlemek amacıyla; iç tutarlılık katsayısı, iki yarım test güvenirliliği, test-tekrar test güvenirliği ve tüm denekler için madde test korelasyonları hesaplanmıştır. Ölçeğin içi tutarlılık

(cronbach Alpha) katsayısı .84 olarak belirlenmiş, bu değer kadınlar için .85, erkekler için ise .83 olarak bulunmuştur. Ölçeğin orijinalinde iç tutarlılık .90'dır.

Test-tekrar test tekniği ile güvenilirliği hesaplamak için 311 kişi dışında 36 evli çift üzerinde yapılmıştır. Ortalama 15 gün aralıkla ölçek tekrar uygulanmıştır. İki uygulamadan elde edilen puanlar için saplanan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı .57, 0.1 düzeyinde anlamlıdır

EUÖ'nün ölçüt bağımlı geçerliliğinin saptanmasında Kişilerarası İlişkiler Ölçeği ile İlişkilerde Yükleme Ölçeğinden yararlanılmıştır. EUÖ ile Kişilerarası İlişkiler Ölçeğinin toplam puanları arasında $r = .12$, $p < .05$ olarak bulunmuştur. EUÖ ile İlişkilerde Yükleme Ölçeği toplam puanları arasında negatif korelasyon beklenmiştir. Nitekim elde edilen korelasyon katsayısı $-.54$ 'dür ve bu değer .01 düzeyinde anlamlıdır.

Ölçeğin yapı geçerliliği belirlemek amacıyla veriler üzerinde ana bileşenler yöntemi ve varimax dönüştürmesine göre üç faktör bulunmuş, daha sonra scree test uygulayarak bu üç faktör iki faktöre indirgenmiştir. Birinci faktör ilk 9 maddeden oluşmuştur. Bu maddeler incelendiğinde genel uyum, cinsellik, toplumsal kurallar gibi durumlardaki anlaşmayla, ikinci faktörü ise son 6 maddedeki boş zaman etkinlikleri, çatışma çözme, güven gibi ilişki tarzı ile ilgili maddeleri içermektedir.

Araştırmada uyumlu ve uyumsuz evli kişileri ayırt edilmesini sağlayan kesme noktası 43.5 olarak belirlenmiştir. Klinik çalışmalarda uyumlu bireylerin puanı 43'ün üstü, uyumsuzların puanı 43 ve aşağısı olarak belirlenmiştir. Ancak gruplama yapılmayacaksa toplam puanın dikkate alınması uygun olacaktır. (Bknz; EK 3)

3.2.3. Evlilik Yaşam (Doyum) ölçeği (EDÖ)

Tezer (1996) tarafından geliştirilen ölçek ile eşlerin evlilik ilişkisinden sağladıkları genel doyum düzeyi ölçülmektedir. Doyum ölçülürken bireylere evliliklerinden sağladıkları doyuma ilişkin genel sorular yöneltilmiş olup her sorunun karşısına denk gelen ölçeğin yer aldığı boşluğu işaretlenmeleri istenmiştir.

Ölçek 10 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılar her bir maddenin kendilerini ne derece tanımladığını beşli Likert tipi dereceleme ile değerlendirmişlerdir (1 =Kesinlikle

katılmıyorum, 5 = Kesinlikle katılıyorum). Derecelendirmede seçeneklere doyumsuzluk-doyum yönünde 1 ile 5 arasında ağırlık verilmiştir. Seçeneklerdeki bu sıra 3 maddede doyum-doyumsuzluk yönünde 5 ile 1 arasında ağırlaştırılmış ve olumlu yanıtı yönelme eğilimi az da olsa önlenmeye çalışılmıştır. Ölçekten alınabilecek puanlar 10 ile 50 arasında değişmektedir. Ölçekten en az 10, en çok 50 puan alınabilmektedir.

Ölçek test tekrar test güvenilirliği aynı kişilere 3 ay ara ile iki kere uygulaması yoluyla hesaplanmış. 12 evli birey üzerinden yapılan uygulamada test tekrar test güvenilirliği Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile belirlenmiştir.

İç Tutarlılık ise 50 ve 208 kişilik gruplara uygulanan ölçek, ayrı ayrı olmak üzere Cronbahe Alpha formülü ile hesaplanmıştır.

Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.85, iç tutarlılık katsayısı ilk uygulamada 0.91, ikinci uygulama grubunda ise 0.89 olarak bulunmuştur. Bu bulgular Evlilik Yaşam (Doyum) ölçeğinin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin geçerliliği; boşanmış 10 kişinin aldıkları puanlar ön uygulamadaki 50 evli kişinin aldıkları puanlar karşılaştırılmış, iki grubun puanları t testi ile incelenmiştir. Yapılan t testi sonucunda $t = 6.23$ bulunmuş ve bu değere göre $\alpha=0.01$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur..

Ayrıca, ölçeğin bireylerin sosyal beğenirlik yönelimlerinden etkilenip etkilenmediklerini anlamak için sosyal beğenirliği ölçmek amacıyla geliştirilen Kişisel Davranış Anketi puanları ile karşılaştırma yapılmıştır. Sonuçlar Evlilik Yaşamı Ölçeğinin, bireylerin sosyal beğenirlik yönelimlerinden çok az etkilendiğini göstermiştir ($r= 0.21$). Bu da ölçeğin geçerliliğine dolaylı olarak kanıt olduğu söylenebilir. . (Bknz; EK 4)

3.2.4. İlişkilerde Mutluluk Ölçeği (İMÖ)

Yakın ilişkilerin genel değerlendirmesini içeren İlişkilerde Mutluluk Ölçeği (Relationship Happiness Questionnaire) 6 maddelik bir ölçek olup, Fletcher ve arkadaşları (1990) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri; sevgi, mutluluk, genel doyum, ilişkinin istikrarı, sorunların ciddiyeti ve ilişkiye bağlılık/yükümlülük düzeyi ile ilgili algıları ölçmektedir. Maddeler, 7 basamaklı bir ölçek üzerinden puanlanmaktadır (örn. hiç sevmiyorum 1....2....3....4....5....6...7 çok seviyorum gibi). Ölçekten alınabilecek en düşük puan 6, en yüksek puan ise 42'dir.

Ölçeğin orijinalinin iç tutarlılık kat sayısı 87'dir. İki ve yedi hafta arasında değişen iki uygulamada elde edilen test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .90'dır. Ölçüt geçerliliği çalışmasında katsayı .82 bulunmuştur.

Ölçeğin Türkiye'de standardizasyon çalışması Kışlak tarafından yapılmıştır. Ölçeğin orijinal bulgularına yakın sayılabilecek bulgular elde edilmiştir. Ölçeğin ronbach alpha iç tutarlık katsayısı .80'dir. Ölçeği iki yarım test güvenilirlik değeri .80 ve test-tekrar test tekniği ile güvenilirlik değeri .86' dır. Ölçeğin geçerlilik katsayısı da .69 olarak bildirilmiştir (Kışlak, 2002). (Bknz; EK 5)

3.2.5. İŞLEM

Çalışmaya katılan kırsal ve kentsel alanda yaşayan toplam 227 katılımcıdan 116'si kırsal alanda yaşamaktadır. Kırsal alanda yaşayan kadınlarla anket yüz yüze yapılmış, kentsel alanda yaşayan 111 kadına ise anket formları elden dağıtılmış ve kendileri tarafından doldurulmuştur. Elde edilen anketler SPSS 22 versiyonunda Bağımsız Gruplar t-Testi, Tek Yönlü Varyans analizi ve korelasyon ile analiz edilmiştir.

3.2.6. HİPOTEZLER

1) H₁: kırsal alanda yaşayan kadınlar ile kentsel alanda yaşayan kadınların Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları arasında fark vardır.

2) H₂: Kentsel alanda yaşayan çalışan kadınlar ile çalışmayan kadınlar arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları açısından anlamlı fark vardır.

H₃: Kırsal alanda yaşayan çalışan kadınlar ile çalışmayan kadınlar arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları açısından anlamlı fark vardır.

3) H₄: Kentsel alanda yaşayan kadınların eğitim seviyeleri arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları açısından anlamlı fark vardır.

H₅: Kırsal alanda yaşayan kadınların eğitim seviyeleri arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları açısından anlamlı fark vardır.

4) H₆: Kentsel alanda yaşayan kadınların evlenme biçimleri arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları açısından anlamlı fark vardır.

H₇: Kırsal alanda yaşayan kadınların evlenme biçimleri arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları açısından anlamlı fark vardır.

5) H₈: Kentsel alanda yaşayan kadınların geniş aile ile çekirdek aile arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları açısından anlamlı fark vardır.

H₉: Kırsal alanda yaşayan kadınların geniş aile ile çekirdek aile arasında Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin Puanları açısından anlamlı fark vardır.

6) H₁₀: Kentsel alanda yaşayan kadınların bazı demografik değişkenler açısından Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu; İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin puanları bakımından ilişki var mıdır?

H₁₁: Kentsel alanda yaşayan kadınların bazı demografik değişkenler açısından Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu; İlişkilerde Mutluluk Ölçeklerinin puanları bakımından ilişki var mıdır?.

BULGULAR 4

Bu bölümde ilk olarak katılımcılardan elde edilen verilerin parametrik analizlere uygun olup olmadığı sınanmıştır. Daha sonra betimsel istatistik sonuçlarına yer verilmiştir. Son olarak da çalışmanın amacına yönelik yapılan analiz sonuçları aktarılmıştır.

4.1. VERİLERİN PARAMETRİK İSTATİSTİK YÖNTEMLERİNE UYGUNLUĞUNUN SINANMASI

Bu bölümde öncelikle katılımcılardan elde edilen verilerin parametrik analizlere uygunluğu sınanmıştır. Analizlerden önce katılımcıların anket ve ölçeklere verdikleri cevapların bilgisayara doğru girilip girilmediği, kayıp değerlerin olup olmadığı ve normal dağılım sayıltısının karşılanıp karşılanmadığı SPSS 21 analiz programının çeşitli alt programları ile gözden geçirilmiştir. Parametrik istatistik sayıltılarını karşılamak amacıyla aşırı değerlerin saptanarak analizlere katılmaması için bağımlı değişkenlerin z değerleri hesap edilmiştir. Bu katsayı ($-3.29 < z < 3.29$) göz önünde tutulduğunda, 7 katılımcı bu değerleri aştığı için analiz dışında bırakılmıştır. Böylece 7 kişinin verileri analiz dışı bırakılarak nihai analiz için toplam 227 kişiden elde edilmiş veriler kullanılmıştır.

4.2 BETİMSSEL İSTATİSTİK SONUÇLARI

Çalışmanın örneklemini 111 şehirde yaşayan ve 116 kırsal alandan yaşayan toplam 227 kadın oluşturmaktadır. Şehirde yaşayan kadınların yaş ortalamaları 30.24 (ss = 4.28) ve kırsal alandan yaşayan kadınların yaş ortalamaları 35.33 (ss = 4.25) olarak belirlenmiştir. Örneklemin demografik özellikleri Tablo 1 ve 2’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Şehirde Yaşayan Kadınların Demografik Özellikleri

Değişken	Sıklık(f)	Yüzde(%)
Çalışma durumu		
<i>Çalışan</i>	64	61.4
<i>Çalışmayan</i>	47	38.6
Eğitim düzeyi		
<i>Ortaokul ve altı</i>	44	39.6
<i>Lise ve üzeri</i>	66	59.5
<i>Belirtmemiş</i>	1	0.9
Eş eğitim düzeyi		
<i>Ortaokul ve altı</i>	44	39.6
<i>Lise ve üzeri</i>	65	58.6
<i>Belirtmemiş</i>	2	1.8
Evlenme biçimi		
<i>Anlaşarak</i>	72	64.9
<i>Görücü usulü</i>	39	35.1

<i>Kimlerle yaşıyor?</i>			
<i>Çekirdek aile</i>	76		55.5
<i>Geniş aile</i>	35		45.5
	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>Min-Maks</i>
<i>Yaş</i>	30.24	4.28	18-45
<i>Evlenme yaşı</i>	23.26	5.16	17-41
<i>Evlilik yılı</i>	11.96	8.52	1-35

Buna göre şehirde yaşayan ve çalışan 64 (%61.4) ve çalışmayan 47 (%38.6) kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların 44'ü (%39.6) ortaokul ve altı, 66'sı (%59.5) lise ve üzeri mezundur. Katılımcıların eş eğitim düzeyleri incelendiğinde ise 44'ünün (%39.6) ortaokul ve altı, 65'inin (%58.6) lise ve üzeri mezunu olduğu saptanmıştır. Şehirde yaşayan kadınların evlenme biçimine ilişkin bilgi elde etmek amacıyla sorulan soruya verilen yanıtlardan, katılımcıların 72'si (%64.9) anlaşarak, 39'u (%35.1) görücü usulü ile evlendiğini belirtmektedir. Katılımcılar kimlerle beraber yaşadığı açısından değerlendirildiğinde çekirdek aile ile beraber yaşayan 76 katılımcı (%55.5), geniş aile ile beraber yaşayan 35 katılımcı (%45.5) olduğu görülmektedir.

Tablo 2. *Kırsal Alanda Yaşayan Kadınların Demografik Özellikleri*

Değişken	Sıklık(f)	Yüzde(%)
<i>Çalışma durumu</i>		
<i>Çalışan</i>	64	55.2
<i>Çalışmayan</i>	52	44.8
<i>Eğitim düzeyi</i>		
<i>Ortaokul ve altı</i>	90	77.6

<i>Lise ve üzeri</i>	26	22.4	
<i>Eş eğitim düzeyi</i>			
<i>Ortaokul ve altı</i>	83	71.6	
<i>Lise ve üzeri</i>	33	28.4	
<i>Evlenme biçimi</i>			
<i>Anlaşarak</i>	52	44.8	
<i>Görücü usulü</i>	64	55.2	
<i>Kimlerle yaşıyor?</i>			
<i>Çekirdek aile</i>	55	47.4	
<i>Geniş aile</i>	61	52.6	
	<i>Ort.</i>	<i>Ss</i>	<i>Min-Maks</i>
<i>Yaş</i>	35.33	4.25	18-45
<i>Evlenme yaşı</i>	20.13	3.77	13-36
<i>Evlilik yılı</i>	15.23	7.24	1-32

Buna göre kırsal alanda yaşayan ve çalışan 64 (%55.2) ve çalışmayan 54 (%44.8) kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların 90'ı (%77.6) ortaokul ve altı, 26'sı (%22.4) lise ve üzeri mezundur. Katılımcıların eş eğitim düzeyleri incelendiğinde ise 83'ünün (%71.6) ortaokul ve altı, 33'ünün (%28.4) lise ve üzeri mezunu olduğu saptanmıştır. Kırsal alanda yaşayan kadınların evlenme biçimine ilişkin bilgi elde etmek amacıyla sorulan soruya verilen yanıtlardan, katılımcıların 52'si (%44.8) anlaşarak, 64'ü (%55.2) görücü usulü ile evlendiğini belirtmektedir. Katılımcılar kimlerle beraber yaşadığı açısından değerlendirildiğinde çekirdek aile ile beraber yaşayan 55 katılımcı (%47.4), geniş aile ile beraber yaşayan 61 katılımcı (%52.6) olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Ölçeklerden Elde Edilen Puan Ortalamaları, Standart Sapma, Minimum ve Maksimum Değerleri

Değişkenler	Ort.	Ss.	Min- Maks
Şehirde yaşayan kadınlar			
İlişkilerde Mutluluk Ölçeği	32.67	4.67	16-46
Evlilik Doyumu Ölçeği	32.96	4.17	22-45
Evlilik Uyumu Ölçeği	28.19	5.59	15-44
Kırsal alanda yaşayan kadınlar			
İlişkilerde Mutluluk Ölçeği	33.34	4.02	17-38
Evlilik Doyumu Ölçeği	34.80	3.15	25-42
Evlilik Uyumu Ölçeği	30.52	3.71	18-38

4.3 ARAŞTIRMA SORULARINA YANIT BULMAK İÇİN YAPILAN ANALİZLERDEN ELDE EDİLEN BULGULAR

Bu kısımda araştırma hipotezlerini test etmek için uygulanan analizler sunulmuştur.

4.3.1. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE ŞEHİRDE YAŞAYAN KADINLARIN İLİŞKİLERDE MUTLULUK, EVLİLİK DOYUMU VE EVLİLİK UYUMU DÜZEYİNE İLİŞKİN BULGULAR

4.3.1.1. Çalışma Durumu Değişkeni Açısından İlişkilerde Mutluluk Düzeyine İlişkin Bulgular

Çalışma durumu değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını

belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının çalışma durumu değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. *Çalışma Durumunun İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	T	P
İlişkilerde Mutluluk Ölçeği						
Çalışan	64	32.80	4.54	109	-0.35	.727
Çalışmayan	47	32.48	4.88			

* $p<.05$, ** $p<.01$

4.3.1.2. Çalışma Durumu Değişkeni Açısından Evlilik Doyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Çalışma durumu değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının çalışma durumu değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. *Çalışma Durumunun Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Doyumu Ölçeği						
Çalışan	64	33.05	4.70	109	-0.27	.787

Çalışmayan	47	32.83	3.36
------------	----	-------	------

* p<.05, **p<.01

4.3.1.3. Çalışma Durumu Değişkeni Açısından Evlilik Uyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Çalışma durumu değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının çalışma durumu değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur (p>.05). Analiz sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Çalışma Durumunun Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	T	P
Evlilik Uyumu Ölçeği						
Çalışan	64	32.12	4.45	109	2.77	.684
Çalışmayan	47	31.23	3.21			

* p<.05, **p<.01

4.3.1.4. Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından İlişkilerde Mutluluk Düzeyine İlişkin Bulgular

Eğitim düzeyi değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur [$t(108) = -2.64, p < .05$]. Buna göre lise ve üzeri mezunu kadınların ($X_{ort.} = 33.64, s = 3.28$) İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının ortaokul ve altı

mezunu ($X_{ort.} = 31.31$, $s = 6.00$) kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Analiz sonuçları Tablo 7'den izlenebilir.

Tablo 7. *Eğitim Düzeyinin İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	T	p
İlişkilerde Mutluluk Ölçeği						
Ortaokul ve altı	44	31.31	6.00	108	-2.64	.020*
Lise ve üzeri	66	33.64	3.28			

* $p < .05$, ** $p < .01$

4.3.1.5. Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Evlilik Uyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Eğitim düzeyi değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur [$t(108) = -2.34$, $p < .05$]. Buna göre lise ve üzeri mezunu kadınların ($X_{ort.} = 33.73$, $s = 3.59$) Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının ortaokul ve altı mezunu ($X_{ort.} = 31.86$, $s = 4.76$) kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Analiz sonuçları Tablo 8'den izlenebilir.

Tablo 8. *Eğitim Düzeyinin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Uyumu Ölçeği						

Ortaokul ve altı	44	31.86	4.76	108	-2.34	.021*
Lise ve üzeri	66	33.73	3.59			

* p<.05, **p<.01

4.3.1.5. Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Evlilik Doyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Eğitim düzeyi değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur (p>.05). Analiz sonuçları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. *Eğitim Düzeyinin Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Doyumu Ölçeği						
Ortaokul ve altı	44	27.52	6.16	108	-1.10	.273
Lise ve üzeri	66	28.72	5.16			

* p<.05, **p<.01

4.3.1.6. Eş Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından İlişkilerde Mutluluk Düzeyine İlişkin Bulgular

Eş eğitim düzeyi değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının eş eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur (p>.05). Analiz sonuçları Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. *Eş Eğitim Düzeyinin İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
İlişkilerde Mutluluk Ölçeği						
Ortaokul ve altı	44	32.84	4.78	107	2.48	.805
Lise ve üzeri	65	32.62	4.60			

* p<.05, **p<.01

4.3.1.7. Eş Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Evlilik Uyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Eş Eğitim düzeyi değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının eş eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur (p>.05). Analiz sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. *Eş Eğitim Düzeyinin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	p
Evlilik Uyumu Ölçeği						
Ortaokul ve altı	44	33.07	3.27	107	2.52	.802
Lise ve üzeri	65	32.86	4.69			

* p<.05, **p<.01

4.3.1.8. Eş Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Evlilik Doyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Eş Eğitim düzeyi değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının eş eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. *Eş Eğitim Düzeyinin Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	p
Evlilik Doyumu Ölçeği						
Ortaokul ve altı	44	27.91	5.05	107	5.05	.615
Lise ve üzeri	65	28.45	5.70			

* $p<.05$, ** $p<.01$

4.3.1.9. Evlenme Biçimi Değişkeni Açısından İlişkilerde Mutluluk Düzeyine İlişkin Bulgular

Evlenme biçimi değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının evlenme biçimi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13. *Evlenme Biçiminin İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
---------	---	------	----	----	---	---

İlişkilerde Ölçeği	Mutluluk						
Anlaşarak	72	33.07	4.38	109	1.22	.224	
Görücü usulü	39	31.94	5.14				

* p<.05, **p<.01

4.3.1.10. Evlenme Biçimi Değişkeni Açısından Evlilik Uyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Evlenme biçimi değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının evlenme biçimi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur (p>.05). Analiz sonuçları Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14. *Evlenme Biçiminin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	p
Evlilik Uyumu Ölçeği						
Anlaşarak	72	33.50	3.66	109	1.90	.061
Görücü usulü	39	31.95	4.87			

* p<.05, **p<.01

4.3.1.11. Evlenme Biçimi Değişkeni Açısından Evlilik Doyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Evlenme biçimi değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının

evlenme biçimi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur [$t(109) = 2.57, p < .05$]. Buna göre anlaşarak evlenen kadınların ($X_{ort.} = 29.17, s = 5.37$) Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının görücü usulü ile evlenen ($X_{ort.} = 26.38, s = 5.59$) kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Analiz sonuçları Tablo 15'den izlenebilir.

Tablo 15. *Evlenme Biçiminin Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	p
Evlilik Doyumu Ölçeği						
Anlaşarak	72	29.17	5.37	109	2.57	.012
Görücü usulü	39	26.38	5.59			*

* $p < .05$, ** $p < .01$

4.3.1.12. Kimle Birlikte Yaşadığı Değişkeni Açısından İlişkilerde Mutluluk Düzeyine İlişkin Bulgular

Kimle birlikte yaşadığı değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının kimle birlikte yaşadığı değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur [$t(109) = 4.31, p < .01$]. Buna göre anlaşarak çekirdek aile içinde yaşayan kadınların ($X_{ort.} = 35.29, s = 3.76$) İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının geniş aile içinde yaşayan kadınlardan ($X_{ort.} = 31.47, s = 4.57$) anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Analiz sonuçları Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16. *Kimle Birlikte Yaşadığının İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	p
---------	---	------	----	----	---	---

İlişkilerde	Mutluluk						
Ölçeği							
Çekirdek aile	76	35.29	3.76	109	4.31	.000*	*
Geniş aile	35	31.47	4.57				

* p<.05, **p<.01

4.3.1.13. Kimle Birlikte Yaşadığı Değişkeni Açısından Evlilik Uyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Kimle birlikte yaşadığı değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının kimle birlikte yaşadığı değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur (p>.05). Analiz sonuçları Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17. *Kimle Birlikte Yaşadığının Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Uyumu Ölçeği						
Çekirdek aile	76	32.57	4.42	109	-0.65	.515
Geniş aile	35	33.13	4.07			

* p<.05, **p<.01

4.3.1.14. Kimle Birlikte Yaşadığı Değişkeni Açısından Evlilik Doyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Kimle birlikte yaşadığı değişkenine göre şehirde yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır.

Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının kimle birlikte yaşadığı değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 18'den izlenebilir.

Tablo 18. *Kimle Birlikte Yaşadığının Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Doyumu Ölçeği						
Çekirdek aile	76	28.86	5.34	109	0.86	.391
Geniş aile	35	27.88	5.71			

* $p<.05$, ** $p<.01$

4.3.2. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE KIRSAL ALANDA YAŞAYAN KADINLARIN İLİŞKİLERDE MUTLULUK, EVLİLİK DOYUMU VE EVLİLİK UYUMU DÜZEYİNE İLİŞKİN BULGULAR

4.3.2.1. Çalışma Durumu Değişkeni Açısından İlişkilerde Mutluluk Düzeyine İlişkin Bulgular

Çalışma durumu değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının çalışma durumu değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19. *Çalışma Durumunun İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
İlişkilerde						
Mutluluk						

Ölçeği						
Çalışan	64	33.31	4.05	114	0.70	.944
Çalışmayan	52	33.36	4.02			

* p<.05, **p<.01

4.3.2.2. Çalışma Durumu Değişkeni Açısından Evlilik Doyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Çalışma durumu değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının çalışma durumu değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur (p>.05). Analiz sonuçları Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20. Çalışma Durumunun Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Doyumu Ölçeği						
Çalışan	64	35.09	3.27	114	-1.17	.271
Çalışmayan	52	34.44	3.00			

* p<.05, **p<.01

4.3.2.3. Çalışma Durumu Değişkeni Açısından Evlilik Uyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Çalışma durumu değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını

belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının çalışma durumu değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p > .05$). Analiz sonuçları Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21. *Çalışma Durumunun Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Uyumu Ölçeği						
Çalışan	64	30.70	3.96	114	4.43	.563
Çalışmayan	52	30.30	3.41			

* $p < .05$, ** $p < .01$

4.3.2.4. Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından İlişkilerde Mutluluk Düzeyine İlişkin Bulgular

Eğitim düzeyi değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaştığı bulunmuştur [$t(114) = -2.09, p < .05$]. Buna göre lise ve üzeri mezunu kadınların ($X_{ort.} = 34.77, s = 1.51$) İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının ortaokul ve altı mezunu ($X_{ort.} = 32.92, s = 4.41$) kadınlardan anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Analiz sonuçları Tablo 22’den izlenebilir.

Tablo 22. *Eğitim Düzeyinin İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
İlişkilerde						
Mutluluk						

Ölçeği						
Ortaokul ve altı	90	32.92	4.41	114	-2.09	.039*
Lise ve üzeri	26	34.77	1.51			

* p<.05, **p<.01

4.3.2.5. Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Evlilik Uyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Eğitim düzeyi değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur (p>.05). Analiz sonuçları Tablo 23'ten izlenebilir.

Tablo 23. Eğitim Düzeyinin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	T	P
Evlilik Uyumu Ölçeği						
Ortaokul ve altı	90	34.90	3.24	114	1.62	.535
Lise ve üzeri	26	34.46	2.85			

* p<.05, **p<.01

4.3.2.5. Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Evlilik Doyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Eğitim düzeyi değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının

eğitim d¼zeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p > .05$). Analiz sonuçları Tablo 24'te sunulmuştur.

Tablo 24. *Eğitim D¼zeyinin Evlilik Doyumu leğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	T	P
Evlilik Doyumu leği						
Ortaokul ve altı	90	30.57	3.85	114	1.27	.785
Lise ve ¼zeri	26	30.35	3.24			

* $p < .05$, ** $p < .01$

4.3.2.6. Eş Eğitim D¼zeyi Değişkeni Açısından İlişkilerde Mutluluk D¼zeyine İlişkin Bulgular

Eş eğitim d¼zeyi değişkenine g¼re kırsal alanda yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk leği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına g¼re İlişkilerde Mutluluk leği toplam puan ortalamalarının eş eğitim d¼zeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p > .05$). Analiz sonuçları Tablo 25'te sunulmuştur.

Tablo 25. *Eş Eğitim D¼zeyinin İlişkilerde Mutluluk leğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
İlişkilerde Mutluluk leği						
Ortaokul ve altı	83	33.36	3.94	114	1.08	.914
Lise ve ¼zeri	33	33.27	4.29			

* $p < .05$, ** $p < .01$

4.3.2.7. Eş Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Evlilik Uyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Eş Eğitim düzeyi değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının eş eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26. *Eş Eğitim Düzeyinin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Uyumu Ölçeği						
Ortaokul ve altı	83	34.72	2.87	114	-4.24	.672
Lise ve üzeri	33	35.00	3.81			

* $p<.05$, ** $p<.01$

4.3.2.8. Eş Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Evlilik Doyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Eş Eğitim düzeyi değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının eş eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 27'de sunulmuştur.

Tablo 27. Eş Eğitim Düzeyinin Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Doyumu Ölçeği						
Ortaokul ve altı	83	30.42	3.76	114	4.79	.630
Lise ve üzeri	33	30.79	3.61			

* p<.05, **p<.01

4.3.2.9. Evlenme Biçimi Değişkeni Açısından İlişkilerde Mutluluk Düzeyine İlişkin Bulgular

Evlenme biçimi değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının evlenme biçimi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur (p>.05). Analiz sonuçları Tablo 28’te sunulmuştur.

Tablo 28. Evlenme Biçiminin İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
İlişkilerde Mutluluk Ölçeği						
Anlaşarak	52	32.78	4.42	114	-1.33	.187
Görücü usulü	64	33.78	3.64			

* p<.05, **p<.01

4.3.2.10. Evlenme Biçimi Değişkeni Açısından Evlilik Uyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Evlenme biçimi değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının evlenme biçimi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29. *Evlenme Biçiminin Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Uyumu Ölçeği						
Anlaşarak	52	34.63	3.52	114	-0.51	.610
Görücü usulü	64	34.93	2.84			

* $p<.05$, ** $p<.01$

4.3.2.11. Evlenme Biçimi Değişkeni Açısından Evlilik Doyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Evlenme biçimi değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının evlenme biçimi değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 30’den izlenebilir.

Tablo 30. *Evlenme Biçiminin Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Doyumu Ölçeği						
Anlaşarak	52	30.17	3.66	114	-2.92	.355
Görücü usulü	64	30.81	3.75			

* p<.05, **p<.01

4.3.2.12. Kimle Birlikte Yaşadığı Değişkeni Açısından İlişkilerde Mutluluk Düzeyine İlişkin Bulgular

Kimle birlikte yaşadığı değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının kimle birlikte yaşadığı değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur (p>.05). Analiz sonuçları Tablo 31’de sunulmuştur.

Tablo 31. Kimle Birlikte Yaşadığının İlişkilerde Mutluluk Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
İlişkilerde Mutluluk Ölçeği						
Çekirdek aile	55	33.22	4.42	114	-2.96	.768
Geniş aile	61	33.44	3.66			

* p<.05, **p<.01

4.3.2.13. Kimle Birlikte Yaşadığı Değişkeni Açısından Evlilik Uyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Kimle birlikte yaşadığı değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır. Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının kimle birlikte yaşadığı değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 32. *Kimle Birlikte Yaşadığının Evlilik Uyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Uyumu Ölçeği						
Çekirdek aile	55	34.69	3.42	114	-3.59	.720
Geniş aile	61	34.90	2.91			

* $p<.05$, ** $p<.01$

4.3.2.14. Kimle Birlikte Yaşadığı Değişkeni Açısından Evlilik Doyumu Düzeyine İlişkin Bulgular

Kimle birlikte yaşadığı değişkenine göre kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi analizi uygulanmıştır.

Uygulanan t-testi sonuçlarına göre Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının kimle birlikte yaşadığı değişkeni açısından anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Analiz sonuçları Tablo 33’ten izlenebilir.

Tablo 33. *Kimle Birlikte Yaşadığının Evlilik Doyumu Ölçeğine İlişkin T-Testi Analizi Sonuçları*

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
Evlilik Doyumu Ölçeği						

Çekirdek aile	55	30.65	4.10	114	3.50	.727
Geniş aile	61	30.41	3.34			

* p<.05, **p<.01

4.3.3. DEĞİŞKENLER ARASI KORELASYON ANALİZİ

Araştırmada yer alan değişkenler arasındaki ilişkileri saptamak üzere Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi yapılmıştır.

4.3.3.1. Şehirde Yaşayan Kadınların Demografik Değişkenleri ile İlişkilerde Mutluluk Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi

Araştırmanın bağımsız değişkenini oluşturan demografik değişkenler (yaş, evlenme yaşı, evlilik yılı) ile İlişkilerde Mutluluk Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanları arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Tablo 34. *Değişkenler Arası Korelasyon Katsayıları*

	1	2	3	4	5	6
Demografik Değişkenler						
Yaş	-					
Evlenme Yaşı	-.08	-				
Evlilik Yılı	.70**	-.58**	-			
İlişkilerde Mutluluk Ölçeği	-.18	-.50	-.10	-		
Evlilik Uyumu Ölçeği	.007	-.06	.05	.27**	-	

Evlilik Doyumu Ölçeği	.18	.04	.14	.34**	.21*	-
------------------------------	-----	-----	-----	-------	------	---

* $p < .05$. ** $p < .01$

Buna göre şehirde yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği ile Evlilik Uyumu Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişkilerin olduğu görülmektedir (sırasıyla $r=.27, p < .01$; $r=.34, p < .01$).

Evlilik Doyumu Ölçeği ile Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki olduğu görülmektedir ($r=.21, p < .05$).

4.3.3.2. Kırsal Alanda Yaşayan Kadınların Demografik Değişkenleri ile İlişkilerde Mutluluk Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi

Araştırmanın bağımsız değişkenini oluşturan demografik değişkenler (yaş, evlenme yaşı, evlilik yılı) ile İlişkilerde Mutluluk Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanları arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Tablo 35. Değişkenler Arası Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4	5	6
Demografik Değişkenler						
Yaş	-					
Evlenme Yaşı	-.12	-				
Evlilik Yılı	.66**	-.38**	-			
İlişkilerde Mutluluk Ölçeği	-.10	-.05	-.05	-		
Evlilik Uyumu Ölçeği	-.06	.25**	-.12	.40**	-	
Evlilik Doyumu Ölçeği	.07	.02	.07	.41**	.41*	-

* $p < .05$. ** $p < .01$

Buna göre kırsal alanda yaşayan kadınların demografik değişkenlerden evlilik yaşı ile Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki olduğu görülmektedir ($r=.25, p <.01$).

İlişkilerde Mutluluk Ölçeği ile Evlilik Uyumu Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişkilerin olduğu görülmektedir (sırasıyla $r=.40, p <.01$; $r=.41 p <.01$).

Evlilik Doyumu Ölçeği ile Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki olduğu görülmektedir ($r=.41, p <.05$).

4.3.4. ŞEHİRDE VE KIRSAL ALANDA YAŞAYAN KADINLARIN İLİŞKİLERDE MUTLULUK, EVLİLİK UYUMU VE EVLİLİK DOYUMU DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda şehirde ve kırsal alanda yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği düzeyleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır. Buna göre, ilk olarak şehirde ve kırsal alanda yaşayan kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği toplam puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>.05$).

İkinci olarak şehirde ve kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır. Buna göre şehirde ve kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür [$t(225) = -3.72, p <.01$]. Kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Uyumu Ölçeği toplam ortalamaları ($X_{ort.} = 30.52, s = 3.71$) şehirde yaşayan katılımcılardan ($X_{ort.} = 28.19, s = 5.59$) anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir (bknz. Tablo 36).

Son olarak şehirde ve kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek

için elde edilen verilere bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır. Buna göre şehirde ve kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür [$t(225) = -3.77, p < .01$]. Kırsal alanda yaşayan kadınların Evlilik Doyumu Ölçeği toplam ortalamaları ($X_{ort.} = 34.80, s = 3.15$) şehirde yaşayan katılımcılardan ($X_{ort.} = 32.96, s = 4.17$) anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir (bkz. Tablo 36).

Tablo 36. Şehirde ve Kırsal Alanda Yaşayan Kadınların İlişkilerde Mutluluk Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği Ve Evlilik Doyumu Ölçeği Düzeylerine İlişkin T Testi Analizi Sonuçları

Gruplar	N	Ort.	Ss	df	t	P
İlişkilerde Mutluluk						
Şehirde yaşayan	111	32.67	4.67	225	-1.15	.252
Kırsal alanda yaşayan	116	33.34	4.02			
Evlilik Uyumu						
Şehirde yaşayan	111	28.19	5.59	225	-3.72	.000**
Kırsal alanda yaşayan	116	30.52	3.71			
Evlilik Doyumu						
Şehirde yaşayan	111	32.96	4.17	225	-3.77	.000**
Kırsal alanda yaşayan	116	34.80	3.15			

* $p < .05$, ** $p < .01$

BÖLÜM 5

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada, kentsel ve kırsal alanda yaşayan evli kadınların evlilik doyumu, evlilik uyumu ve ilişkilerde mutluluk düzeylerinin karşılaştırılmasını temel amaç olarak ele aldık. Ayrıca gerek kırsal alanda yaşayan evli kadınların, gerekse kentsel alanda yaşayan evli kadınların, kendi yaşam alanları dahilinde, demografik bilgilerinin evlilik doyumu, evlilik uyumu ve ilişkilerde mutluluk düzeylerinde fark olup olmadığını araştırdık. Bu bölümde cevabını aradığımız sorulara bulduğumuz sonuçlar belirtilmiş ve bu sonuçlar literatür kapsamında tartışılmıştır

5.1. SONUÇ

1) Kırsal ve kentsel alanda yaşayan evli kadınların evlilik uyumları ve doyumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuş, kırsal alanda yaşayan kadınların kentsel alanda yaşayan kadınlardan evliliklerinde daha uyumlu ve doyumlu olduğu görülmüştür. Buna karşın ilişkilerde mutluluk bakımından aralarında anlamlı bir fark yoktur. Bu sonuçlara göre; H_1 hipotezi evlilik uyumu ve evlilik doyumu açısından kabul edilmiş, ilişkilerde mutluluk açısından red edilmiştir.

2) Kentsel alanda çalışan ve çalışmayan evli kadınların ilişkilerde mutluluk, evlilik doyumu ve evlilik uyumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Kırsal alanda çalışan ve çalışmayan kadınların ilişkilerde mutluluk, evlilik doyumu ve evlilik uyumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bağlamda H_2 ve H_3 hipotezleri red edilmiştir.

3) Kentsel alanda yaşayan evli kadınların ortaokul ve altı ile lise ve üzerinin arasında evlilik uyumu, ilişkilerde mutluluk bakımından istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuş, lise ve üzeri eğitime sahip olan kadınların, ortaokul ve altı eğitime sahip

kadınlara göre evliliklerinde daha uyumlu ve mutlu olduğu görülmüştür. Buna karşın evlilik doyumlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Kırsal alanda yaşayan evli kadınların ortaokul ve altı ile lise ve üstü arasında ilişkilerde mutluluk düzeyi bakımından anlamlı bir fark bulunmuş, eğitimleri lise ve üstü olan kadınlar, eğitimi orta ve altı olan kadınlara göre ilişkilerinde daha mutlu olduğu görülmüştür. Buna karşın evlilik doyumu ve uyumunda aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark görülmemiştir.

Bu bağlamda, ilişkilerde mutluluk ve evlilik doyumu açısından H_4 kabul, evlilik doyumu açısından H_4 red edilmiştir. İlişkilerde mutluluk açısından H_5 kabul edilmiş ancak, evlilik uyumu ve evlilik doyumu açısından H_5 red edilmiştir.

4) Kentsel alanda yaşayan evli kadınların severek ve görücü usulü ile evlenmeleri karşılaştırıldığında ilişkilerde mutluluk ve evlilik uyumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiş, buna karşın evlilik doyumları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir. Severek evlenenlerin evlilik doyumları görücü usulü ile evlenenlere göre daha yüksektir.

Kırsal alanda yaşayan evli kadınların evlilik biçimlerine göre; severek ile görücü usulü arasında, ilişkilerde mutluluk ve evlilik doyum ve uyum açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Bu araştırma sonuçlarına göre; Kentsel alandaki kadınların severek ile görücü usulü arasında ilişkilerde mutluluk ve evlilik uyumu bakımından H_6 red edilirken, evlilik doyumu açısından H_6 kabul edilmiştir.

Kırsal alanda yaşayan kadınların severek ile görücü usulü arasında ilişkilerde mutluluk ve evlilik doyumu, evlilik uyumu açısından H_7 red edilmiştir.

5) Kentsel alandaki evli kadınların geniş aile ile çekirdek ailede yaşamlarının ilişkilerde mutluluk düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuş, çekirdek ailede yaşayan kadınların mutluluk düzeyleri, geniş ailede yaşayanlara göre

daha yüksek bulunmuştur. Buna karşın evlilik doyum ve uyumları açısından bir fark bulunmamıştır.

Kırsal alandaki evli kadınların geniş aile ile çekirdek ailede yaşamlarına göre ilişkilerde mutluluk, evlilik doyumu ve uyumunda istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Bu sonuçlara göre, kentsel alanda yaşayan kadınların ilişkilerde mutluluk bakımından H_8 kabul, evlilik doyumu ve evlilik doyumu açısından H_8 red edilmiştir.

Kırsal alanda yaşayan kadınların ilişkilerde mutluluk, evlilik doyumu ve evlilik doyumu açısından H_8 red edilmiştir.

6) Çalışmamızda kentsel alanda yaşayan kadınların yaş, evlenme yaşı ve evlilik yılı; kırsal alanda yaşayan kadınların ise yaş ve evlilik yılı değişkenleri bakımından ilişkilerde mutluluk, evlilik uyumu ve evlilik doyumu arasında bir ilişkiye rastlanmamış ve bu açıdan H_{10} red edilmiştir. Bununla beraber kırsal alanda yaşayan kadınların evlilik yaşı ile evlilik uyumu arasında pozitif yönde bir ilişki görülmüş ve H_{11} kabul edilmiştir. Evlenme yaşı arttıkça eşler arasında uyum da artmaktadır.

Gerek kırsal gerekse kentsel alanda yaşayan evli kadınların mutluluk düzeyleri ile evlilik uyum ve doyumları, evlilik doyumları ile evlilik uyumları arasında olumlu pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülerek H_{12} kabul edilmiştir.

5.2. TARTIŞMA

5.2.1 Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Kadınların İlişkilerde Mutluluk, Evlilik Uyum ve Evlilik Doyumunun Karşılaştırılması

Yaptığımız çalışmada kırsal alanda yaşayan evli kadınların evlilik doyum ve uyumları kentsel alanda yaşayan evli kadınlara göre daha yüksek çıkmış, bununla beraber mutluluklarında aralarında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Kentsel yaşamın insana getirdiği olumlu yanlar olmakla beraber, bir takım olumsuz yanları da bünyesinde barındırır. Özellikle büyük ketlerde toplumsal ilişkiler çoğunlukla

gergin, çatışmalı ve tedirgin edicidir. Kentsel yaşam sosyal normlarla çevrilmiştir. Bu normlar çoğu zaman bir biri ile çatışır ya da en azından uyuşmadığı görülür (Balcıoğlu, 2001). Aynı zamanda kişileri çok sayıda roller içine sokar (Kıray, 1982). Çatışan roller heyecan birikime (Balcıoğlu, 2001), bazı düzensizliklere ve problemlere temel teşkil eder (Kıray, 1982). Kent; yaşam özgürlüğünü kısıtlar, insancıl duyguların yıkımına neden olur (Clarkson ve ark.,1990, akt: Turan ve Beşirli, 2008).

Oysa küçük yerleşim birimlerinde, kırsal alanlarda, kişiler arası ilişkiler daha sakindir. Yüksek stresli yaşam ve sosyal destek sistemin zayıflığı kentsel alanlarda daha fazladır (Balcıoğlu, 2001). Ruhsal açıdan bakıldığında da köyün geleneksel yaşantısı daha sağlıklıdır (Ludemir,1998, akt: Turan ve Beşirli, 2008).

Köylerde aile sosyal sistemin vazgeçilmez unsuru iken, kentteki aile ise bu sistemin vazgeçilmez bir unsuru değildir. Kentteki aile; çoğunlukla toplumun problemine katılan, sorumluluk taşıyan kitle insanı yetiştir (Balcıoğlu, 2001). Kentteki aile çoğu zaman bireyci bir yapıya sahipken, kırsaldaki aile daha kolektiftir.

Kentsel alanda yaşamın getirdiği zorluklar kimi zaman tükenmişliğe neden olabilir. Özellikle yüz yüze çalışma gerektiren mesleklerde enerji tükenmişliği rastlanan bir durumdur (Akten, 2007). Duygusal yönden tükenmiş bireylerin gerek iş, gerekse aile yaşamları olumsuz yönde etkilenir (Dinç, 2008). Bu durumun evlilik doyumunu azaltıcı bir unsur olarak ortaya çıktığı görülmektedir (Raberts ve Leveson, 2001).

Yapılan çalışmalarda kentsel alanda yaşayan bireylerin kırsal alanda yaşayan bireylere göre depresyon prevalans oranları yüksek bulunmuştur (Önen, Kaptanoğlu ve Seber, 1995).

Kentsel alanda çalışan kadınlar çoğu zaman yüz yüze ilişkileri daha çok yaşarlar. Çalıştıkları yerlerde bireysel olarak serbest değildirler. Pek çok kurallarla sınırlandırılmışlardır. Çoğunlukla işveren, müdür, amir gibi üst kademedeki insanlara bağlı çalışırlar. Bu onlarda bir takım gerginlikler yaratabilir ve hem bireysel hem de aile yaşantılarına olumsuz etki edebilir.

Oysa kırsal alanda çalışan kadınlar, çalışma ortamları gereği daha serbesttir. Birebir insan ilişkilerinden daha uzak olduklarını söyleyebiliriz. Gerek tarlada, gerek hayvanlarıyla ilgilenerak geçirdikleri iş yaşamlarında daha bireysel ve bağımsız hareket ederler. Bu da onlara iş stresinin şehirdeki çalışan kadına nispeten daha az etkilediği

görülebilmektedir. Kırsaldaki çalışmayan, kendilerini ev hanımı olarak tanımlayan kimi kadınlar ise ev işlerinden arta kalan zamanlarını evlerinin yanındaki küçük bahçelerinde, evin ihtiyaçları için diktikleri sebzelerle ve yine sadece kendi ihtiyaçları için besledikleri hayvanlarıyla ilgilenerek geçirmeleri onlara ev dışı aktivite olarak gelebilir.

Şehir alanlarında ortalama çalışma süreleri 8 saat olmakla beraber, İstanbul gibi büyük metropollerde ulaşım ve trafik sorunlarının da eklenmesiyle bu süre uzamaktadır. Bireylerin iş hayatına ayırdıkları süre günün üçte birinden fazlasına ulaşabilir. İşe ayrılan süre ve iş yoğunluğu bireylerin aile yaşamlarına olumsuz katkılara neden olmaktadır. Özellikle işten eve yorgun gelen kişilerin evle ilgili işleri yapamamakta ve iş yaşamlarının yoğunluğu nedeniyle de ailelerine karşı sorumlulukları yerine getirememektedirler (Şeker, 2011). Oysa ev işleri ile ilgili görevler, duygusal sorumluluklar, ev içindeki konumları kadınlar için önem arz ettiğinden evlilik doyumlarını etkilemektedir (Çelik, 2006).

Aile içinde geçirilen zamanın azalması ve kesintiye uğraması aile içindeki bireylerin birbirlerinden uzaklaşmasına neden olabilmektedir (Sürgevil, 2006) TÜİK (2016)'ın yaptığı araştırmada eşler arasında soruna neden olan evle ilgili sorumluluklar (%5.9) ilk sırada yer alırken, %5.4'le ailece vakit geçirememek ikinci sırada yer almaktadır. Eşlerin uzun saatler çalışması, işe önem vermeleri kadınların evlilik doyumlarını olumsuz yönde etkiler (Kocadere, 1995). Yapılan çalışmalarda eşlerin boş zamanlarını birlikte geçirmeleri evliliklerindeki doyumunu artırıcı etkiye neden olduğu görülmüştür (Güngör, 2007). Eşlerin birlikte zaman geçirmeleri aralarındaki sevgi, saygı ve dayanışmanın artmasına yardımcı olmasının yanında birbirlerini daha iyi tanıma olanağına neden olur (Şener, 2002). Eşlerin işlerinden arta kalan zamanlarındaki etkinliklere birlikte katılması ve bu zamanı değerlendirilmeden duydukları memnuniyet arttıkça evlilik uyumları o nispette artmaktadır (Şener ve Terzioğlu, 2002).

Gerek kırsal gerek kentsel alandaki evli kadınların kendilerini mutlu ve huzurlu hissettikleri ortamlara bakıldığında; eşi ve çocukları ile birlikte iken, mutlu ve huzurlu olan kırsal alandaki kadın % 69.41 iken, kentsel alandaki kadın % 66.68 düzeyinde olduğu görülüyor. Eşleri ile birlikte iken mutlu olanların yüzdeliklerine bakıldığında da kırsal alandaki kadının kentsel alandaki kadına göre daha yüksektir. (kırsal;% 14.36, kent; % 12.30). Kentsel alandaki kadın kırsal alandaki kadına göre yalnız başına dinlenmeyi

ve arkadaşlarıyla birlikte olmayı daha çok tercih etmektedir (Bakanlık, 1995). Bu sonuçlar da bize göstermektedir ki kırsal alanda yaşayan kadınlar eş ve çocuklarıyla birlikte olmaktan ve zaman geçirmekten daha çok mutlu olmaktadır.

Şehir yaşamının getirdiği iş yoğunluğu, çalışma süreleri, kadın ya da erkeklerin çoğu zaman haftada bir gün tam zamanlı boş günlerinin olması, bu boş zamanda da ev ya da çocuklarla ilgili ayrı ayrı yapılması gereken işlerin olması gibi nedenlerle eşlerin birlikte geçirdikleri süreler azalmaktadır. Ayrıca şehrin getirdiği olanakların fazla olması, eşlerin birlikte yapmaktan hoşlandıkları konularda uzlaşma güçlüklerine neden olabilir.

Kırsal alanda yaşayan çalışan kadınların çoğu kendi işlerinde çalışmaktadırlar. Bu nedenden dolayı eşleriyle birlikte olma imkânları daha çoktur. Çalışmayan kadınlar ise eşlerinin işleri kendi evlerinin yakınında olması dolayısıyla gün içinde daha çok eşleriyle birlikte zaman geçirebilmektedirler. Kırsal yaşamın olanaklarının sınırlı olması, aktivite çeşitliliğinin çok olmaması eşlerin bu konuda daha az çatışma yaşamasına neden olabilir.

Kırsal alanda yaşayan evli kadınların aile içindeki alınacak önemli kararları eşleriyle birlikte aldıkları görülür (Özdemir, 2015). Ailede kadınların söz sahibi olması onları evlilik ilişkilerinden aldıkları doyum ve uyumu artırıcı yönde etki edebilir. Keza Yılmaz ve Avcı (2015)'in yaptığı araştırmada da aile içindeki kararlara katılan kadınların evlilik uyumlarının katılmayanlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

5.2.2. Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Kadınların Çalışıp Çalışmama Değişkenine Göre İlişkilerde Mutluluk, Evlilik Uyum ve Evlilik Doyumunun İncelenmesi

Yaptığımız çalışmada gerek kırsal alanda çalışan ile çalışmayan, gerekse kentsel alanda çalışan ile çalışmayan kadınların evlilik doyum, evlilik uyumu ve ilişkilerde mutluluk düzeylerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Ancak literatüre baktığımızda çalışan ve çalışmayan kadınların evliliklerine dair algılarında bir takım farklılıklar olduğu görülmektedir.

Araştırmacılar kadınların iş yaşamına girmesinin evlilik doyumunu etkileyip etkilemediğini incelemeye başlamışlardır. Araştırmalar iş, evlilik, ebeveyn rollerinin yarattığı iş-aile çatışmacılarının evlilik doyumunu ile ilişkisi üzerinde daha çok yoğunlaşmıştır (Tezer, 1994).

Şehirde çalışan kadınlar daha ziyade aile bütçesine katkı sağlamak ya da aldıkları eğitimi değerlendirmek, ekonomik bağımsızlıklarını kazanmak amacıyla iş hayatına girmektedirler. Çalışan kadınların çalışmaları aile içinde huzursuzluk yaratmamasına rağmen, aile bireylerine ve kendilerine vakit ayıramama, çok yorulma ve bunu eve yansıtma gibi sorunlar yaşamaktadırlar (Arpacı ve Ersoy, 2007).

Önel (2006)'nın yaptığı çalışmada çalışan kadınların %50 sinin iş yerlerinde akıllarının evde kaldığı ifade eder. Bu oran erkeklerde ise % 64,4 olarak görülür. Kadınların erkeklere göre daha düşük çıkmasını araştırmaya katılan kadınların eğitim seviyesinin yüksek olmasına, kadınların, ücret dışında başka beklentilerinin olabileceğini ve çocuk bakım problemlerinin olmadığına bağlar. Ayrıca gelir getirici bir işte çalışmak eğitim seviyesi arttıkça artmakta olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesi arttıkça da iş yapan kadınların oranı atmaktadır (Alkan, 2001). Keza Tezer (1994) çalışan kadınların evlilik doyumunu çalışmayan kadınlara göre daha yüksek olduğunu ve bunun nedenini çalışmanın kadınlar için başlı başına bir doyum kaynağı olduğu belirtir. Ancak Hasta (1996)'nın yaptığı araştırmada çalışmayan kadın ve eşlerinin evlilik doyumunun çalışan kadın ve eşlerine göre daha yüksek bulmuştur (akt: Üncü, 2007).

Arpacı ve Ersoy (2007) yaptığı çalışmada çalışan kadınların %56.7'sinin ev içi işleri her zaman paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Ev içi işi paylaşan kadınların en çoktan sırayla alışveriş, sofrayı kurma, bütçe hazırlama görülürken, en azda sırayla; giysi dolabı düzeltme, ütü, bulaşık yıkama olarak görülmüştür. Karar vermeyi gerektiren durumlarda da kadınların %49'u ortak karar aldıklarını beyan etmişlerdir.

Macewen ve Barling (1988) göre çalışan kadınların ev kadınlığı ve annelik rolü arasında bir çatışma yaşadıklarını ve roller arasında çatışmalar arttıkça da evli bireylerin evlilik uyum düzeylerinde olumsuz etki yaparak, evlilik uyumlarını düşürmektedir. Ancak bireylerin eşten, aileden ve çevreden sağlanan sosyal desteğin uyum düzeylerine olumlu etki yaptığını ifade eder (Yıldırım, 1992).

Nahawat ve Mathur'un (1993) 200 çalışan kadın ve 200 ev kadının evlilik uyumu ile öznel iyilik hissini değerlendirdiği çalışmalarında ev kadınların her iki parametrede çalışan kadınlara göre daha kötü olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca Çalışan kadınların benlik saygısı, yaşam doyumu ve genel sağlık daha yüksek, ümitsizlik, güvensizlik, anksiyetenin daha düşük olduğunu belirtmişlerdir. Kötümser duygulanımın ise ev kadınlarında daha düşük olduğu görülmüştür (Çili ve ark.,2004). Soylu ve Kabasakal (2016) yaptıkları araştırmada da çalışan evli kadınların yaşam doyumlarının çalışmayan evli kadınlara göre daha yüksek olduğunu tespit etmişleridir.

Çalışmayan kadınlarda genel olarak çalışan kadınlara göre daha çok psikolojik belirtilere rastlanmaktadır. Bunun nedenleri arasında gelir ve eğitim durumu, çocuk sayısı, evde kimlerle yaşadıkları gibi etmenlerin neden olduğu düşünülmektedir. Keza bu etkenler kontrol altına alındığında gruplar arasındaki farklar da ortadan kalmaktadır (Soylu ve Kabasakal, 2016).

Kabaklı (2003)'ya göre çalışmayan kadınların, ev hanımı olan, mesleği işçi olan kadınlara göre eşleriyle daha az çatışma ve çalışmayan ev hanımı olan kadınlar, memurlara göre daha az rekabet yaşamaktadırlar.

5.2.3. Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Kadınların Eğitim Değişkenine Göre İlişkilerde Mutluluk, Evlilik Uyum ve Evlilik Doyumunun İncelenmesi

Kadınların sosyal baskı duymaları, kişisel doyumu negatif yönde etkiler, ancak eğitimin artması bu sosyal baskıyı daha az hissedeceğinden dolayı kişisel doyumu artırır (Demiray, 2006). Kişisel doyumun artması evlilik doyum ve uyumuna da etki etmesi beklenebilir. Ayrıca evli bireylerin eğitim düzeyleri düştükçe evliliğe ait sağlıklı olmayan inançları daha fazla geliştirmektedir (Hamancı, 2005, akt: Çelik, 2006). Bunun da evlilik doyumunu ve evlilik uyumunu düşürücü etkiye neden olduğunu söyleyebiliriz. Eğitim seviyesi düşük kadınlar, daha çok stres altına olup evlilik doyumlarını olumsuz yönde etkilemektedir (Snyder, 1997, akt: Çelik, 2006). Eğitim yükseldikçe eşlerin çatışma ve anlaşmazlıklarını karşılıklı saygı çerçevesinde çözmeye çalışırlar, eğitim seviyesi düştükçe de empati düzeyi azalabilir ve bu da eşlerin uyumunu olumsuz yönde etkileyebilir (Yalçın, 2014). Eğitim seviyesi düşük kadınların

aile içinde duygusal tepki ve iletişim biçimlerinde daha çok sorun yaşamaktadırlar ve eğitim seviyesi artıkça ruhsal belirtilerde azalma görülmektedir (Türkleş ve ark., 2013). Bu da kadınların evlilik uyumunu ve mutluluklarını düşürücü bir etkiye neden olabilir. Eğitim düzeyi arttıkça evlilik ilişkilerini ve evlilikle ilgili duyguları olumlu yönde etkilediği, eğitim düzeyi düştükçe de bu parametrelerin azaldığı görülebilir (Şener ve Terzioğlu, 2008). Aynı şekilde eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların evlilik doyumları da yükselmektedir (Yaşar, 2009; Bozkurt,2014). Ancak eğitim artıkça boşanmalarda artış da görülmektedir (Beşpınar, 2014).

Yıldırım (1992)'e göre de eğitimin evlilik uyumu üzerinde etkili olduğunu, eğitim seviyesi düştükçe, genel eğilim olarak duygu ve düşünceleri paylaşmada, cinsel yaşamlarda anlaşmazlık oranlarının azaldığı, buna karşın aile içinde sert tartışmaların arttığını ifade eder.

Bizim yaptığımız çalışmada kırsal alanda eğitim seviyesi düşük evli kadınların eğitim seviyesi yüksek evli kadınlara göre ilişkilerde mutluluk düzeyleri daha düşük bulunmuş, kentsel alanda yaşayan evli kadınların eğitim seviyesi düşük kadınların, eğitim seviyesi yüksek evli kadınlara göre hem mutluluk hem de uyum düzeyleri düşük çıkmıştır.

Bütün bunlar bize her iki kesimde de eğitimin önemli olduğunu göstermekte. İnsanın temel ihtiyaçlarından biri de 'değer ve saygı' ihtiyacıdır. Kişiler kendilerini değerli hissetmek, kendi kararlarını kendileri verebilmek, kendini yeterli hissetmek, yetki sahibi olmak, saygı vs. görmek ister. Bu ihtiyaçların tatmini bireyin kendine özgüvenini artırır ve kendini değerli-güçlü-yeterli hissetmesini sağlar (Arık, 1996). Eğitim bireylerin bu ihtiyaçlarını karşılama olanağı sunan yollardan biri olması bakımından önem arz eder.

5.2.4. Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Evli Kadınların Evlilik Biçimi Değişkenine Göre İlişkilerde Mutluluk, Evlilik Uyum ve Evlilik Doyumunun İncelenmesi

Literatüre baktığımızda genel olarak evlenme biçiminin evlilik doyumunu etkilediği görülmektedir. Severe evlenenlerin evlilik doyumları görücü usulü ile evlenenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bizim çalışmamız da bu sonuçlarla aynı paralellik taşımaktadır. Severe ya da flört ederek evlenen çiftlerin kentsel alanda evlilik

doyumları görücü usulü ile evlenenlere göre daha yüksek çıkmıştır. Bununla beraber ilişkilerde mutluluk ve evlilik uyumlarında bir fark görülmemiştir. Kırsal alanda ise severek evlenenlerle görücü usulü evlenenlerin mutluluk, uyum ve doyumları arasında fark görülmemiştir.

Türkiye genelinde ilk evliliklerini yapanlar arasında görücü usulü ile evlenenlerin oranı % 59,9 olarak tespit edilmiştir. Bireylerin eğitim durumları arttıkça kendi tercihleriyle eş seçenlerin oranı artmakta, görücü usulü ile evlenenlerin oranı azalmaktadır (TUİK, 2016).

Bizim çalışmamızda kentsel alanda yapılan evliliklerin çoğunluğu severek evlilik yaptığı, kırsal alanda yaşayan kadınların ise daha çok görücü usulü evlendiği görülmektedir. Bu da bize geleneksel evlilik yapma biçiminin kırsal bölgede varlığını daha çok sürdürdüğünü göstermektedir.

Kadınların kişilik özellikleri, evlilik doyumunu en iyi yordayan değişkenken, flört ederek evlenen kadınların genel ruh hali, evlilik doyumunu en iyi yordamaktadır (Houser, 2009). Eşlerin ilişkiye yaptıkları yatırım arttıkça ilişki doyumunu artmakta, evlilik doyumunu arttıkça da ilişkiye yapılan yatırımın artmakta olduğu görülmektedir (Çimen, 2007). Böylece doyum ve yatırım birbirini takip eden bir döngü olarak karşımıza çıkmaktadır. Severek evlenen kadınların evliliklerine yaptıkları yatırımın daha çok olması beklenebilir.

(Çili ve ark., 2004) yaptıkları çalışmalarında; ev kadınlarının çalışan kadınlara göre daha çok görücü usulü evlilik yaptığı görülmektedir. Görücü usulü evlilik yapan ev kadınların, muhtemelen evliliklerinde aradığını bulamadığından dolayı anksiyete, somatizasyon belirtilerinin tanınarak evlenenlerden daha çok görüldüğünü ifade etmişlerdir. Kahveci (2016)'ini yaptığı çalışmada görücü usulü ile evlenenler daha çok çatışma yaşamakta ve bunun da evlilik uyumunu azaltıcı bir etken olduğunu tespit etmişlerdir.

Bir birini yeterince iyi tanıyarak evlenen bireylerde evliliğe dair beklentilerinde bir değişiklik olmamakla beraber, yeterince birbirini tanımadan yapılan evliliklerde az da olsa evliliğe dair beklentileri değişmektedir (Aluş, 2016). Evliliğe hazır oluş da evlilik doyumunu doğrudan etkilemektedir (Güngör, 2007).

5.2.5. Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Evli Kadınların Kiminle Yaşadığı Değişkenine Göre İlişkilerde Mutluluk, Evlilik Uyum ve Evlilik Doyumunun İncelenmesi

Bizim köy kadınları üzerinde yaptığımız çalışmada köy kadınların çekirdek aile ve geniş ailede yaşamaları bakımından evlilik doyum, uyum ve mutluluk düzeylerinde anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Ancak Arslan ve Arslan (2015) Kavaközü kırsalında gelin-kaynana çatışmasının gözlenen bir olgu olduğunu ifade etmişlerdir. Kentsel alanda yaşayan kadınlarda ise çekirdek ailede yaşayan kadınların geniş ailede yaşayanlara göre ilişkilerde daha mutlu oldukları gözlenirken evlilik uyumu ve evlilik doyumunu açısından bir fark görülmemiştir.

TÜİK (2015)'in verilerine göre Türkiye'nin hane halkı %66,9'u çekirdek ailelerden oluşmaktadır. Çekirdek ailede hane halkı sayısının da düştüğü görülmektedir (Aluş, 2016). Özbay (2014) ise Türkiye'de bireylerin %74'ü çekirdek aileli hanelerde yaşadığını, bunu geniş aileli haneler takip etmekte olduğunu ifade etmiştir.

Bizim yaptığımız araştırmada ise kentsel alanda yaşayan kadınların % 55,5'i çekirdek aileye, %35'i geniş aileye; kırsal alanda yaşayanların ise % 47,4 çekirdek, %52,6 geniş aileye mensuptur. Bu, bize kırsal alanda geleneksel aile yapısının daha çok devam ettiğini göstermektedir.

Eşler arasında sevginin yüksek olmasına rağmen evliliklerinde en önemli sorular sırayla; ekonomik, yoğun çalışma saatleri ve ailenin diğer fertleriyle fikir ayrılıkları olduğu görülmektedir. Eşler bir birleriyle mutlu bir beraberlikleri olsa bile en çok anlaşamadıkları konulardan biri de eşin akrabalarıyla anlaşmama olmaktadır. Bu anlaşmazlık eşlerin uyum düzeylerini azaltıcı yönde ekliler (Göncü, 2014). Ayrıca geniş ailelerde daha fazla sorunlar yaşandığından mutluluğu olumsuz yönde etkilemektedir (Aluş, 2016). Aile büyüdükçe şiddet de artmaktadır. Kayınvalide ile anlaşmazlığından doğan sorunlar, genellikle gelin-kaynana ikilemi yaratırken, eş arasında da çatışmalara yol açmaktadır (Bakanlık, 1995). Ayrıca kaynana ile birlikte yaşayan kadınlar,

yaşamayanlara göre 3,4 kat daha çok şiddete maruz kaldığı görülmüştür (Vahip ve Doğanavşargil, 2006).

Türkleş ve arkadaşlarının (2013) yaptıkları araştırmada geniş aile yapısına sahip kadınların Rahatsızlık Ciddiyeti İndeksi, Belirti Toplamı İndeksi ve Semptom Rahatsızlığı İndeksi puan ortalamalarını anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuşlar ve aile içi iletişim, aile içi rol dağılımı işlevi, aile içinde uygun olmayan tepkiler, aile içinde gereken ilgiyi gösterme, ailenin genel işlevini yerine getirmede daha fazla sorun yaşandığını ifade etmişlerdir.

Toplumumuzda gelin kaynana çatışması toplumsal olarak yaşana gelmektedir. Kimi kadınlar bu çatışmaların üstesinden gelebilirken, kimi kadınlar da zorlanmakta, hatta üstesinden gelememektedir. Kimi zaman gelin kaynana çatışması ciddi aile sorunlarına neden olmaktadır

Nurettin Yıldırak'ın 1993 yılında köy kadınları üzerinde yaptığı çalışma çok dikkat çekicidir. Köyde yaşayan genç evli kadınların %89'u, orta yaşlıların %74, yaşlıların ise %61 oranında kayınvalide ve kayınpederinden memnun olduğunu ifade etmiştir. Genellikle kadınların kayınpederle daha iyi ilişkileri yürüttükleri görülür. Yıldırak bunu gelinlerin kayınpederiyle daha mesafeli ve resmi olarak kurdukları ilişkiye bağlar. Kayınvalide ile anlaşma oranı da oldukça yüksektir. Kayınvalide ile ilişkisi iyi olmayanların gençlerde %7 iken bu oran yaşlılarda %15 dir.

Genç gelinlerin kayınvalide ve kayınpederiyle ilişkilerinin daha iyi olmasını gençlerin bu şekilde eğitildiklerine, kendi anne ve babalarından aldıkları eğitim ve her türlü zorluğa göğüs germeleri gerektiği konusundaki telkinlere bağlarken, aynı zamanda gençlerin verdiği cevapları politik davranış olabileceğini de vurgular. Kadınlar yaşlandıkça kocalarının ailesinin kendilerine yönelik tüm etkileri ve her türlü girişimlerde koca ailesinin görüşlerince hareket etme zorunluluğunun ortadan kalmasını ve başlarına buyruk olmalarını daha fazla istemektedirler. Ayrıca kırsal alanda gelin kaynana ilişkisi aile yaşamı açısından eşler arasındaki ilişkiden daha önemli görülmesine rağmen kadınların en büyük dert ortakları yine eşleri olmaktadır (Yıldırak, 1993).

Evli çiftler arasında dayanışma ve iş birliğinde aile büyükleri olan kayınpedere ve kayınvalide ile görüşme sıklığı arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Aile

büyükleriyle görüşme, iletişim kurma artıkça çiftler arasında dayanışma ve iş birliği nispetle artmakta, rekabet ve çatışma da azalmaktadır (Kabaklı, 2003).

(Özçetin ve 2007) geniş ailede yaşayan gelinler üzerinde yaptıkları çalışmada, evli kadınların geniş ve çekirdek ailede yaşıyor olması onların psikopatoloji geliştirmelerinde önemli bir rol oynamadıklarını ancak geniş ailede yaşayan gelin statüsündeki kadınların iletişim, davranış kontrolü, duygusal tepki verme bakımından çekirdek ailede yaşayan kadınlardan daha kötü sonuçlar verdiğini ifade etmektedirler

5.2.6. Kırsal ve Kentsel Alanda Yaşayan Evli Kadınların Demografik Değişkenleri ile İlişkilerde Mutluluk Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Evlilik Doyumu Ölçeği Puanlarına arasındaki ilişki

Yaptığımız çalışmada kentsel alanda yaşayan kadınların evlilik yaşı ortalaması 23.26 iken bu oran kırsal alandaki kadınlarda 20.13 olarak tespit edilmiştir. Aile Yapısı Araştırmaları 2016 sonuçlarına göre kadın ve erkeklerin ilk evliliklerini 20-24 yaşlarında yaptıkları görülmüş. Bu yaş aralığı; kadınlarda %34,3, erkeklerde %41,3 olarak tespit edilmiştir (TUİK, 2016).

Çalışmamızda kentsel alanda yaşayan kadınların yaş, evlenme yaşı ve evlilik yılı; kırsal alanda yaşayan kadınların ise yaş ve evlilik yılı değişkenleri bakımından ilişkilerde mutluluk, evlilik uyumu ve evlilik doyumu arasında bir ilişkiye rastlanmamakla beraber kırsal alanda yaşayan kadınların evlilik yaşı ile evlilik uyumu arasında pozitif yönde bir ilişki görülmüştür. Evlenme yaşı arttıkça eşler arasında uyum da artmaktadır.

Kadınlar ve erkekler üzerinde yapılan çalışmalarda; Güven ve Sevim (2007) yaşın evlilik doyumunu yordamadığını bunla beraber Tezer (1994) evlilik doyumunu yaşın yordadığını, yaş ilerledikçe evlilik doyumunun arttığını ifade etmiştir. Şendil ve Korkut (t.y) evlilik süresinin çift uyumunun alt boyutu olan duyguların ifadesi arasında negatif yönde bir ilişki bulmuşlar; evlilik süresi arttıkça bireylerin sevgi gösterme davranışında bir azalma olabileceğini öne sürmüşlerdir.

Süataç (2010) yaş artıkça evlilik uyumunun düştüğünü, özellikle erkeklerin 40-50 yaşına kadar evlilik uyumunun kadınlara oranla daha hızlı düştüğünü ancak kadınların her yaş döneminde evlilik uyumunda sürekli bir düşüş olduğunu tespit etmişlerdir.

Gerek kadın gerek erkeklerde evlilik yaşı yükseldikçe evlilik uyumu da yükselmektedir. En düşük evlilik uyumu 15-19 yaş arasında olan evliliklerde görülürken, 35 yaşından sonra yapılan evliliklerde de uyumda düşüş görülmektedir. 20-35 yaş arasında ise uyumun yaş artışına göre yükseldiği görülmektedir (Şener ve Terzioğlu, 2002). Bizim yaptığımız çalışmada da kırsal alanda ki kadınların evlilik yaşı artıkça evlilik uyumunda bir artış olduğu bulunmuştur. Çok genç yaşta yapılan evliliklerde kişinin kendini iyi tanıyamaması, evliliğe hazır olamaması, kişilik gelişimi tamamlayamaması gibi nedenlerle kadınların eşleriyle uyum sağlamada zorluk çekeceği düşünülebilir.

Bizim yaptığımız çalışmada gerek kırsal gerekse kentsel alanda yaşayan evli kadınların mutluluk düzeyleri ile evlilik uyum ve doyumları, evlilik doyumları ile evlilik uyumları arasında olumlu pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Kadınların mutlulukları artıkça uyum ve doyumları artmış, doyumları artıkça da uyumları artmıştır. Evlilikte uyum, ilişkilerde mutluluk ve evlilik doyumunu birbiriyle ilişkili unsurlar olduğundan bu beklenen bir sonuçtur. Literatüre baktığımızda bu üç ölçeğin bir biri ile ilişkisini araştıran çalışmalara rastlanamamıştır.

KAYNAKÇA

- Akar, H. (2005). *Psikiyatrik Yardım Talebi Olanlar ile Olmayan ve Boşanma Aşamasında Olan Çiftlerde; Çift Uyumu ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Karşılaştırılması*. İstanbul: Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi,12. Psikiyatri Birimi, Tıpta Uzmanlık Tezi.
- Akşit, B. (1999). Cumhuriyet Döneminde Türkiye Köylerindeki Dönüşümler. E. O. Köymen içinde, *75 Yılda KöylerdenŞehirlere* (s. 173-186). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Akten, S. (2007). *Rehber Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin*. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Ali, A., ve Gülten, A. (2015). Kırsal Türkiye'de Geçmişten Geleceğe Kadın, Evlilik ve Aile. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (37), 629.
- Alkan, A. (2001). Ankara'da Yaşayan Kadınların Kenrsel Yaşam İçindeki Konumları. *Ankara'da Kentleşme ve Yerel Yönetimler Sempozyumu,Bildirimler Kitabı* (s. 219-233). içinde Ankara: TMMOB Makine Mühendisler Odası.
- Alpaydın, Y., ve Canel, A. N. (2001). *Aile Eğitim Üzerine Notlar*. Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Altan, H. Z. (2008). Bir Sürgünlük Biçimi: Metropol Yaşamı. *İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi Dergisi* (34), 5-21.
- Aluş, Y. (2016). *Türk Ailesinde Eşler Arası Mutluluk Algısı ve Beklentileri: Sakarya İli Örneği*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezii.
- Aluş, Y.,ve Selçukkaya, S. (2015). Türk Ailesinde Mutluluk Algısı ve Değerleri. *Sosyal ve Kültürel Araştırması Dergisi* , 1 (2), 151-175.
- Arık, A. (1996). *Motivasyon ve Heyecena Giriş* . İstanbul: Çantay Kitapevi.
- Arıkan, G. (1988). Kırsal Kesimde Kadın Olmak. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakiltesi Dergisi* , 5 (2).
- Arpacı, F. ve Ersoy, A. F. (2007). Kadının Çalışmasının Aile Yaşam Kalitesine Etkisinin İncelenmesi. *Aile ve Toplum Dergisi* , 3 (11), 41-50.
- Arslan, A. ve Arslan, G. (2015). Kırsal Türkiye'de Geçmişten Geleceğe Kadın, Evlilik ve Aile. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (37), 629.

- Arslan, A., ve Arslan, G. (2015). Kırsal Türkiye'de Geçmişten Geleceğe Kadın, Evlilik ve Aile. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (37), 629.
- Ataç, E. (2007). Suçun Kentsel Mekandaki Algısı " Güvensizlik Hissi". *Dosya 06 " Kent ve Suç"* (Cilt Bülten:55, s. 16-23). içinde TMMOB Mimarlar Odası, Ankara Şubesi.
- Avşar, T. A. (2013). *Kırsal Alanda Kadınların Cinsiyete Dayalı İşgücüne Katılmalarının Toplumsal Değişim Açısından Ele Alınması*. Adana: Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Ayata, G. ve Ayata, S. (1996). Konut Alanları Cemaat İlişkileri Kent Kültüründe Kadınlar, Ankara Araştırmaları Sonuçları, Diğerlerinin Konut Sorunları. d. E. Komut. içinde Ankara: TMMOB Mimarlar Odası.
- Aydın, H. İ. ve Çiftçi, S. (2015). Türkiye'de Kır-Kent Kavramlarının Değişen Niteliği ve Mevzuatın Sürece Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* , 14 (54), 192-200.
- Aydın, M. A. (1989). *Aile* (Cilt 2). Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.
- Bahar, H. İ. (2009). *Sosyoloji* (Cilt 3. Baskı). Ankara: Usak Yayınları.
- Bakanlığı, G. T. (2012, Kasım). *Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi*. Aralık 16, 2016 tarihinde Ulusal Eylem Planı (2012-2016): http://www.tarim.gov.tr/EYYDB/Belgeler/Kırsal_Alanda_Kadının_Guclendirilmesi_Ulusal_Eylem_Planı_2012_2016_Kitapçığı%20.pdf#search=Kad%C4%B1n adresinden alındı
- Bakanlık. (1995). *Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları: Aralık 1993-Aralık 1994*. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.
- Bakanlık, T. v. (2011). *Kırsal Kalkınma Planı (2010- 2013)*. Ankara: T.C. Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı.
- Bal, H. (1999). *Kent Sosyolojisi*. Ankara: Turhan Kitapevi.
- Balcıoğlu, İ. (2001). Stres, Gençlik, Kentleşme, Şiddet. *Yeni Symposium* , 39: 49-56.
- Barman, K. (2010). *İslam Felsefesinde Aile Ahlakı, Nasiruddin Et Tusi Örneği*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri (İslam Felsefesi) Anabilim Dalı.
- Belediye, K. (2005, 7 13). *Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü*. Aralık 15, 2016 tarihinde Mevzuat Bilgi Sistemi: <http://www.mevzuat.gov.tr/> adresinden alındı

- Beşpınar, F. B. (2014). Türkiye'de Evlilik. *Türkiye'de Aile Yapısı Araştırmaları Tespitler ve Öneriler* (s. 112-169). içinde T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Beşpınar, F. U. (2014). Toplumsal Cinsiyet ve Aile. *Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler Öneriler* (s. 232-279). içinde Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetler Genel Müdürlüğü.
- Boran, B. S. (1999). Toplumsal Yapı Araştırmaları: İki Köy Çeşidinin Mukayeseli Tetkiki. e. O. Barder içinde, *75 Yılda Köylerden Şehirlere* (s. 141-150). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Bozkurt, E. D. (2014). *Evli ve Çalışan Bireylerin Tükenmişlik Düzeyleri ile Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Bozkurt, N., ve Küçükaşçı, M. S. (2003). Medine. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 28, 306.
- Canatan, K., ve Yıldırım, E. (2011). *Aile Sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Canbulat, N., ve Çankaya, Z. N. (2014). Evli Bireylerin Öznel İyi Olma Düzeylerinin Yordanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 15 (2), 556-576.
- Carel, A. (2017). *İnsanlar Uyanın*. 7 6, 2017 tarihinde SCRIBD: <https://tr.scribd.com/ekitap/25062353> adresinden alındı
- Çamoğlu, D. Y. (2017). *Kaynana Ne Yaptı, Gelin Ne Dedi?: Ailedeki Kadınlar ve İlişkileri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Çelik, M. (2006). *Evlilik Doyumu Ölçeğini Geliştirme Çalışması*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Çili, A. S., Kaya, N., Budur, S., Özkan, İ., ve Kucur, R. (2004). Ev Kadınlarında ve Çalışan Evli Kadınlarda Psikolojik. *Genel Tıp Dergisi*, 14(1).
- Çimen, Ş. E. (2007). *Görücü usulü ve Anlaşarak evlenen Bireylerin Çeşitli Sosyal Psikolojik Faktörler Yönünden Karşılaştırılması*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesi*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Derebaşı, I. (2004). *Evlilik Doyumu Ölçeğinin (MSI-R) Madde-Cevap Kuramına Dayalı Olarak Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi ve Adaptasyon Çalışması*. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Dinç, K. (2008). *Yardım Mesleklerinde Tükenmişlik Sendromu*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dönem Projesi.
- Doğan, İ. (1995). *Sosyoloji*. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- DPT. (2000). *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Aralık 16, 2016 tarihinde Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu: <http://www.kalkinma.gov.tr>. adresinden alındı
- DPT. (1989). *Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Ankara: Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.
- Duben, A. (2012). *Kent, Aile, Tarih*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Alpkın, L., ve Eradamlar, N. (2005b). Cinsellik ve Çift Uyumu Arasındaki İlişki; Üç Grup Evli Çiftle Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Düşünen Adam Dergisi* , 18 (2), 72-81.
- Erberk, E., Beştepe, E., Eradamlar, N., Alpkın, L., ve Akar, H. (2005a). Evlilik Uyumunu. *Düşünen Adam Dergisi* , 18 (1), 39-47.
- Erbil, D. D. (2016). *Evli ve Çalışan Bireylerin Çalışma Yaşam Kalitesinin Evlilik Uyumuna Etkisinin Evlilik Uyumuna Etkisi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Erden, A. D. (2016). *Kendini İzleme Tarzı, Yakın İlişkilerde Yaşanan Kaygı ve Algılanan Eş davranışlarının Evlilik Doyumu Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. İzmir : Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik (Uygulamalı) Psikoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Erkal, M. (2000). *Sosyoloji (Toplumbilimi)*. İstanbul: Der Yayınları.
- Ertan, K. A. (2014). *Kent ve Kentli Hakları*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.
- Eyce, B. (2000). Tarihten Günümüze Türk Aile Yapısı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Lisesi Yüksek Okulu Dergisi* (4), 223-243.
- Fışıoğlu, H. (1992). Lisan Üstü Öğrencilerin Evlilik Uyumunu. *Psikoloji Dergisi* , 7 (28), 16-23.

- Gaforav, A. (2009). *Nasiruddin Et-Tusi'nin Ahlak Felsefesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Gladding, S. T. (2011). *Aile Terapisi, Tarihi, Kuram ve Uygulamaları* (Cilt 5. Baskıdan çeviri). (Çev. Yıldırım) Ankara: PDR yayımları.
- Gökçe, B. (1976). Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme. *Hacettepe ve Beşeri Bilimler Dergisi* , 8 (1-2), 47.
- Gökçe, B. (2011). Türk Toplumunda Aile Yapısı. A. ed: Kasapoğlu, ve N. Karkınar. içinde Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gökçe, B. (2004). *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Gökmen, A. (2001). *Evlü Eşlerin Birbirine Yönelik Kontrolçülük ve Bağımlılık Algılarının Evlilik Üzerine Etkisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Göktürk, F., Kındap, A., ve İdris, V. (2015). Türkiye İçin Yeni Bir Şehir Tanımı Gerkli mi? *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi* , 24 (1).
- Göncü, H. A. (2014). *Evlilik İlişkilerini Geliştirme Programının Evli Bireylerin Evlilik Uyum Düzeyine Etkisi*. İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Güleç, S. (2014). *Evlilik memnuniyetini Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler*. Sivas: T.C. Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Gülerce, A. (1996). *Türkiyede Ailenin Psikolojik Örüntüleri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Gülseren, Ş. (2001). Eşduyumu (Empati): Tanımı ve Kullanımı Üzerine Bir Gözden Geçirme. *Türk Psikiyatri Dergisi* , 12 (2), 133-145.
- Günay, G., ve Beren, Ö. (2011). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşamı Algılama Biçimi. *TSA* , 15 (3), 157-171.
- Güneş, F. (2011). Aile, Evlilik, Akrabalık, Hane. A. ed: Kasapoğlu, & N. Karkınar içinde, *Aile Sosyolojisi* (s. 29-43). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Güneş, S. (2007). Metro ve Suç. *Dosya 06 "Kent ve Suç"* (Cilt Bülten:55, s. 34-37). içinde TMMOB Mühendisler Odası, Ankara Şubesi.

- Güngör, H. C. (2007). *Evlilik Doyumunu Açıklamaya Yönelik Bir Model Geliştirme*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Gürelli, N. (1966). Şehirleşme ve Suç. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* , 32 (2-4), 588-596.
- Güven, N. (2005). *İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu ile İlişkisi*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anadalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Güven, N., ve Sevim, S. A. (2007). İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Algılanan Problem Becerilerinin Evlilik Doyumunu Yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* , 111 (28), 49-61.
- Hançerlioğlu, O. (1976). *Felsefe Ansiklopedisi, Kavramlar ve Akımlar* (Cilt 1). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Houser, A. G. (2009). *Evli Bireylerin Sahip Oldukları İletişim Çatışması Türü, Romantik Kıskançlık ve Duygusal Zeka Düzeylerinin Evlilik Doyumları Üzerine Etkisi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hünler, O. S., ve Gencöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi* , 18 (5), 99-108.
- İlkkaracan, İ. (1998). Kentli Kadınlar ve Çalışma Yaşamı. e. A. Hacımiraçoğlu içinde, *75 yılda Kadınlar ve Erkekler* (s. 285-302). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Kabaklı, L. Ç. (2003). *Türk Ailesinde Karar Mekanizmaları ve Kadının Rolü*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Kahveci, G. A. (2016). *Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışma Biçimi ve Depresyon Düzeylerinin Değerlendirilmesi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kalkan, M. (2002). *Evlilik İlişkisini Geliştirme Programının Evlilerin Evlilik Uyum Düzeyine Etkisi*. Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Kanunu, B. Ş. (2004, 7 23). *Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü*. Aralık 15, 2016 tarihinde Mevzuat Bilgi Sistemi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf> adresinden alındı
- Kaya, E. (2007). *Kentleşme ve Kentlileşme*. Okutan Yayınevi.

- Kaya, N. Ç. (2011). Aile ve Çocuk. ed.: A. Kasapoğlu, ve N. Kartınel içinde, *Aile Sosyolojisi* (s. 108-127). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Kayıkçı, S. (2009). *Türkiye'de Kırsal Alan Yönetimi*. İstanbul: Say yayınları.
- Kaypak, Ş. (2015). Toplumsal Cinsiyet Açısından Kadın ve Kentli Hakları. e. Ağrıdağ içinde, *Türkiye'de ve Dünyada Kadın Araştırmaları* (s. 483-489). Adana.
- Keleş, R. (1970). *Türkiye'de Şehirleşme Eğilimleri*. Haziran 5, 2017 tarihinde Ankara Üniversitesi Dergiler Veri Tabanı: dergiler.ankara.edu.tr adresinden alındı
- Kıray, M. (1982). *Toplumsal Değişme Kentleşme, kentsel bütünleşme*. Ankara: Türkiye Gelişme Araştırma Vakfı Yanını.
- Kırkpınar, L. (1998). Türkiye'de Toplumsal Değişme Sürecinde Kadın. e. A. Hacimirzaoğlu içinde, *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler* (s. 13-28). İstanbul: Tarih Vakfı Yanları.
- Kışlak, Ş. T. (1999). Evlilik Uyum Ölçeğinin (EUÖ) güvenirlilik ve Geçerlilik Çalışması. *3P Dergisi*, 7 (1).
- Kışlak, Ş. T. (2002). İlişkilerde Mutluluk Ölçeği (İMÖ)Güvenirlilik ve Geçerlilik Çalışması. *Kriz Dergisi*, 10 (1), 37-43.
- Kışlak, Ş. T. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu İle İlişkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 5 (2).
- Kışlak, Ş. T. ve Göztepe, I. (2012). Duygu Dışavurumu, Empati, Depresyon ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (2), 27-46.
- Kızılaslan, N. (2006). Kente Uzaklığın Kırsal Aile Yapısına Etkileri. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (3), 141-162.
- Kızılaslan, N. (2006). Kente Uzaklığın Kırsal Aile Yapısına Etkileri. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (3), 141-162.
- Kızılaslan, N. ve Yamanoglu, A. (2010). Kırsal alanda Kadınların Tarımsal Üretime ve Aile İçi Kararlara Katılımı; Tokat İli Örneği. *Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi; The Journal Of International Social Research Woman Studies, woman Studies*, 3 (13), 154-166.
- Kocadere, M. (1995). *İyi ve Kötü Evliliklerin Özelliklerini Belirlemeye Yönelik*. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

- Koç, İ. (2014). Türkiye'de Doğurganlık Seviyesi ve Örüntüsünün Değişimi 1968-2011. *Türkiye Aile Araştırması Tespitler Öneriler*. içinde Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetler Genel Müdürlüğü.
- Kongar, E. (2000). *21.Y.Y'da Türkiye (2000'li Yıllarda) Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Koschaker, P. (1977). *Roma Özel Hukukunun Ana Hatları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Koydemir, S., Selşik, E. S., ve Tezer, E. (2005). Evlilik Uyumu ve Mülemmelîyetçilik Boyutları Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi* , 65-75.
- Kubilay, D., ve Oktan, V. (2015). Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* , 5 (44), 25-35.
- Kurt, H. (2006). Türkiye'de Kent-Köy ve Kentli-Köylü Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 3 (6).
- Küçük, M. (2015). Çalışma Hayatında Kadınlar ve Karşılaştıkları Sorunlar: Bir İşverene Bağlı Olarak Çalışan Emekçi Kadınlara İlişkin Bir Araştırma. *Ekonomi Bilimler Dergisi, ISSN: 1309-8020 (Online)* , 7 (1).
- Küçükaşçı, M. S. (2010). Şehir. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* , 38, 441 - 446.
- Levent, B. A. (2002). *Aile İçi Sorunlar*. 1. Ulusal Tıp Mezunlar Kongresi.
- Oğuz, M. ve Atatimur, N. (t.y.). *Kent ve Kadın*. Mayıs 3, 2017 tarihinde <http://s3.amazonaws.com/academia.edu> adresinden alındı
- Okan, G. (2000). *Evlilik Uyumu İle Kişisel Düşünce Modelleri Arasındaki İlişki*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Onat, Ü. (1993). *Gecekondu Kadınının Kente Özgü Düşünce ve Davranışlar Geliştirme Süreci*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı.
- Ozankaya, Ö. (1991). *Toplumbilim*. İstanbul: Cem Yayınları.
- Önel, N. (2006). *İş-Aile Çatışmasının Çalışan Kadının Aile İçi İlişkileri Üzerine Etkileri*. T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Önen, R., Kaptanoğlu, C., ve Seber, G. (1995). Kadınlarda Depresyonun Yaygınlığı ve Risk Faktörleriyle İlişkisi. *Kriz Dergisi* , 3 (1-2), 88- 103.

- Özabacı, N., ve Erkan, Z. (2014). *Aile Danışmanlığı Kuram ve Uygulamalara Genel Bir Bakış* (Cilt 2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Özbay, F. (2014). Akrabalık ve Komşuluk İlişkileri. *Türkiye'de Aile Yapısı Araştırmaları Tespit ve Öneriler* (s. 56-87). içinde T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Özçetin, A., Mayda, A. S., Karaca, A., & Akkuş, D. (2007). Geniş Ailede Gelin Olmak Ruhsal Belirtileri Etkiliyor mu? *Yeni Sempozyum Dergisi* , 45 (3), 113-118.
- Özdemir, F. K. (2015). *Köyde Yaşayan Kadınların Aile Yaşamlarına İlişkin Sorunları*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özdemir, Y. ve Koruklu, N. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Değerler ve Mutluluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Y.Y.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi* , 8 (1), 190-210.
- Özensel, E. (2015). *Türkiye'de Kırsal Yapıların Dönüşümü, Kırsal Sosyolojisi*. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Özensel, E. (2015). *Türkiye'de Kırsal Yapıların Dönüşümü, Kırsal Sosyolojisi*. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Özgüner, H. (2004). Doğal Pryzajın İnsanın Psikolojik ve Fizyolojik Sağlığı Üzerine Etkileri,. *Süleyman Demirel Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi* , A (2), 97-107.
- Özgül, İ. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Öztürk, C. Ş. ve Arkar, H. (2014, Temmuz, Ağustos, Eylül). *Evliliğin Çiftlerde Evlilik Uyumu ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkiler*. Mayıs 29, 2017 tarihinde Araştırma Makaleleri: <http://www.literaturesempozyum.com/> adresinden alındı
- Özyurt, C. (2007). Yirminci Yüzyıl Sosyolojisinde Kentsel Yaşam. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 10 (18), 111-126.
- Pehlivan, K. (2006). Psikatrik Kadın Hastalarda Evlilik ve Ebeveyn Olma; Bir Gözden Geçirme. *Düşünen Adam Dergisi* , 19 (3), 143-154.
- Raberts, N. A. ve Leveson, R. W. (2001). *The Remains of the Workday: Impact of Job Stress and*. Journal of Marriage and Family.
- Sancaktar, N. (2016). *Yeni Evlenen ve Uzun Süredir Evli Olan Çiftlerin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Düzeylerinin Öznel İyi Oluş ve Evlilik Doyumu Düzeyleri İle İlişkisinin İncelenmesi*. İstanbul: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- SEKAM. (2011). *Türkiye'de Aile; Ailenin Yapısal Özellikleri, İşlevleri ve Değişimi*. İstanbul: SEKAM(Sosyal Ekonomik Araştırma Merkezi).
- Sezal, İ. (2002). *Sosyolojiye Giriş*. Ankara: Martı Yayınları.
- Sezen, L. (2005). Türkiye'de Evlenme Biçimleri. *A.Ü Türkiyat Araştırmaları Estitüsü Dergisi, Prof. Dr. Şinasi Tekin Özel Sayısı*, 185-195.
- Sığırcı, A. (2010). *Evli Bireylerde Bağlanma Biçimleri ve Evliliğe Dair İnançların Evlilik Doyumu İle İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi,.
- Soylu, Y. ve Kabasakal, Z. (2016). Evli Kadınların Yaşam Doyumunun Evlilik Doyumu ve Çalışma Durumu ile ilişkilerinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (4), 215-221.
- Söylemez, İ. (2011). *Evlilik Uyumu ve Aile İşlevleri Ölçeği Geliştirme: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*. Ankara: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi; Psikiyatri Anabilim Dalı, Tıpta uzmanlık Tezi.
- Süataç, A. Ö. (2010). *Evlilik Uyumunun Kişilerarası Tarz ve Öfke Açısından Araştırılması*. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimler Estitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Sürgevil, O. (2006). *Çalışma Hayatında Tükenmişlik Sendromu Tükenmişlikle Mücadele Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şeker, M. (2011). *İstanbul'da Yaşam kalitesi Araştırması*. İstanbul : İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2010-103.
- Şendil, G. ve Korkut, Y. (t.y). Evli Çiftlerdeki Çift Uyumu ve Evlilik Çatışmasının Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi. *www.Journals. İstanbul.edu.Tr*.
- Şener, A. (2002). *Ailede Eşler Arası Uyuma Etki Eden Faktörlerin Araştırılması*. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi.
- Şener, A. ve Terzioğlu, G. (2002). *Ailede Eşler Arasında Uyuma Etki eden Faktörlerin Araştırılması*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Şener, A. ve Terzioğlu, G. (2008). Bazı Sosyo-ekonomik ve Demografik Değişkenler İle İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması. *Aile ve Toplum Dergisi*, 4 (13), 7-20.
- Taşköprü, M. (2013). *Evlilik Doyumu İle Problem Çözme Becerileri, Stresle Başa Çıkma ve Evlilik Süresi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Bilim

- Üniversitesi,Sosyal Bilimler Estitüsü,Psikoloji Anabilim Dalı,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- TDK. (2016). Aralık 9, 2016 tarihinde tdk.gov.tr adresinden alındı
- TDK. (2016, Aralık 9). *Türk Dil Kurumu*. Aralık 9, 2016 tarihinde tdk.gov.tr adresinden alındı
- TDK. (2016, Aralık 16). *Türk Dil Kurumu*. Aralık 16, 2016 tarihinde <http://www.tdk.gov.tr> adresinden alındı
- Teyfurov, M. (2014). Kur'an-ı Kerim'de Aile. *Iğdır Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi* , 3\4, 241-258.
- Tezcan, M. (1990). *Toplumsal Değişme ve Aile, Türkiyede Aile Yıllığı*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Tezer, E. (1994). Evi Eşler Arasındaki Çatışmalar ile Çeşitli Demografik Değişkenlerin Evlilik Doyumuna Etkisi. *3P Psikiyatri,Psikoloji,Psikofarmoloji Dergisi* , 2 (3), 2009-217.
- Tezer, E. (1996). Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* , 2 (7).
- Tezer, E. (1994). Evlilik ve İş Doyumu İlişkisi:İkili Çatışmalar ve Bazı Demografik Değişkenlerin Rolü. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* , 2 (1).
- Topal, K. (2004). Kavramsal Olarak Kent Nedir ve Türkiye'de Kent Neresidir? *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 6 (1), 286.
- Toprak, Z. (2016). *Kent Yönetimi ve Politikası* . Ankara: siyasal Kitapevi.
- TÜİK. (2016). *Türkiye İstatistik Kurumu,Haber Bülteni*. Nisan 28, 2017 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu: Sayı:21869, 18 Ocak 2017,saat:10, www.tuik.gov.tr adresinden alındı
- Turan, M. T., ve Beşirli, A. (2008). Kentleşme Sürecinin Ruh Sağlığı Üzerine Etkileri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* , 9: 238-243.
- TÜİK. (2015). *Türkiye İstatistik Kurumu, Haber Bülteni*. Mayıs 27, 2017 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu: Sayı:21523, 11 Mayıs 2016,www.tuik.gov.tr adresinden alındı
- TÜİK. (2012). *Türkiye Yaşam Memnuniyeti Araştırması Mikro Veri Seti 2012*. Aralık 16, 2016 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu: <http://www.tuik.gov.tr>. adresinden alındı
- Türk, S. M. (2015). 20. Yüzyıl Kent Kuramları. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 2 (3), 41.

- Türkleş, S., Yılmaz, M., Özcan, A., Öncü, E., ve Karataş, B. (2013). Kadınların Ruh sağlığını ve Aile İşlevini etkileyen etmenler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* , 16 (3), 154-162.
- Türkoğlu, H. D., Bölen, F., Baran, P. K., ve Marans, R. W. (2008). İstanbul'da Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi. *İTÜ Dergisi /A Mimarlık, Planlama; Tasarım* , 7 (2), 103-113.
- Uşaklı, N. (2010). *Evli Bireylerin Evliliğe Uyumda Karşılaştığı Sorunlar ve Eğitim İhtiyaçları*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı Yayınlanmamış yüksek lisan tezi.
- Üncü, S. (2007). *Duygusal Zeka ve Evlilik Doyumu İlişkisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı (Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı) Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Vahip, I. ve Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi* , 17 (2), 107-114.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik Uyumunu ile Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırma Dergisi* , 3 (1), 250-261.
- Yasa, İ. (1970). *Gecekondu Ailesi (Geçiş Halinde Bir Aile Tipolojisi*. Haziran 6, 2017 tarihinde Ankara Üniversitesi Dergiler Veritabanı: dergiler.ankara.edu.tr adresinden alındı
- Yaşar, F. (2009). *İlköğretime Devam Eden Öğrencilerin Anne-Çocuk İlişisini Kabul ve Reddedici Algılama Düzeyinin Annenin Evlilik Doyumu ve Evlilik Uyumunu Düzeyiyle İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yayla, A. (2008). *Siyasi Düşünce Sözlüğü* (Cilt 4. Baskı). Ankara: Adres Yayınları.
- Yıldırak, N. (1993). *Köy Kadınlarının Sosyo- Ekonomik ve Kültürel Konumları* (2.Baskı b.). İstanbul: Friedrich Ebert Vakfı .
- Yıldırım, İ. (1992). *Evli Bireylerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Yıldırım, İ. (1993). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Evli Bireylerin Uyum Düzeyleri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* , 1 (2), 23-28.
- Yıldırım, İ. ve Çağ, P. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* , 4 (39).

- Yılmaz, A. ve Avcı, İ. A. (2015). 15-49 Yaş Grubu Evli Kadınların Bazı Toplumsal Cinsiyet Özellikleri İle Evlilik Uyumları arasındaki İlişki. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* , 4 (2), 180-193.
- Yılmazçoban, M. (2008a). Aile Kurumu ve Türk Ailesinde Bütünlükçü Yapı. *Türk Dünyası Araştırmaları*; ("Prof Dr. Amiran Kurtkan Bilgiseven" Özel Sayısı), 153-168.
- Yılmazçoban, M. (2008b). *Flört ve Görücü Usulü Evliliklerde Psiko-Sosyal Özelliklerin Etkisi "Demirci Örneği"*. Sakarya: T.C. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

EKLER

EK:1

KENTSEL ALANDA YAŞAYAN KADINLARIN

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Yaşınız : .....
2. Eşinizin yaşı : .....
3. Çocukluğunuz nerede geçti ? (Sadece çocukluğunuzun geçtiği yeri işaretleyiniz)
  - a) İl : .....
  - b) İlçe : .....
  - c) Kasaba : .....
  - d) köy : .....
4. Nerede yaşıyorsunuz? (Sadece şu anda yaşadığımız yeri işaretleyiniz)
  - a) İl : .....
  - b) İlçe : .....
  - c) Kasaba : .....
  - d) köy : .....
5. Şu anda yaşadığımız yerde kaç yıldır yaşıyorsunuz? .....
6. Eğitim Düzeyiniz:
  - a) Okur yazar değilim
  - b) İlkokul
  - c) Ortaokul
  - c) Lise
  - d) Üniversite/Y. Lisans/Doktora
7. Eşinizin eğitim düzeyi:
  - a) Okur yazar değilim
  - b) İlkokul
  - c) Ortaokul
  - c) Lise
  - d) Üniversite/Y. Lisans/Doktora

8. Mesleğiniz nedir?.....

9. Günde kaç saat çalışıyorsunuz? .....

10. Eşinizin mesleği:.....

11. Gelir düzeyiniz nedir ?

- a) Düşük
- b) Orta
- c) Yüksek

12. Evlilik Yaşınız : .....

13. Kaç yıldır evlisiniz? .....

14. Kaç çocuğunuz var? .....

- a) Kız : .....
- b) Erkek : .....

15. Çocuklarınızın yaşları

a) Kız : ....., ..., ..., ..., ...

b) Erkek : ....., ..., ..., ..., ...

16. Eşinizle akrabalık bağınız var mı ?

- a) Hayır, yok.
- b) Evet, var.

17. Eşinizle evlenme biçiminiz ?

- a) Severek (flört) ederek
- b) Görücü usulü ile isteyerek
- c) Görücü usulü ile istemeyerek
- d) Diğer(belirtiniz).....

18. Evde kimlerle birlikte yaşıyorsunuz?

- a) Eşim ve çocuklarımla

- b) Eşim, çocuklarım ve eşimin akrabaları ile
- c) Eşim, çocuklarım ve kendi akrabalarım ile
- e) Diğer(belirtiniz).....

EK: 2

KIRSAL ALANDA YAŞAYAN KADINLARIN

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Yaşınız : .....
2. Eşinizin yaşı : .....
3. Çocukluğunuz nerede geçti ? (Sadece çocukluğunuzun geçtiği yeri işaretleyiniz)
  - a) İl : .....
  - b) İlçe : .....
  - c) Kasaba : .....
  - d) köy : .....
4. Nerede yaşıyorsunuz? (Sadece şu anda yaşadığımız yeri işaretleyiniz)
  - a) İl : .....
  - b) İlçe : .....
  - c) Kasaba : .....
  - d) köy : .....
5. Şu anda yaşadığınız yerde kaç yıldır yaşıyorsunuz? .....
6. Eğitim Düzeyiniz:
  - a) Okur yazar değilim
  - b) İlkokul
  - c) Ortaokul
  - c) Lise
  - d) Üniversite/Y. Lisans/Doktora
7. Eşinizin eğitim düzeyi:
  - a) Okur yazar değilim
  - b) İlkokul
  - c) Ortaokul
  - c) Lise
  - d) Üniversite/Y. Lisans/Doktora
8. Mesleğiniz nedir?.....

9. Günde kaç saat çalışıyorsunuz? .....

10. Eşinizin mesleği:.....

11. Gelir düzeyiniz nedir ?

- d) Düşük
- e) Orta
- f) Yüksek

12. Evlilik Yaşınız : .....

13. Kaç yıldır evlisiniz? .....

14. Kaç çocuğunuz var? .....

- a) Kız : .....
- b) Erkek : .....

15. Çocuklarınızın yaşları

- a) Kız : ....., ..., ..., ..., ...
- b) Erkek : ....., ..., ..., ..., ...

16. Eşinizle akrabalık bağınız var mı ?

- a) Hayır, yok.
- b) Evet, var.

17. Eşinizle evlenme biçiminiz ?

- a) Severek (flört) ederek
- b) Görücü usulü ile isteyerek
- c) Görücü usulü ile istemeyerek
- d) Diğer(belirtiniz).....

18. Evde kimlerle birlikte yaşıyorsunuz?

- d) Eşimle
- e) Eşim ve çocuklarımla
- f) Eşim, çocuklarım ve eşimin akrabaları ile

g) Eşim, çocuklarım ve kendi akrabalarım ile

e) Diğer(belirtiniz).....

19. Gününüzün çoğunluğunu nerede geçirirsiniz

a) Tarlada Çalışarak

b) Hayvanlarla İlgilenerek

c) Çocuk Bakımıyla

d) Diğer Belirtiniz.....

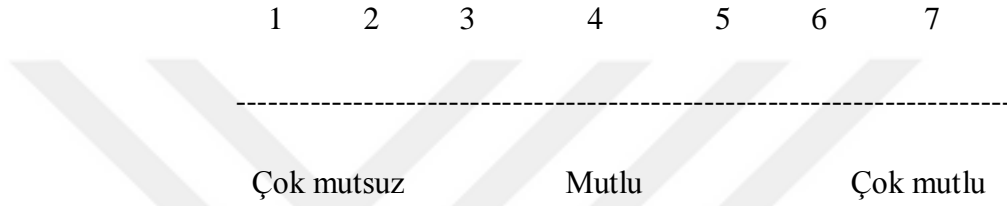
20. Size para kazandıran bir uğraşınız var mı ?

Varsa, belirtiniz.....

EK: 3

EVLİLİK UYUMU ÖLÇEĞİ

1. Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız kutunun içine çarpı işareti (χ) koyunuz. (Açıklama: Ortadaki “mutlu” sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikte mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucu “çok mutsuz” olan küçük bir azınlığın, sağ ucu evliliği “çok mutlu” olan küçük bir azınlığı temsil etmektedir)

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, size ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendirip, size uygun olan ifadenin yanına çarpı işareti (χ) koyunuz

2) Aile bütçesini idare etmede,

Her zaman anlaşırız.

Hemen her zaman anlaşırız

Ara sıra

anlaşamadığımız olur.

Sıklıkla anlaşamayız

Hemen her zaman

anlaşamayız

Her zaman anlaşamayız.

3) Boş zaman etkinlikleri,

Her zaman anlaşırız.

Hemen her zaman anlaşırız

Ara sıra

anlaşamadığımız olur. ( ) Sıklıkla anlayamayız ( ) Hemen her zaman anlayamayız

( ) Her zaman anlayamayız.

4) Duyguların ifadesi,

( ) Her zaman anlarız. ( ) Hemen her zaman anlarız ( ) Ara sıra

anlaşamadığımız olur. ( ) Sıklıkla anlayamayız ( ) Hemen her zaman anlayamayız

( ) Her zaman anlayamayız.

5) Arkadaşlar,

( ) Her zaman anlarız. ( ) Hemen her zaman anlarız ( ) Ara sıra

anlaşamadığımız olur. ( ) Sıklıkla anlayamayız ( ) Hemen her zaman anlayamayız

( ) Her zaman anlayamayız.

6) Cinsel ilişkiler

( ) Her zaman anlarız. ( ) Hemen her zaman anlarız ( ) Ara sıra

anlaşamadığımız olur. ( ) Sıklıkla anlayamayız ( ) Hemen her zaman anlayamayız

( ) Her zaman anlayamayız.

7) Toplumsal Kurallara uymada (doğru, iyi veya uygun davranış)

( ) Her zaman anlarız. ( ) Hemen her zaman anlarız ( ) Ara sıra

anlaşamadığımız olur. ( ) Sıklıkla anlaşamayız ( ) Hemen her zaman anlaşamayız

( ) Her zaman anlaşamayız.

8. Yaşam felsefesi (hayata bakışımız)

( ) Her zaman anlarız. ( ) Hemen her zaman anlarız ( ) Ara sıra

anlaşamadığımız olur. ( ) Sıklıkla anlaşamayız ( ) Hemen her zaman anlaşamayız

( ) Her zaman anlaşamayız.

9. Eşin akrabalarıyla anlaşma

( ) Her zaman anlarız. ( ) Hemen her zaman anlarız ( ) Ara sıra

anlaşamadığımız olur. ( ) Sıklıkla anlaşamayız ( ) Hemen her zaman anlaşamayız

( ) Her zaman anlaşamayız.

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığımız bir cevabın yanına çarpı işareti koyunuz

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle,

( ) Erkeğin susması ile ( ) Kadının susması ile ( ) Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11. Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle yaparsınız?

Hepsini Bazılarını Çok azını Hiçbirini

12. Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

Dışarıda bir şeyler yapmayı Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih eder

Dışarıda bir şeyler yapmayı Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

Sık sık Arada sırada Çok seyrek Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz.

Aynı kişiyle evlenirdiniz. Farklı bir kişiyle evlenirdiniz. Hiç evlenmezsiniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

Hemen hemen hiçbir zaman Nadiren Çoğu konularda Her konuda

EK:4**EVLİLİK YAŞAM (DOYUMU) ÖLÇEĞİ**

Aşağıdaki evlilik yaşamına(doyum) ilişkin soruların her birine size uygun gelen seçeneği işaretleyerek cevaplayınız

	(1) Kesinlikle Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Kesinlikle Katılıyorum
1.Evlilikten beklentilerimin çoğu gerçekleşti					
2.Evliliğimizdeki engellerin aşılmaz olduğunu düşünüyorum					
3.Evliliğimizi çok anlamlı buluyorum					
4.Evliliğimizde giderek eksilen heyecan beni rahatsız ediyor.					
5.Evliliğimiz giderek bana yük gibi geliyor					
6.Huzurlu bir ev ortamım var.					
7.Evliliğimiz her geçen gün daha iyiye gitti.					
8.Bizim ilişkimiz ideal bir karı koca ilişkisidir.					
9.Eşim benim için aynı zamanda iyi bir arkadaştır.					
10.Baş başa kaldığımız zaman benim canım hiç sıkılmaz					

EK:5

İLİŞKİLERDE MUTLULUK ÖLÇEĞİ

Aşağıda bulunan 6 sorunun her birine size uygun olan seçeneği baz alarak işaretleyiniz.

	HIÇ	ÇOK AZ	AZ	KISMEN	BİRAZ	OLDUKÇA	ÇOK
1. Eşinizi ne kadar seviyorsunuz?							
2. İlişkinizde ne kadar mutlusunuz?							
3. Genelde ne sıklıkla eşinizde aranızda ki ilişkinin iyi gittiğini düşünüyorsunuz?							
4. İlişkinizdeki sorunlar ne kadar ciddi?							
5. Tüm yönleriyle düşündüğünüzde ilişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz?							
6. Genelde ilişkinize ne kadar bağlısınız							